

DE

časopis slovenskih delavcev

št. 1/2

Glavni urednik
Marjan Horvat

Odgovorni urednik
Ciril Brajer

Telefon: 313-942

Naročnina in prodaja:
321-255

Telefaks: 311-956

Naslov: ČZP Enotnost,
Dalmatinova 4, Ljubljana

Ljubljana, 11. januarja 1996 • letnik 55

NEZAPOSLENI V CENTRIFUGI

stran 22

V STAVKO POD PRISILO

»Slovenija je, hote ali nehote, postala del mednarodne scene, denarne, gospodarske in siceršnje...«

Tudi mednarodna skupnost in tudi tuji strokovnjaki ugotavljajo, da je za slovenskega delavca značilna izredno visoka zavest do dela, do lastnine.

Vzeli pa so mu oboje! Zato samomori, travme, osebne in družinske tragedije, tudi najhujši zločini.

Kovinarska panoga ni obsojena na propad ne zaradi tržnih ne zaradi ekonomski ne zaradi strokovnih ne zaradi kadrovskih vzrokov! Propad naše dejavnosti je umetno sprožen in načrtovano voden. Včasih propad velikih sistemov skrijejo pod frazo »majhno je lepo«, včasih najprej uničijo tehnično inteligenco in s tem razvoj, včasih jim pride prav kaj drugega.« Za povrh pa oblast krši zakone, pogodbe, skoraj vse svoje obljube...

Kaj nam v SKEI ob vsej dobronamernosti še ostane, kot da napovemo stavko?!«

Tako je na prvi letošnji tiskovni konferenci ZSSS, o kateri pišemo na 3. strani, razmišljal Albert Vodovnik.

GOSTINCI PREVEČ VARČNI PRI DELAVSKI ENOTNOSTI

stran 4

DELAVCI BODOČNOSTI ODSTAVILI NESPOSOBNO VODSTVO

stran 5

LOBI MONOPOLISTIČNIH ZASLUŽKARJEV

stran 23

LETOS NITI KORAKA NAZAJ

obljubljajo svobodni sindikati
na 3. strani

DE, sreda 14⁰⁰

PROSTOVOLJNEGA ZAVAROVANJA ADRIATIC NE BO PODRAŽIL

Uprava zavarovalne družbe Adriatic je danes sklenila, da ne bo povečala premij za prostovoljna zdravstvena zavarovanja. Tako so se odločili, čeprav se je Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije odločil za 11-odstotno povečanje premij.

Adriatic to poslovno potezo pojasnjuje s svojim stabilnim poslovanjem. Ta zavarovalna družba zagotavlja sedanjim 162 tisoč zavarovancem pokrivanje stroškov izvajalcev zdravstvenih storitev.

Letna premija za zaposlene brez popustov znaša 24.840 tolarjev. Zaposleni v večjih podjetjih bodo mesečno plačevali po največ 1.429 tolarjev. Upokojenci bodo mesečno plačevali največ 1.500 tolarjev. Članom sindikatov in krvodajalcem daje Adriatic poseben popust.

Na boljšem bodo tudi zavarovanci, ki bodo premijo za prostovoljno zavarovanje plačali naenkrat, saj se bodo izognili tudi morebitnim podražitvam.

LETOS NITI KORAKA NAZAJ

Že bežen pogled na položaj gospodarstva, na lastninske procese, na gibanja oziroma predvsem težnje na področju sociale, na stanje našega sodstva kaže, da se slovenskemu delavcu v letu 1996 ne obeta dosti dobrega. Potemtakem bo tudi za razdrobljene, med seboj celo sprte slovenske sindikate letošnje leto vse prej kot lahko.

V Zvezi svobodnih sindikatov Slovenije se tega kajpak dobro zavedajo. Že na prvi letošnji tiskovni konferenci, ko so spregovorili le o grobih orisih načrtovanih nalog, se je pokazalo, da so si odprli izredno široko fronto. Nekaj formulacij iz tez za aktivnosti ZSSS 1996 pa priča, da bo tudi zelo zelo vroča.

Dušan Semolič, predsednik ZSSS, je pravzaprav začrtal generalno politiko svobodnih sindikatov, ko je uvodoma spregovoril o odnosu do socialne varnosti delavcev: »Sindikati ne bomo dovolili, da BI se socialna varnost delavstva kakorkoli ali kjerkoli še naprej manjšala. Lahko se kvečjemu okrepi!«

S podobnimi toni je govoril tudi o nič manj pomembni pravni varnosti, saj je končno ta država v svojo ustavo zapisala, da je pravna in socialna:

»Z vsemi močmi in razpoložljivimi sredstvi se bomo borili, da bo delavcu pravna varnost zagotovljena tudi v resnici in ne zgolj na papirju. V njenem okviru bomo skušali uveljaviti predvsem dosledno spoštovanje kolektivnih pogojev. Ne sme se več dogajati, da trdno sklenjeni in podpisani dogovori med vlado, delodajalci in sindikati izvenijo v prazno.

Če pogledamo le sodišča, na katera delavci pač ne zahajajo prostovoljno iz želje po tožarjenju. Pred sodnim tronom so prisiljeni iskati zaščito svojih najbolj temeljnih pravic, a se jim postopki tam vlečejo po pet in tudi šest let.

To ni pravna država! To ni nič drugega kot spodbu-

delavci, tako imenovani menežerji. Ne sindikati, oni delijo denar. In nobenega dvoma ni, da je sloj pri nagrajevanju samega sebe pretiral!

Najbolj boleče je takšno ravnanje v podjetjih, v katerih ga položaj delavcev nikakor ne utemeljuje. Tudi najvišje plače so torej področje, ki je še kako potrebno nadzora. Brez njega stvari enostavno zdvijajo. Mislim kajpak predvsem na najvišje plače, pa na tavaš tudi na plače v globalu, v katerem so najnižje potem še bolj kritične.

Regres v letu 1996!

Sindikati nikakor ne smemo več dopustiti, da bi se še kdaj ponovilo lansko leto. Lani so delodajalci vse obljubili in tudi podpisali, da bo regres tak in tolikšen, izplačan tako in tedaj...

Toda na svoj podpis so očitno mirno pljunili, saj smo zabeležili celo vrsto najbolj grobih kršitev. Z njimi so delavce potisnili v nemogoč položaj, saj so morali marsikje s stankami izsiliti tisto, kar jim je že tako pripadalo.

Če bi se kaj podobnega letos ponovilo, že zdaj napovedujem velike konflikte in v njih tudi najostrejše akcije sindikatov!

Sem ter tja se soočim z mnenjem, da regressi končno le niso tako velikanski problem. Pa so! Regresi namreč žal že dolgo niso več nekakšen dodatek za letovanje. Za marsikoga so postali nepogrešljiv element preživetja.

Sistem kolektivnih pogojev!

Svobodni sindikati o Dogovoru o politiki plač za leto 1996 niti ne razmišljamo.

Če so plače problem in seveda ni dvoma, da so, se je tega problema treba lotiti in ga tudi urediti predvsem v sistemu kolektivnega dogovarjanja. Če ga ne bomo končno

Izjava za javnost

V socialnem sporazumu za leto 1995 smo se podpisniki zavezali, da bo treba minimalno plačo, ki je sedaj določena z Dogovorom o politiki plač in drugih prejemkov v gospodarstvu za leto 1995 in ki preneha veljati z 31. marcem 1996, nadomestiti z zakonom.

Zveza svobodnih sindikatov Slovenije je že pred več kot pol leta pripravila teze za izdajo zakona o minimalni plači, prav tako pa je tudi ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve pripravilo za ekonomsko-socialni svet svoje teze za izdajo tega zakona, vendar zakon še zmeraj ni sprejet.

Zato Zveza svobodnih sindikatov Slovenije opozarja vse pristojne organe, da je treba nujno sprejeti zakon o minimalni plači do izteka dogovora o politiki plač, to je do 31. marca 1996. Če zakon ne bo sprejet, bo najmanj 10 odstotkov delavk in delavcev, zaposlenih v gospodarstvu, bistveno prikrajšano pri plačah.

Mag. Dušan Semolič,
predsednik ZSSS

rešili s kolektivnimi pogodbami, ki bodo tudi veljale, se bodo delodajalci nanje še naprej poživljali. Kot doslej se bodo zanašali, bolje, izgovarjali na dogovor.

Ignoriranje kolektivnih pogojev ne le da ni evropsko, je nevdržno, za sindikate nesprejemljivo in tudi na tem področju lahko že danes napovem nove, ostrejške konflikte! Zaposlovanje!

Proces privatizacije bo zobe šele prav pokazal in nobenega dvoma ni, da bodo najbolj boleči spet za de-

lavce. Logika dobička bo namreč še bolj neizprosna, če ne kar edino veljavna in skušali ga bodo kovati na čim-manjšem številu zaposlenih in še teh, če se bo le dalo, za določen čas. Tako bodo zaposleni še bolj negotovi, ustrašeni in takšni še lažji plen pogoltni nežev...

Svobodni sindikati vlado kar naprej opozarjamo, da so plače preobremenjene, da je njihova obremenitev že zdavnaj in daleč preseгла vse evropske standarde.

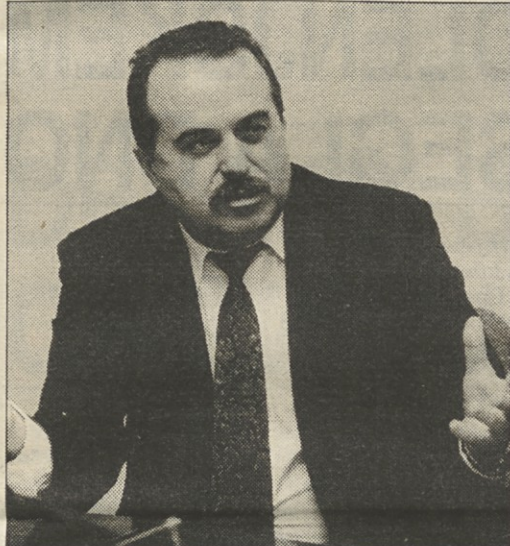
Za kapital pa velja prav obratno. Obremenjen je pod evropskimi normativi in po domače rečeno to pomeni, da država štarta na le delavčevu plačo, noče, ne zna ali ne zmara za pobirati denarja tam, kjer je in kjer ga niti ni malo.

Dušan Semolič je dodal, da so ti problemi hkrati tudi temeljne naloge sindikatov. Res so splošni toda še posebej boleče so se strnili v tekstilni in kovinski industriji:

»Prav ti dve panogi so spravili v še posebej tesne škripcice. Delavci v njih so bili v naši tranziciji najbolj tepeni, lahko rečemo, da se je preobrazba lomila na njihovih plečih.

Sindikati že lep čas ocenjujemo, da je poseg države v teh dejavnostih nujen, še več, je pravzaprav njen dolg.

Končno pa se vlada tega menda sama zaveda, saj je kar nizala obljube, kaj vse bo prispevala in postorila za izboljšanje položaja teh panog. Toda dlje od obljub ni prišla.

Albert Vodovnik: Konec je življenja v sistemu, ki je bil unikat v svetovnem merilu. Vrženi smo v druge mednarodne tokove, tudi denarne.

Domači in tuji raziskovalci ocenjujejo, da je med slovenskimi delavci izredno visoka zavest do dela, do lastnine... Nihče je ni upošteval in delavec, ki mu jemljejo oboje, je obupanec. Travme, samomorji, zločini, tudi najhujše vrste so le logična posledica. Žal predvidljiva, a neupoštevana!

Za propad kovinske industrije ni nobenega vzroka, ne tržnega ne finančnega ne ekonomskega ne nikakršnega. Ta propad je umetno sprožen in namensko voden!

da delodajalcem, naj mirno kršijo zakone, pogodbe in dogovore. To je celo nagrada za njihovo nezakonito ravnanje!«

Smo v letu radikalizacije sindikalnega boja

Dušan Semolič je sicer poudaril, da strategija svobodnih sindikatov temelji predvsem na metodah socialnega partnerstva, toda...

»Poti do tega in drugih ciljev je seveda več. Mi smo pripravljeno na strpno, dialogsko reševanje vseh vprašanj pokazali in dokazali pri vsakem zapletu sproti. Menimo, da je smotno v tej državi strateške odločitve oblikovati, sprejemati in uresničevati v dialogu med socialnimi partnerji.

Če delamo drugače (in tako delajo naši partnerji prepogosto), je socialno partnerstvo prozorna embalaža, dekor, spletnje z videzom prijaznosti, ki ne more ostati prav dolgo nerazkrinkano.

Lep oziroma grd primer za to so zadnji dogodki v Franciji. Gromozanski revolt sindikatov je povzročila predvsem blokada poti komuniciranja z oblastjo, totalna, nesramna ignoranca oblastnikov do sindikatov.

Svobodni sindikati se takšnih dekorativnih igrice ne kanimo več iti. Socialno partnerstvo jemljemo resno in tak odnos bomo izborili tudi od ostalih partnerjev.

Tudi pri projektih, katerih edini cilj in namen je omejevanje plač, naših sindikatov ne bo več!

Problematika plač seveda ostaja za nas prednostna naloga in njena poštna ureditev prednostni cilj. To pomeni, da plače v globalu realno nikakor ne smejo padati. Skušali bomo doseči, da bodo začele rasti in bodo ujele korak s produktivnostjo. Pri tem smo na popolnoma nasprotnem bregu kot delodajalci, ki zagovarjajo zaostajanje plač za gibanjem produktivnosti.

Na vsak način bo letos treba dvigniti najnižje plače! Na tem področju smo svobodni sindikati res že marsikaj dosegli, ko smo uspeli doseči tistih 45 tisočakov. Toda letos moramo iti še korak naprej. Cilj je v treh letih doseči evropska razmerja, torej odnos najnižje do povprečne plače, kakršnega poznajo države, ki bi se jim radi pridružili.

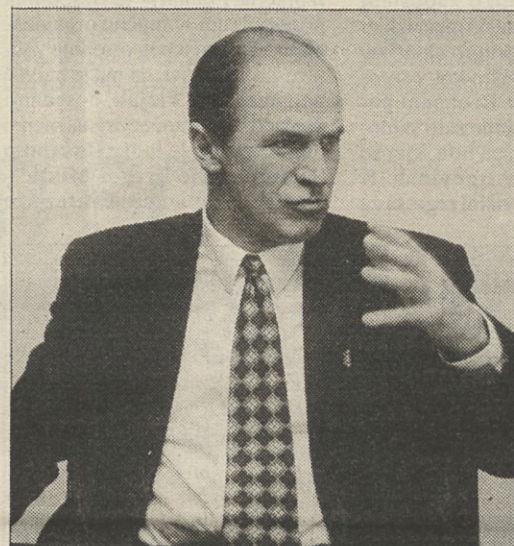
Ta in druga razmerja bi moral urediti in zagotavljati zakon o plačah. Država se pri njegovem sprejemanju že povsem nerazumljivo obotavlja in čisto po nepotrebnem mečka.

Kot nasprotni pol najnižjim je Dušan Semolič postavil najvišje plače, ki so sindikatom očitno še vedno precej boleč trn v peti:

»Sloj, ki ima v podjetjih stvarno moč, so pač vodilni

Alojz Omejc: Letos se bo na cesti znašlo še 30.000 delavcev iz sicer zdravega dela gospodarstva, ker je vlada neodgovorna in ker ne spoštuje niti lastnih obljub!

Dušan Semolič: Naši cilji so visoki, naloge zahtevne, partnerji pa ne ravno ljubeznivi. Uspešni bomo torej le složni, močni in med seboj solidarni sindikati!

Gregor Miklič: Slovenska zakonodaja je polna vrzeli in nepopolna je tudi na področju dela. Najbolj nor primer je delavec, ki delo izgubi zaradi zakona o stečajju in prisilni poravnavi. Takšnega mnenja je tudi ustavno sodišče, a je vse bob ob steno. Vzrok? Enostaven, ni denarja, da bi tem delavcem izplačali pravično odpravnino?!

Brane Mišič:

POBUDE ZA ZAKONSKO UREDITEV DELNIČARSTVA ZAPOSLENIH V SLOVENIJI

Postopek privatizacije se postopoma uveljavlja po bolj ali manj predvidenem programu. Podatki o opravljenih programih privatizacij kažejo, da prevladuje metoda notranjega odkupa in notranjih lastnikov. O prednosti notranjega delničarstva v naših pogojih smo v ZSSS opozarjali že od pričetka lastninskega preoblikovanja. Ocenjujemo, da smo v dosežanjih fazah lastninskega preoblikovanja dosegli pomembne ugodnosti za delavce – notranje lastnike (tako je uveljavitev premalo izplačanih plač kot vira za pridobitev lastninskega deleža predvsem zasługa ZSSS). Z uveljavljanjem privatizacije nastaja nova lastninska struktura, ki pa ne bo večna. Zato je naš cilj, da se delničarstvo notranjih lastnikov ohrani in

še bolj utrdi. V mnogih državah so spoznali prednosti notranjega delničarstva, zato ga tudi spodbujajo.

Delnice iz interne delitve in notranjega odkupa so v skladu z zakonskimi predpisi dve leti neprenosljive. Mnogi strokovnjaki pa že sedaj napovedujejo tem delnicam 70 odstotni padec njihove vrednosti ob prihodu na borzo. Te napovedi temeljijo na predpostavki, da bo veliko ljudi hotelo te delnice prodati takoj. Ali se bo to tudi dejansko zgodilo, je odvisno od zaupanja delničarjev in zlasti od zakonov, ki naj bi urejali lastništvo zaposlenih. V ZSSS se pristajamo, da bi sedanja lastniška struktura pomenila le prehodno fazo k bolj koncentriranim oblikam lastništva. V ta namen smo sami in skupaj z Združenjem za lastništvo zaposlenih (DEZAP) pripravili nekatere predloge za dolgoročne rešitve spodbujanja lastništva zaposlenih. Te predloge bomo preko ekonomske-socialnega sveta, državnega sveta in po potrebi tudi z zbiranjem podpisov, pripravili v obliki zakonske pobude za zakonsko ureditev lastništva zaposlenih. Pri tem želimo poudariti, da ne gre za univerzalni model, temveč za možnost utrjevanja lastništva zaposlenih glede na dolgoročne cilje razvoja podjetij in identifikacijo zaposlenih s podjetjem ter njegovim uspešnim razvojem. Na ta način bi tudi v »postcertifikatskem« obdobju podprli notranje lastništvo kot trajno sestavino lastniške strukture. Dejstvo je, da bi na hitro pridobljene in na hitro izgubljene lastniške pravice povzročile demotiviranost, nezaupanje in upad uspešnosti poslovanja, kar je predvsem v nasprotju s prvotnimi cilji lastninskega procesa v slovenskem gospodarstvu. Da bi se izognili tem negativnim procesom, je potrebno jasno opredeliti pravila in načine trgovanja, obseg in omejitve trgovanja s temi delnicami. Predlagamo, da se na podlagi izkušenj in že uveljavljene zakonodaje v ZDA (ESOP) in Veliki Britaniji (trusti v anglosaksonskih zakonodajah) pripravijo zakonske rešitve na naslednjih področjih:

– pravna oblika, ki bo na najbolj sprejemljiv in tudi učinkovit način omogočala organiziranje notranjih delničarjev z namenom dolgoročnega ohranjanja notranjega delničarstva in trgovanja z delnicami znotraj podjetja (po našem mnenju je možna že uveljavljena in preizkušena oblika posebnih skladov, kot je to v Veliki Britaniji),

– uveljavitev davčnih spodbud za razvijanje notranjega delničarstva, za njegovo obnavljanje in širitev za nedoločen čas (že nekaj časa se z Združenjem delodajalcev in Gospodarsko zbornico Slovenije zavzemamo za davčne stimulacije vlaganj v vrednostne papirje podjetij). Dobiček, namenjen krepitvi lastniške strukture podjetij, bi morali izzvati iz obdavčenja, pri čemer bi se morale tako pridobljene delnice ohraniti določeno število let.

Praksa prej omenjenih držav pa tudi stanje v naših podjetjih ter velika neznanka poslovanja z delnicami kaže, da se je potrebno tega problema lotiti načrtno, strokovno in zelo usklajeno.

Če bo tako goljufivo ravnala tudi v prihodnje, bo neizogibno prišlo do zloma, do socialnih stisk neobvladljivih razsežnosti in posledic, kakršnih si ta država enostavno ne more privoščiti.

Takšna bosta torej dva temeljna cilja svobodnih sindikatov v letošnjem letu. Pravzaprav bodo štirje, toda pri ostalih dveh, pri gospodarski rasti in razbremenitvi gospodarstva so si sindikati z oblastjo toliko enotni, da jih ne bomo posebej omenjali.

Le v tem morda, kar velja za vse štiri omenjene pa tudi druge:

Niso odvisni le od dobre volje vlade in delodajalcev! Na njihovo uresničevanje bo v dobršni meri vplivalo to, koliko bodo sindikati enotni, močni, med seboj solidarni in s tem učinkoviti pri zavzemanju zanje.

Na nujnost prav takšnih sindikatov so opozorili tudi bridke besede Alojza Omejca, predsednika sindikata tekstilne in usnjarskopredelovalne industrije:

»Včeraj smo Janezu Drnovšku poslali urgentno sporočilo, ki je naš zadnji ultimatum!!

Opozarjamo ga na nujnost subvencioniranja te panoge. Vlada je v proračunu sicer predvidela sredstva za subvencije gospodarstva, za 10 milijard tolarjev jih je bilo, in naš delež bi bil slabih 20 odstotkov.

Toda v proračunu jih kar naenkrat ni, poniknila so. To imamo za bešen, ciničen posmek, ki si ga resna vlada pač ne privoščiti. Naša je z njim dokazala, da jemlje gospodarstvo z leve roko, da ji ni vredno niti pojasniti...

ZATO BO NAŠ SINDIKAT V ČASU SPREJEMANJA PRORAČUNA NA ULICE PRIPELJAL NA TISOČE DELAVK IN DELAVCEV TER JIH ZBRAL NA PROTESTNEM SHODU!

Druge rešitve enostavno ne vidimo več. Propad cele panoge je vse bližji, ni več ogrožen le njen razvoj, na kocki je obstoj. To nam grozi kljub vrsti vladnih obljub. Te obljube so papir, 30.000 zaposlenim v naši panogi pa se obeta trkanje na vrata zavoda za zaposlovanje.

Neodgovoren ni le prvi minister, tudi drugi si privoščijo posmehljive izjave, ko javno blebečejo, da je najcenejša rešitev za tekstilno industrijo - stečaj!

Kakšna privatizacija, kakšno delničarstvo, le delavci na cesti in gole tovarniške stene, to naj bi bila slovenska perspektiva?!

Dušan Semolič je na posebno vprašanje pojasnjeval, kako zveza gleda na takšne in podobne grožnje sindikatov, svojih članov. Za primer je vzel napoved stavke SKEI:

»Za vsak sindikat je ključnega pomena prav kolektivna pogodba. Ta je pravzaprav merilo njegovega uspeha. Če njen sprejem zaostaja ali če jo partnerji kršijo, jo vsi sindikati povsod po svetu ščitijo tudi z najbolj skrajnimi sredstvi!

Pri nas za tako zaostren konflikt prav gotovo niso krivi sindikati. Ti imajo pravico, še več, dolžni so tudi z radikalnimi metodami varovati pravice svojih članov!«

Ciril Brajer

ZARADI DELAVCEV NAJ SE NIHČE NE TRKA PO PRSIH

Andrej Besednjak bo le še do konca tega meseca skladiščnik v Novolesovi družbi Drobno pohištvo. Ker odhaja iz podjetja, bodo člani sindikata morali poiskati novega predsednika. Delo pri zasebniku je sprejel, da bi izboljšal svoje počutje. Pravi, da zaradi krivic na račun delavcev in nespoštovanja kolektivne pogodbe ni mogel več normalno spat. Opozarja zlasti na nepravilnosti pri obračunavanju regresa za prehrano in izhodiščnih plač, neobveščeno sindikata in zaposlenih o najpomembnejših vprašanih obstoja Novolesa.

Regres za prehrano Novolesa združje na višini 350 tolarjev na dan oziroma 7.700 tolarjev na mesec, čeprav bi po tarifni prilogi splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo lahko znašal 10.600 tolarjev. Drugi problem je pravica do izplačila v gotovini, ki naj bi po Besednjakovem mnenju pripadala vsem, ki toplega obroka ne smejo uživati iz zdravstvenih ali drugih vzrokov. Besednjak misli tudi na tiste, ki iz povsem osebnih razlogov odklanjajo uživanje v menzi pripravljene hrane. Novoles že pripravlja poseben jedilnik, zaenkrat enoten, za tiste, ki so jim zdravniki predpisali dietno prehrano. V zvezi s temi vprašanji ima Besednjak kar obsežno dokumentacijo. Glede višine regresa za prehrano jim je komisija za razlago splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo napisala: »Splošna kolektivna pogodba za gospodarstvo navaja povračilo stroškov za prehrano v znesku, ki ga določa tarifna priloga. Obveznost s strani delodajalca je izpolnjena, če delavcem zagotovi topli obrok. Ta mora ustrezati normativom, ki določajo kvantiteto in kvantiteto tega obroka.« Mnenje komisije je v imenu predsednice podpisala Mirjana Bekež.

Morski sadeži za malico?

Bistveno drugačno mnenje pa je zapisal član predsedstva ZSSS Brane Mišič. Po njegovem mnenju velja za Novoles kolektivna pogodba za lesarstvo, registrirana lani oktobra. V njeni tarifni prilogi piše, da pripada delavcem regres za prehrano po uredbi, ki določa gornjo mejo neobdavčenih povračil. Novembra lani bi zato zaposlenim morali obračunavati regres v višini 10.443 tolarjev. Delavcem, ki iz objektivnih razlogov (dieta, bolezen) ne uživajo toplega obroka, pa po Mišičevem mnenju pripada gotovina.

Besednjak pa tema mnenjema dodaja, da ima skoraj sleherni delavec izven gospodarstva pravico do regresa za prehrano po uredbi, skoraj vsi šolniki, policisti in državni uradniki dobivajo denar – le delavcem v gospodarstvu, ki so plačani veliko slabše, vsiljujejo toplo prehrano, pri kateri direktorji niso zainteresirani za pravo kakovost in količino. Normativov o kakovosti in količini toplega obroka, na katere se sklicuje komisija za razlago kolektivne pogodbe, pa Besednjak ne pozna. Sprašuje se, ali bi lahko bili morski sadeži, ki jih na krožnik dobivajo poslanci. Problem so tudi boni, neizkoriščene lahko zaposleni vnovčijo le v tovarniški menzi, kjer so cene sokov in drugih napitkov za dvainpolkrat višje kot v trgovinah. Sindikat v Drobno pohištvo je za zaposlene zato samorganiziral nekakšen bife, kjer so cene enake kot v trgovinah. K reševanju spora o višini regresa za

Andrej Besednjak, predsednik Svobodnega sindikata Novoles Drobno pohištvo s Straže pri Novem mestu, odhaja na duševno manj naporno delo.

prehrano med delom in pravico do izplačila v denarju je Besednjak pritegnil tudi območno organizacijo za Dolenjsko in osrednje vodstvo ZSSS. Pravi, da mu je največ pomagal Igor Vizjak, dosedanji predsednik območne organizacije, pogovarjal se je tudi z Dušanom Semoličem, le Gregor Miklič – prav on je član komisije za razlago

splošne kolektivne pogodbe – je bil zanj nedosegljiv. Vodstvu ZSSS zato očita, da ga ni dovolj podprlo. Ker se je vodstvo Novolesa poživigalo na kolektivno pogodbo za lesarstvo, vidi Besednjak rešitev le v novi splošni kolektivni pogodbi za gospodarstvo.

Novolesov sindikat se ukvarja z viličarji

Besednjak opozarja tudi na neustrezno delo sindikalne koordinacije v Novolesu. V njej ne sodeluje, saj gre le za obliko informiranja. Čeprav je Novoles dve leti in pol blokiran, sindikat ni postavil nobenih zahtev. Nemo to plačah, so sodeč po zapisnikih, na zadnjih sejah koordinacije govorili o manjših investicijah, naprimer viličarjih. Kritike na račun vodstva Novolesa pa je naš sogovornik izrazil takole: »Uradnih podatkov o zaključku več let trajajoče prisilne poravnave še nismo dobili. Vem le, da je banka podpisala, ker je nekaj dobila, in da zavarovalnica ni podpisala, ker še ni dobila ničesar. Čeprav sem večkrat zahteval, nisem dobil nobene pisne informacije o lastni-

njenju. Certificate smo dali na hrambo, ne vemo, kaj bomo zanje dobili. Mogoče smo zamudili boljše možnosti. Najtežje je dobiti pisne informacije, ustne pa so iz dneva v dan drugačne. Slišali smo, da bodo listine za premalo izplačane plače upoštevane pri lastninjenju, bojim se, da bodo z njimi največ pridobili različni skladi. Ne vem pa nič o neizplačanih razlikah do polnih plač, ki ne morejo biti upoštenevane pri lastninjenju.

Še bolj me moti, da nam v izhodiščne plače štejejo tudi dodatke. Vse to seštevajo in dokazujejo, da imamo stoddotne plače po kolektivni pogodbi. Ne vem, zakaj ljudje kar naprej zavajajo. Kdaj bodo odgovarjali tisti, ki goljufajo delavce in tudi državo. Ne vem, zakaj je naš žiro račun blokiran že poltretje leto, mogoče zato, da še naprej obračunavamo le zajamčene plače.

V prvi številki letošnjega Dolenjskega lista se je direktor Zvone Novina pohvalil, da Novoles dobro dela. Dela je res veliko, smo pa zanj zelo slabo organizirani. Direktor pravi, da smo lani ustvarili 60 milijonov mark realizacije.

Če bi ti bilo res, bi morali imeti več denarja. Čeprav sem razporejen v 5.a razred, ne dobim niti 52 tisočakov. Mogoče gre denar kam drugam, vendar ne upnikom, ki naj bi svoje terjatve spremenili v lastniške deleže. Če bi bilo res dobro, ne bi odhajali kadri, ki jih zelo potrebujemo.«

Pred zaključkom pogovora se je Andrej Besednjak spomnil še nedavno umrlega Jožeta Kneza, ki je bil po njegovem mnenju med najbolj zaslužnimi za razvoj Novolesa. Pokojnemu gre zahvala, da se je ohranil tolikšen del nekdanjega podjetja, saj je bil v zadnjih letih po svoji funkciji v precepu med interesi novolesovcev in upnikov. Knezu ob bok je postavil tudi Adrijaniča, Hočvarja in Levičnika, ki so pred leti postavili na noge največja novomeška podjetja in poskrbeli za zaposlitev velikega števila siromašnih Dolenjcev. Tisti, ki se zdaj trkajo po prsih zaradi zaslug za osamosvojitve, naj se trkajo za tisto, kar so postavili na noge, pravi Besednjak. Ne zavedajo se, da je po osamosvojitvi Dolenjska postala jug naše države.

Franček Kavčič

KRIZA NA DOLENJSKEM JE LANI DOSEGLA DNO

Konferenca območne organizacije ZSSS za Dolenjsko je pred zaključkom lanskega leta za sekretarja območja izvolila Jožeta Mikliča, za sekretarko v območju pa imenovala Majdo Marolt. Dosedanji predsednik te organizacije Igor Vizjak je po petih letih dela na sindikatu odšel na odgovorno delo v Zavarovalnico Tilia. Tako kot zadnje leto, bo osrednja naloga območne organizacije tudi v prihodnje zaščita pravic zaposlenih v podjetjih, ki zaidejo v poslovne težave.

Ker za novega sekretarja ni bilo zanimanja, je kandidata določil svet območne organizacije na zadnji seji. Na njej se je za to funkcijo prijavil tudi Miran Jurak, sta nam povedala Jože Miklič in Majda Marolt. Člani konference so zato lahko izbirali med dvema kandidatom, Miklič je dobil 20, Jurak pa tri glasove.

Medtem ko bo Maroltova še naprej trikrat tedensko delala v sindikalni pisarni v Trebnjem, bo Jože Miklič deloval zlasti na sedežu območja v Novem mestu. Kasneje bodo skušali najti tudi kadrovske rešitve za sindikate dejavnosti. Dolenjska območna organizacija je med večjimi, saj se vanjo povezuje 16 sindikatov dejavnosti s skoraj 19 tisoč člani.

Člani konference so ocenili, da je gospodarska kriza na Dolenjskem lani dosegla dno. Tri leta po začetku krize, ki je najbolj prizadela gospodarstvo v Podravju so stečajni in množična odpustanja doletela tudi dolenjske delavce. Krize je prišla z zamudo zaradi s tradicionalne skromnosti Dolenjcev, ki so si lahko pomagali tudi z dohodki od zemlje. Sedanji stečajni so tudi posledica odlaganja rešitev v preteklih letih in premalo uspešnih prisilnih poravnav. V začetku letošnjega leta v Novem mestu dobro poslujeta le Krka in Revoz, nekoliko boljše gre podjetjem v trebanjski občini. Stečajni in prisilne poravnave so doleteli zaposlene v Novotek Konfekciji, Adrii Caravan, Hipotu, Pionirju, Keku, Novotehni, Tovarni obutve iz Novega mesta in še nekaterih manjših podjetij. Na novomeškem območnem zavodu za zaposlovanje je prijavljeno kar 6200 brezposelnih, ker jih je 1500 iz Bele krajine, je stopnja brezposelnosti na Dolenjskem dvajsetodstotna. Napovedana so še odpustanja delavcev v obratu Kolinske na Mirni, Novotehni, Pionirju in obratu Adrii Caravan v Podgorju. Najhuje bo verjetno 600 delavcem Pionirja, ki jim grozi odprta brezposelnost.

Svobodni sindikati Dolenjske porabijo veliko časa, moči in denarja tudi za pomoč delavcem, ki jim delodajalci ne dajejo plač, regresov in nadomestil po kolektivni pogodbi. Pionir dolguje 600

delavcem povprečno po štiri plače, druga podjetja v stečaju so delavcem dolžna po dve plači, regres za letni dopust je v glavnem neizplačan. Pravna služba območne organizacije ZSSS za Dolenjsko je lani skušala zaščititi kar za 2000 članov, ki jih je prizadel stečaj ali prisilna poravnava. Zaradi drugih razlogov pa je pravno pomoč nudila še 1300 članom. Podatki dokazujejo, da je stanje nenormalno, ugotavlja Jože Miklič. Majda Marolt dodaja, da so vložili tožbo zoper zasebno podjetje Italianshoes iz Mokronoga, ker delavcem ni izpla-

Majda Marolt, sekretarka v območni organizaciji ZSSS za Dolenjsko

ganizirali 17 stavk. Delavci ene od Pionirjevih firm so s stavko zahtevali celo stečaj, saj so menili, da bi izboljšal njihovo socialno varnost. Miklič je prepričan, da je porazno stanje pri spoštovanju pravic iz delovnega razmerja tudi posledica slabega dela inšpekcijskih služb.

V prihodnje bo območna organizacija ZSSS za Dolenjsko skušala delovati bolj preventivno. Le tako bo pravna služba imela manj dela, pravi Miklič. Za takšno delo potrebna stalna povezanost s sindikalnimi zaupniki, ki so o problemih v njihovih podjetjih območje praviloma obveščali prepozno. Zaradi neobveščeni delavci pogosto niso verjeli, da je podjetje v zelo velikih težavah.

Nujno bo tudi uporabiti znanje, ki mora popolnoma nadomestiti aktivistično delo. Po napovedi stavke se ne sme več zgoditi, da bi nasprotna stran delavce in sindikaliste zbegala z vprašanji o legitimnosti napovedi stavke. Miklič je prepričan, da ima območna organizacija ZSSS, kljub majhni ekipi, znanja dovolj in da bo kos nalogam. Poleg znanja in izkušenj pa bo potrebno tudi srce in nitič od zaupnikov ne bo smel stati ob strani.

Članom, ki bodo zašli v gnotne težave, bo dolenjska območna organizacija skušala maksimalno pomagati. Iz posebnega sklada, v katerem že obračaja 30 milijonov tolarjev zbrane članarine, so lani dali posojilo več kot 1200 članom, prek Delavske hranilnice so pomagali še 200 članom. Ta oblika pomoči je za članstvo zelo vabljiva in po njih svobodni sindikati razlikujejo od drugih. Območna organizacija ZSSS za Dolenjsko jih bo zato še naprej razvijala.

Franček Kavčič

Ukrepati bi moral zlasti Novolesov sindikat!!!

Besednjakova mnenja smo prenesli Gregorju Mikliču in Branetu Mišiču. Miklič nam je povedal, da komisija ne more s tolačenji dopolnjevati tistega, kar piše v splošni kolektivni pogodbi. Besednjak bi bil po njegovem mnenju bolj uspešen, če bi namesto do člana predsedstva ZSSS zaostri odnos do posloводства Novolesa. Mišič je dodal, da kolektivna pogodba za lesarstvo velja in da bi o samovoljnem zniževanju regresa za prehrano Novolesov sindikat moral obvestiti inšpekcijo, ki bi ukrepala po zakonu. Inšpekcija bi morala preprečiti tudi vnovčevanje neizkoriščenih bonov v tovarniški menzi po ekonomskih cenah. Miklič in Mišič torej pravita, da so skoraj vsi problemi rešljivi znotraj Novolesa; zaenkrat je neresljivo le vprašanje tistih, ki iz osebnih razlogov nečejo jesti toplih obrokov. Svobodni sindikati so namreč med svoje cilje v kongresne listine zapisali tudi zahtevo, naj delodajalci organizirajo topli obrok. Normative, na katere se sklicuje večkrat omenjena komisija – ustvarjali so jih strokovnjaki za prehrano – pa bi morali poiskati v zaprašenih arhivih listin iz polpreteklega obdobja – na jedilnikih takrat še ni bilo morskih sadežev.

F. K.

GOSTINCI PREVEČ VARČUJEJO PRI DELAVSKI ENOTNOSTI

Na predpraznični in obenem lani zadnji seji predsedstva Sindikata delavcev gostinstva in turizma Slovenije so udeleženci med drugim spregovorili tudi o Delavski enotnosti. Ugotovili so, da je med zaposlenimi premalo tega tednika in da ga ne premorejo celo nekateri sindikalni zaupniki. Zanimivo je, da ga imajo zelo pogosto v rokah vodilni delavci in da ga računovodkinje izmikajo sindikalnim organizacijam, medtem ko so sindikalni zaupniki zelo slabo obveščeni, kaj se dogaja v njihovih organizacijah. Da sindikalisti ne berejo edinega svojega časopisa pa ne gre skupaj z zdravo pametjo. Malce neresno je, da mnogi v podjetjih raje zgublajo čas in po telefonu sprašujejo za podatke, ki jih objavlja Delavska enotnost, niso pa pripravljeno odriniti nekaj sto tolarjev, da bi bili pri viru informacij.

Skratka, člani predsedstva so si bili edini v tem, da je med članstvom njihovega sindikata premalo izvodov Delavske enotnosti. Zato so sklenili, da bodo zavihali rokave in sprožili akcijo. Kdor namreč ni seznanjen, kaj se v sindikatu dogaja, kje, kdaj in kako je treba zagrabiti, ta tudi ne more biti kdove kako uspešen varuh delavčevih pravic.

Obenem ko bo predsedstvo dregnilo svoje ljudi in jih spomnilo na njihove dolžnosti glede Delavske enotnosti, bo tudi temeljito preverilo plačevanje članarine. Tudi na tem področju namreč še ni vse v najlepšem redu. Nekateri nikakor ne morejo dojeti, da organizacija ne more živeti od zraka in da bo kos svojim nalogam le, če bo dovolj močna, tudi finančno.

Na dnevnem redu predsedstva je bil znova tudi pravilnik o financiranju in finančno-materialnem poslovanju ZSSS. Glede tega se člani predsedstva niso premislili in so ponovno poudarili to, kar so pred tedni na šempetrskem Marku. S predlogom omenjenega pravilnika niso zadovoljni, saj se ne morejo sprijazniti s tem, da bi jim lasten denar delili drugi. Zato so brez omembe vrednih razhajanj sklenili, da bodo napisali in sprejeli svoj pravilnik o finančno-materialnem poslovanju.

Predsednik predsedstva Iztok Bratož je ob tej priložnosti načel tudi vprašanje kolektiva, ki je zaposlen v Gradu Dobrovo v Brdih. Ta je namreč v precejšnjih škripah in mu grozi najhuje, čeprav se omenjeni objekt ponaša s ponudbo, ki bi bila v ponos marsikateremu, če že ne pravsem krajem v Sloveniji. Problem je v tem, da je lastnikov Gradu Do-

brovo več, eden izmed njih je tudi onkraj meje, v Italiji, in da soupravljalci ne najdejo skupnega jezika. Vsekakor bi bil pravi smrtni greh, če Grad Dobrovo ne bi nadaljeval svoje dejavnosti, da o petnajstih delavcih, ki bi v primeru stečaja ostali brez kruha, niti ne govorimo.

A. U.

ZA NOVO

DELAJIRIČNA KLINIKA

Ljubljana

OTROCI JO POTREBujemo!

PRISPEVAJTE PO SVOJIM MOČEH!

ŽIRO RAČUN: 50101-654-41037.

HVALA.

OBJAVE O PRISPEVKIH PREBERITE V REVIMI OTROK IN DRUŽINA.

KOLEKTIVNO POGODBO BO SKEI IZSILIL TUDI S STAVKO

Sindikata kovinske in elektroindustrije Slovenije (Skei) se je pred koncem lanskega leta odločil, da bo kolektivno pogodbo dejavnosti po potrebi izsilil tudi s splošno stavko. Na tiskovni konferenci ta teden je vodstvo sindikata pojasnilo razloge za to radikalno obliko boja in razgrnilo druge probleme, ki pestijo zaposlene v teh dejavnostih. Kot je povedal predsednik sindikata Albert Vodovnik, so se zaposleni že začeli odločati o stavki, ki naj bi bila, če do takrat ne bo zahtevanih premikov, sredi prihodnjega meseca.

Gre za nov pritisk za uresničitev zahtev s protestnega shoda Skei, ki je bil sredi novembra lani v Trbovljah. Takrat so kovinarji množično zahtevali zlasti čimprejšji podpis kolektivne pogodbe za kovinsko in elektroindustrijo, metalurgijo in livarne, o kateri se brez vidnega uspeha skušajo pogajati že tri leta. Zahtevali so tudi pravočasno izplačilo plač in regresa za letni dopust, večjo pravno varnost, ohranjanje delovnih mest in vrnitev objektov družbenega standarda.

Po sklepu republiškega odbora Skei se zaposleni v teh dejavnostih industrije od šestega do petnajstega januarja odločajo o napovedi 24-urne splošne stavke. Objavljamo faksimile obrazca, ki bo podlaga za dokončno sklepanje o stavki.

Če bo večina predlog podprla, bo vodstvo sindikata začelo organizacijske priprave na največjo stavko v kratki, vendar burni zgodovini tega sindikata. K izrekanju o splošni stavki Skei vabi vse zaposlene v navedenih dejavnostih, torej tudi člane drugih sindikatov in tudi nečlane.

Hkrati začenja Skei zbirati tudi podpise za sprejem zakona o vračanju objektov bivšega družbenega standarda zaposlenim in njihovim sindikatom. Med temi objekti je npr. Hotel Korotan iz Portoroža, ki ga je država odtujila ravnem železarjem in prepisala na ministrstvo za šolstvo. Gre za zelo veliko premoženje, ki je nastalo z odrekanjem zaposlenih pri plačah in tudi z njihovim udarniškim delom. Vključeni so tudi objekti, ki so bili sindikalnim in delavskim organi-

zacijam odvzeti po drugi svetovni vojni.

Kot je na tiskovni konferenci povedal Albert Vodovnik, je položaj kovinarjev primerljiv le z delavci v tekstilni in usnjarski industriji. Njihov sindikat (njegov pismo predsedniku vlade objavljamo v Zaupniku) zahteva od vlade takojšnje reševanje podjetij. Tudi oni napovedujejo protestna zborovanja in množične stavke. Iz napovedi obeh sindikatov bi lahko nastalo gibanje, ki bi ga oblast težko ustavila.

V kovinski in elektroindustriji je še 110 tisoč delovnih mest, skoraj pol manj kot leta 1989, ko je ta dejavnost dosegla najvišjo raven. Kljub zmanjšanju števila zaposlenih in ukinitvi velikega števila podjetij, te dejavnosti še vedno dosegajo štirideset odstotkov slovenskega izvoza. Vodovnik je prepričan, pravi da lahko to tudi dokaže, da je naša država dovolila načrtno rušenje te industrije, ki ob lastninjenju prihaja v novo fazo.

Slab položaj zaposlenih in podjetij dokazujejo tudi plače, povprečne bruto plače znašajo 92 tisoč tolarjev in so petindvajset od-

skei sindikat kovinske in elektroindustrije Slovenije

Delmatinova 4, 61000 Ljubljana
Telefon: 061/12-246, Iselata: 061/322-973
Zira račun: 50101-878-87042

Datum: _____
Številka: _____

SOGLASJE ZA STAVKO

IZVRŠNI ODBOR SINDIKATA DRUŽBE

Po sklepu 10. Seje Republiškega odbora SKEI Slovenije, ki je bila 20. 12. 1995, da se v družbah kovinske in elektroindustrije v času

od 6. do 15. januarja 1996

izpelje izjasnjevanje za

GENERALNO STAVKO

smo dne _____ organizirali **ZBOR DELAVCEV** (delni zbor, izjasnjevanje zaposlenih ...), na katerem so bile prisotni predstavniki stavkovne zahteve sindikata kovinske in elektroindustrije Slovenije.

Na osnovi razprave se je **ZA** generalno stavko, kot skrajno možnost za uresničitev stavkovnih zahtev, odločilo _____ zaposlenih.

Predsednik sindikalne podružnice

stotkov pod povprečjem gospodarstva. S splošno stavko pa Skei ne želi spodkopati nastajajočega social-

nega partnerstva, niti izstopiti iz ZSSS. Vodovnik je napoved stavke za DE utemeljil takole:

»Obdobje splošnih kolektivnih pogodb smo preživeli, obe sta pomenili zakon, zdaj hočemo le pogodbo za naše dejavnosti. V tripartitnih odnosih nastopajo ob ZSSS tudi neke druge sindikalne konfederacije, ki se nanjo šlepajo. ZSSS jim torej drži štango, namesto da bi odpirala vrata vanjo povezanim sindikatom. Skei pa ne odhaja iz ZSSS, saj jo je sam gradil, želi le, da deluje skladno s statutom.

Splošno pogodbo za gospodarstvo odklanjamo tudi zato, ker vanj spadajo tudi banke, Petrol, zavarovalnice, farmacevti in še nekateri, ki povprečje plač v gospodarstvu bistveno dvigujejo.«

Danes, 10. januarja, ko to besedilo oddajamo v tiskarno, je Delo objavilo neuradni odmev delodajalcev na grožnje Skei. Iz besed Staneta Habjana je razvidno, da so delodajalci že pripravili svojo ponudbo kolektivne pogodbe, ki seveda ne vsebuje vsega tistega, kar hoče Skei. To kar so pripravili, je vseeno lahko ena od podlag za začetek pogajanj o novi ali dopoljeni kolektivni pogodbi za kovinsko in elektroindustrijo, metalurgijo in livarne.

Nič ni torej prepozno, mogoče bo že sama napoved stavke dala rezultat, ki bo izboljšal položaj zaposlenih. Sindikat brez kolektivne pogodbe pa je seveda slab; napoved radikalizacije boja je torej notranja nuja Skei in vsakega resnega sindikata.

Franček Kavčič

DELAVCI BODOČNOSTI SO ODSTAVILI NESPOSLOBNO VODSTVO

Medtem ko je velika večina delavcev v Mariboru tako kot povsod po Sloveniji praznovala božične in novoletne praznike, so se bili delavci mariborskega invalidskega podjetja Bodočnost prisiljeni boriti za svoje temeljne pravice iz delovnega razmerja. Ti delavci, med katerimi je okoli 58 odstotkov invalidnih oseb, so vse novoletne praznike preživeli v negotovosti, saj so začeli stavkati 27. decembra lani, stavko pa so končali 3. januarja letos, ko je vodstvo podjetja izpolnilo večino stavkovnih zahtev.

Invalidsko podjetje Bodočnost z okoli 260 zaposlenimi ima veliko različnih obratov oziroma delavnic: mizarstvo, kovinsko predelovalno in grafično delavnico, obrat za proizvodnjo čistilnih sredstev, šiviljstvo, trgovino in delavnico za rehabilitacijo stoozdravnih invalidov. Zato so tudi proizvodni programi Bodočnosti pestri in raznoliki. Podjetje proizvaja masivno stilno pohištvo za izvoz, kovinske rešetke, čistil-

na sredstva, ekskluzivna modna oblačila, grafične izdelke in številne druge proizvode. Narava proizvodnih programov terja od delavcev, da so odlično usposobljeni, oziroma kakor običajno pravimo, da so "mojstri svojega poklica", saj morajo samostojno opravljati zelo raznolika in zahtevna dela, ki jim jih narekuje pretežno obrtniški način proizvodnje. Žal pa za svoje delo že nekaj časa niso primerno plačani.

So izgubo prikrivali zaradi lastninjenja?

Bodočnost ima težave pri poslovanju že od leta 1992. Od tedaj so vsako leto končali z izgubo, čeprav so delavci pridno delali in vestno izpolnjevali proizvodne plane. Po prepričanju sekretarke območnega odbora Sindikata obrtnih delavcev v Podravju **Branke Jurak** je Bodočnost zadnja leta poslovala z izgubo zlasti zaradi slabosti na komercialnem področju in pri sklepanju pogodb z domačimi in tujimi partnerji. Nemalokrat se je celo zgodilo, da so po realiziranem poslu izračuni pokazali, da je Bodočnost svoje proizvode prodajala pod proizvodno ceno. Očitno je bilo z njihovim menedžmentom nekaj hudo narobe. Je pa še do konca lanskega leta v tem podjetju dobivalo plače po individualni pogodbi kar 25 od 260 delavcev. V podjetju, v katerem skoraj 10 odstotkov zaposlenih tvori menedžment, bi pač lahko dosegali boljše poslovne rezultate. Res pa je, da so težave povzročale tudi objektivne okoliščine: razpad nekdanjega jugoslovanskega tržišča ter težave v Metalni, Tamu, Birostroju in še nekaterih mariborskih podjetjih, s katerimi je Bodočnost veliko poslovala. Poleg tega Bodočnost, ki velik del svoje proizvodnje izvozi, pestijo tudi podobne težave kot vse slovenske izvoznike. Dodatno je podjetje prizadela tudi ukinitve oprostitve davka od prodaje proizvodov invalidskih podjetij.

Problemi v Bodočnosti so se iz leta v leto kopičili in vodilni so jih po besedah Branke Jurak prikrivali, čeprav jih sami niso bili sposobni rešiti. V invalidskem podjetju je resda nekoliko težje pripraviti sanacijski program, saj invalidi ne morejo biti opredeljeni za trajno presežne delavce, vendar pa je danes podjetje verjetno mogoče sanirati tudi brez odpuščanja delavcev. Nedopustno je tudi, da vodstvo podjetja o svojih težavah ni celovito in pravočasno obveščalo pristojnih državnih organov, saj bi se država zagotovo aktivno vključila v reševanje podjetja. Če gre invalidsko podjetje in tako zagotavljati invalidom socialno varnost na zavodu za zaposlovanje do nove zaposlitve oziroma

do upokojitve. Mnogi delavci so danes prepričani, da so vodilni želeli podjetje kar najhitreje privatizirati in so se bali, da bi družbeni kapital Bodočnosti prešel v last Sklada Republike Slovenije za razvoj. Nekateri vodilni so menda delavcem celo prepovedali, da bi se o težavah v podjetju pogovarjali s svojimi domačimi in prijatelji.

Podjetje so poskušali rešiti na hrbitih delavcev

Po prepričanju sindikalistov so vodilni težave v podjetju poskušali rešiti na hrbitih delavcev. Že lani poleti so tako dvignili norme, da jih niti zelo dobri delavci niso mogli več dosegati. Invalidni delavci so se tudi pritoževali, da so morali delati nadure, čeprav jim jih niso ustrezno plačali. Invalidne šivilje so potožile, da so jih zaklepali v obrat, dokler delo ni bilo opravljeno - tako naj bi bile nekajkrat prisiljene delati tudi vso noč. Tudi sicer so se invalidni delavci pritoževali, da so bili vodilni v podjetju, ki so imeli menda dokaj dobre plače, do njih arogantni in da so jih izkoriščali, saj so morali za majhne plače zelo veliko delati.

Ker je podjetju kljub temu šlo čedalje slabše, je direktor **Zdenko Mejovšek** v začetku lanskega decembra odstopil, za vršilca dolžnosti pa so imenovali **Staneta Vaudo**.

Delavcem je konec lanskega leta prekipelo

Ker do 19. decembra delavci niso dobili novembrskih plač, je sindikat organiziral glasovanje o stavki. Zanj se je odločila velika večina delavcev (137 jih je bilo za stavko, 11 proti, 55 delavcev pa lističev ni vrnilo), zato so 27. decembra začeli stavkati za izplačilo novembrske plače in regresa za letni dopust.

Stavko je vodil stavkovni odbor s predsednikom sindikata obrtnih delavcev v podjetju **Dorčijem Muršakom** na čelu.

Čeprav niso bile realizirane vse stavkovne zahteve (delavci so prejeli regres za letni dopust in 90 odstotne novembrske plače), so delavci prvi letošnji delovni dan stavko prekinili. Strinjali so se, da

jim razliko v novembrski plači poravnajo z nekakšno "zadolžnico", ki jo bodo lahko v podjetju vnovčili kasneje. Vendar pa se je nezadovoljstvo med delavci tako povečalo, da so na zboru delavcev terjali od delavskega sveta, naj razreši dolžnosti pet vodilnih delavcev z vršilcem dolžnosti direktorja na čelu. Delavski svet je njihovo zahtevo najprej zavrnil, na ponovljeni javni seji, ki je potekala pred vsemi delavci, pa so njegovi člani pet vodilnih delavcev vendarle razrešili (v. d. direktorja Staneta Vaudo, vodje profitnih centrov Danila Kampuška, Zlatka Mariniča in Silvo Vraz ter vodjo predstavništva v Ljubljani Igorja Vidmarja). Nato je delavski svet za vršilca dolžnosti direktorja imenoval **Franca Štiberca**, dosedanjega vodjo računalniškega centra. Novo vodstvo bodo iskali z javnim razpisom, predstavniki de-

Bo delavcem Bodočnosti priskočila na pomoč država?

Delavci pričakujejo, da jim bo na pomoč priskočila tudi država. Delavski svet je že sklenil, da bo z razmerami in rezultati poslovanja podjetja celovito seznanil pristojna ministrstva in mestni svet. V Mariboru in Podravju je med nekaj več kot 32 tisoč brezposelnimi tudi okoli 1500 invalidov, ki danes izredno težko najdejo zaposlitev. Stečaj Bodočnosti bi število brezposelnih invalidov še znatno povečal.

Ob vsem tem so delavci prepričani, da bi morala poslovanje Bodočnosti temeljito pregledati tudi Agencija za plačilni promet, nadziranje in informiranje ter presekati začarani krog prikrivanja dejanskih problemov in poslovnih rezultatov, kar je eno največjih invalidskih podjetij v Sloveniji pripeljalo na rob propada.

Tomaž Kšela

JOŽE ČERNOŠA BO VODIL OBMOČNO ORGANIZACIJO ZSSS V POSAVJU

Pred koncem lanskega leta se je sestala konferenca območne organizacije ZSSS za Posavje. Pravila in poslovnik je potrdila brez zapletov. Kadrovske priprave so potekale po načrtu, za sekretarja je kandidiral le dosedanji predsednik **Jože Černoša**, ki je na tajnem glasovanju dobil 17 od 18 možnih glasov. Skoraj vse glasove sta dobila tudi kandidata za sekretarja v območju **Marjan Urbanč** in **Ladislav Rožič**, ki sta dozdalej opravljala podobne zadolžitve. Konferenca je sprejela tudi akt o sistemizaciji delovnih mest v območni organizaciji in ob njem ugotovila, da se je število zaposlenih v tem obdobju zmanjšalo s 14 na štiri in pol redno zaposlenega delavca.

Kot nam je po konferenci povedal novoizvoljeni sekretar, so člani konference obravnavali tudi poročilo o delu v minulem petletnem obdobju, zlasti reševanje perečih razmer v posavskih podjetjih in številnih kršitev pravic zaposlenih. Zaradi premajhne vključenosti v preteklo delo in neobveščeni so o poročilu izrazili različna mnenja. Konferenca se je zato dogovorila za pogostejše sestajanje, prvič se bodo sešli že v prihodnjem mesecu.

F. K.

Primož Trubar je v zgodovino slovenske vstopil takoj, ko je napisal prvo slovensko knjigo.

Iz zgodovine so ga skušali izbrisati samo zato, ker je bil papirne vere.

begunec

drugačni

vsi drugačni vsi enakopravni

11. januarja 1996

Sindikalna lista

Prvi del

1. Dnevnice		januar 1996
- cela dnevica (nad 12 do vključno 24 ur odsotnosti)		3.500,00
- polovična dnevica (nad 8 do 12 ur odsotnosti)		1.750,00
- znižana dnevica (od 6 do 8 ur, če se potovanje začne dve uri pred začetkom delovnega časa in konča dve uri po njem)		1.218,00
2. Kilometrini (od 7. 6. 95 dalje)		23,00
3. Ločeno življenje		42.422,00
4. Prenosišče - Povračilo stroškov prenočevanja do višine zneska po predloženem računu, ki ga odobri delodajalec		
5. Regres za prehrano		10.605,00

Drugi del

V drugem delu objavljamo povprečno plačo za obdobje avgust-oktober 95 kot osnovno za uveljavljanje pravic iz neposredne skupne porabe. Povprečna plača v preteklih treh mesecih v gospodarstvu Slovenije znaša 68.128 SIT.

1. Jubilejne nagrade	
- za 10 let	34.064,00
- za 20 let	51.096,00
- za 30 let	68.128,00
2. Nagrada ob upokojitvi	204.384,00
3. Solidarnostne pomoči	68.128,00

Vir: Zavod RS za statistiko

Strokovna služba ZSSS

Opomba:

Objavljena višina nagrade ob upokojitvi je rezultat kolektivnega pogajanja. Sprejeta sprememba uredbe Vlade RS o stroških, ki se priznavajo kot odhodek (Ur. l. RS, št. 7/95), pa omogoča to nagrado do višine treh bruto plač v gospodarstvu RS.

Izhodiščne plače po Splošni kolektivni pogodbi za gospodarstvo

januar, februar, marec 1996

Izhodiščne plače za gospodarstvo in relativna razmerja med tarifnimi razredi so določeni na osnovi 1. in 2. točke tarifne priloge k Splošni kolektivni pogodbi za gospodarstvo za leto 1995 (Ul. RS 22/95)

Tarifni razred		Izhodiščna plača (v SIT)
I.	enostavna dela	44.060
II.	manj zahtevna dela	48.466
III.	srednje zahtevna dela	54.194
IV.	zahtevna dela	60.362
V.	bolj zahtevna dela	68.293
VI.	zelo zahtevna dela	81.511
VII.	visoko zahtevna dela	92.526
VIII.	najbolj zahtevna dela	110.150
IX.	izjemno zahtevna dela	132.180

Najnižje izplačilo mesečne plače v skladu s 5. točko dogovora o politiki plač znaša za mesece januar, februar in marec 47.174 SIT.

KAJ DELAJO

V republiških odborih

Sindikat tekstilne in usnjarskopredelovalne industrije

Urgenca vladi in njenemu predsedniku Drnovšku!

Presenečeni smo nad informacijo, da predlog kratkoročnih in dolgoročnih ukrepov za sanacijo gospodarskega stanja v obeh panogah še ni bil obravnavan v vladi. Še več, predlog subvencij za neto izvoznike v višini 1,7 milijarde SIT je izpadel iz letošnjega proračuna. To pomeni katastrofalne posledice za socialno stanje zaposlenih v obeh panogah in tudi ogrožen obstoj tekstilne in usnjarskopredelovalne industrije v državi.

Na zadnjem srečanju z vami smo bili prepričani, da boste zastavili ves svoj vpliv, da bodo subvencije čim hitreje realizirane, kar ste tudi javno objavili pred TV kamero in je bilo predvajano v TV Dnevniku.

Ponovno vas pozivamo, da po svojih močeh prispevate, da se korigira predlog proračuna tako, da bo možna realizacija odloka za razpis subvencij.

Položaj v obeh panogah se dramatično zaostre in grozi, da bo v letošnjem letu odpuščenih iz podjetij v obeh panogah dejavnosti več kot 30.000 delavcev. Izredno kritično je v Planiki Kranj, kjer nam je bila obljubljena aktivna vloga pristojnih ministrstev, vendar se zadeve odvijajo drugače. Navedemo lahko še cel spisek podjetij, ki brez uveljavitve predlaganih kratkoročnih in dolgoročnih ukrepov drviijo v stečaj.

V primeru nadaljnje pasivnosti vlade in državnega zbora do nastalih razmer bomo sindikati uporabili najradikalnejše ukrepe sindikalnega boja, vključno s splošno stavko v obeh panogah dejavnosti in zaporami cest.

Ponovno vas pozivamo k nujnosti takojšnjega sprejema kratkoročnih in dolgoročnih ukrepov za sanacijo gospodarskega stanja v obeh panogah ter nujnosti razpisa subvencij za izvoznike v delovno intenzivnih panogah.

Prosimo za ponovno srečanje z vami, da bi obojestransko našli možnosti za najprimernejšo sanacijo nastalih razmer.

Branka Novak, sekretarka

Alojz Omejc, predsednik ROS

Sindikat kovinske in elektroindustrije

Izhodiščne plače za januar, februar in marec 1996

V skladu z 58. členom kolektivne pogodbe za črno in barvasto metalurgijo in livarne ter kovinsko in elektroindustrijo Slovenije (Ur. l. RS, št. 12/91 in 71/94) podpisniki kolektivne pogodbe dejavnosti skupno objavljamo izhodiščne bruto plače za mesec januar, februar in marec 1996:

Zahtevnostna skupina	Relativno razmerje	Izhodiščne bruto plače v SIT
I. Enostavna dela	1,00	44.420,00
II. Manj zahtevna dela	1,12	49.750,00
III. Srednje zahtevna dela	1,25	55.525,00
IV. Zahtevna dela	1,45	64.409,00
V. Bolj zahtevna dela	1,60	71.072,00
VI. Zelo zahtevna dela	1,90	84.398,00
VII. Visoko zahtevna dela	2,25	99.945,00
VIII. Najbolj zahtevna dela	2,60	115.492,00
IX. Izjemno pomembna najbolj zahtevna dela	3,10	137.702,00

Podpisniki kolektivne pogodbe dejavnosti

MARIBORSKI TISK JE MORAL V STEČAJ

Mariborski tisk je bil že od lanske pomladi v postopku prisilne poravnave. Ker pa ta ni uspela, je sodišče v Mariboru konec lanskega leta zanj uvedlo stečajni postopek. Za stečajnega upravitelja je imenovalo Mirka Žagarja, ki je stečajni upravitelj tudi v mariborski Elektrokovini. Ob stečaju je zaposlitev izgubilo okoli 430 delavcev.

Skupne obveznosti podjetja ČZP Mariborski tisk so ob uvedbi postopka prisilne poravnave znašale blizu 3 milijarde tolarjev, medtem ko je bila knjigovodska vrednost celotnega premoženja podjetja ocenjena na 1,3 milijarde tolarjev. Največji upniki podjetja so delavci, bremenijo pa ga tudi hipotekarni krediti. Veliko problemov so v tej mariborski tiskarni imeli tudi s tekočim poslovanjem, saj so dosegali mesečno realizacijo od 60 do 70 milijonov tolarjev, kar je bilo za poplačilo starih dolgov mnogo premalo.

Mariborski tisk je že desetletja posloval s težavami. Vse povojno obdobje sta bila tiskarna in Večer združena v enem podjetju, ki je imelo težave zaradi tega, ker država v starem sistemu ni ustrezno poravnala razlike med proizvodno in prodajno ceno dnevnikov. Ker je moralo razliko v ceni delno poravnati podjetje samo, ni nikoli uspelo zbrati dovolj sredstev za nabavo novega rotacijskega stroja, ki ga je tiskarna za normalno delo nujno potrebovala. V začetku devdesetih let se je Večer izločil iz skupnega podjetja in skupaj z avstrijskim Leykamom ustanovil novo tiskarno (mešano podjetje z večinskimi tujimi kapitalom), kjer sedaj tiskajo Večer. Tako je ČZP Mariborski tisk izgubil dolgoletnega in najbolj zanesljivega partnerja, ki mu je zagotavljal dotok likvidnih sred-

stev, hkrati pa je ostal sam z zastarelo rotacijo. Za težave v poslovanju so bile krive tudi notranje slabosti, saj je Mariborski tisk že prejel od države del sredstev za nabavo novega rotacijskega stroja, pa zara-

di napačnih poslovnih potez do naku- pa ni prišlo. Podjetje so podobno kot številna druga v štajerski prestolnici pestile težave zaradi pomanjkanja likvidnih sredstev, preza- dolženosti, premajhnega obsega naročil, presežnih delavcev in podobnega.

Stečajni upravitelj Mirko Žagar si prizadeva, da ne bi pretrgali že podpisanih pogodb in izpeljali spre- jete posle ter da bi čimveč delavcev

ohranilo delo. Za dokončanje že začete proizvodnje je na delo poklical blizu 200 delavcev. Za Mariborski tisk bo v kratkem dražba, na kateri bo morda dobil novega lastnika. Med zainteresiranimi kupci je največ takih, ki jih zanima njegova izjemna lokacija neposredno ob največjem križišču na južni vpadnici v mesto, kjer se ločijo ceste proti Ljubljani, Zagrebu in Celovcu.

T. K.

ŠE NIČ NOVEGA

Razmere v podjetju Dan se tudi po opozorilni stavki 22. decembra lani niso izboljšale. Je pa v torek le prišlo do pogovora med predstavniki obeh sindikatov (Pergam in ZSSS), ministrstva za delo, zveze gluhih in naglušnih Slovenije in Ljubljane, zavoda invalidskih podjetij ter delavskega sveta in posloводства, na katerem so se dogovorili predvsem dvoje: 1. da mora do konca tega tedna priti do sestanka med Skladom RS za razvoj in zgoraj omenjenimi partnerji, na katerem bi se dogovorili o rešitvi kratkoročnih problemov (izplačilo zaostalega dela plač in regresa ter drugih materialnih pravic), in 2. da je treba za Dan pripraviti tak sanacijski program, ki bi zagotavljal socialno varnost invalidov. Če prve kratkoročne »točke« ne bodo uresničili v doglednem času, bosta sindikata organizirala protestni shod.

D. K.

Po čem smo (pre)živeli? Ocenjeni življenjski stroški tri- in štiričlanske družine

DECEMBER 1995

Skupina dobrin iz košarice	tričlanska delavska družina			štiričlanska delavska družina			indeks cen življenjskih potrebščin XII. 95/XI. 95	indeks cen življenjskih potrebščin XII. 95/XII. 94
	poprečni stroški	minimalni stroški	mini. mes. stroški	poprečni stroški	minimalni stroški	mini. mes. stroški		
1. Hrana	46126,92	35317,45	35317,45	57195,12	43028,35	43028,35	102,20	107,60
2. Pijača	7041,08	2576,84	2576,84	7092,56	2598,90	2598,90	100,60	111,90
3. Kajenje	4625,00	2500,00	2500,00	4625,00	2500,00	2500,00	100,00	107,70
4. Oblačila	23264,45	14370,45	691,58	28585,72	17703,87	762,77	100,40	107,40
5. Obutev	5313,60	4050,53	0,00	6269,14	4504,83	0,00	100,20	106,30
6. Stanovanje	15396,79	11064,76	8333,22	18807,22	13325,88	10019,27	101,70	125,10
7. Ogrevanje, razsvetljava	18666,05	13030,39	11284,63	23071,66	15572,09	13474,34	99,20	108,60
8. Gospodinjska oprema	11037,28	5865,80	0,00	13130,09	6806,55	0,00	100,20	106,40
9. Higijena, zdravstvena nega	12797,50	10717,00	7573,04	14425,40	11966,79	8806,37	101,20	111,40
10. Izobr., kultura, razvedrilo	22948,75	9663,05	5663,38	26058,49	10820,71	5824,80	101,10	112,70
11. Prometna sr. in storitve	26863,32	9684,54	4370,50	33265,85	12683,78	4837,12	100,40	106,30
12. Razni predmeti in storitve	3332,18	2000,83	0,00	4149,87	2225,62	0,00	101,00	109,00
13. Drugi izdatki	34081,87	8364,04	7364,61	36651,84	8649,60	7364,61	101,00	109,00
SKUPAJ (v SIT)	231494,80	129205,68	85675,24	273328,47	152386,96	99216,52		
stopnja rasti koš. XII. 95/XI. 95	0,94	1,02	1,26	0,94	1,03	1,29		
stop. rasti koš. XII. 95/ocena XI. 95	0,93	1,02	1,20	0,93	0,91	1,22		
stopnja rasti koš. XII. 95/XII. 94	9,23	9,74	10,57	9,05	9,44	10,47		

KOMENTAR: V decembru 1995 so se drobne prodajne cene povišale za 0,6% oziroma od decembra 1994 za 8,6%. Cene življenjskih potrebščin so se v decembru 1995 povišale za 1% oziroma za 9% od decembra 1994. Cene šestih košaric, ki jih spremljamo, so se v decembru 1995 povišale za 0,91 do 1,22%. Od tistih iz decembra 1994 so višje za 9,05 do 10,57%. Za primerjavo povejmo, da se košarice od decembra 1993 do decembra 1994 povišale za 19,24 do 24,37%. V letu 1995 je bila rast cen torej opazno manjša. Bralcem smo dolžni za informacijo, za koliko se razlikovale dejanske in ocenjene košarice v novembru 1995. Razlike vale so se manj kot 0,12% (glej srednje razpredelnico o stopnji rasti košaric).

Strokovna služba

Struktura življenjskih stroškov

Mesec: DECEMBER 1995

	19,9	27,3	41,2	20,9	28,2	43,4
1. Hrana						
2. Pijača	3,0	2,0	3,0	2,6	1,7	2,6
3. Kajenje	2,0	1,9	2,9	1,7	1,6	2,5
4. Oblačila	10,0	11,1	0,8	10,5	11,6	0,8
5. Obutev	2,3	3,1	0,0	2,3	3,0	0,0
6. Stanovanje	6,7	8,6	9,7	6,9	8,7	10,1
7. Ogrevanje, razsvetljava	8,1	10,1	13,2	8,4	10,2	13,6
8. Gospodinjska oprema	4,8	4,5	0,0	4,8	4,5	0,0
9. Higijena, zdravstvena nega	5,5	8,3	8,8	5,3	7,9	8,9
10. Izobr., kultura, razvedrilo	9,9	7,5	6,6	9,5	7,1	5,9
11. Prometna sr. in storitve	11,6	7,5	5,1	12,2	8,3	4,9
12. Razni predmeti in storitve	1,4	1,5	0,0	1,5	1,5	0,0
13. Drugi izdatki	14,7	6,5	8,6	13,4	5,7	7,4
SKUPAJ:	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Vir: Statistični urad Republike Slovenije

Izračun: Strokovna služba Sveta ZSSS

Boris Sovič,
državni sekretar za energetiko:

OBVEZNOSTI ZA IZGRADNJO JE KRŠKO, ČE BO OBRATOVALA, BODO PORAVNANE DO PROJEKTIRANE ŽIVLJENJSKE DOBE. V PRIMERU PREDČASNEGA ZAPRTJA TO POMENI OBREMENTEV ZA TISTEGA, KI BO TAKŠNO ODLOČITEV SPREJEL

"Tudi v prihodnje bo v Republiki Sloveniji pri proizvodnji električne energije cilj zagotavljati raznoterost virov. V prvi vrsti se bo poskušalo v čim večji meri – v okviru sprejemljivih posegov v naravo – izkoristiti slovenski hidroenergetski potencial. Sedaj je izkoriščen približno 49-odstotno, ocenjujemo pa, da ga je možno na osnovi sedanjih predpostavk izkoristiti do 70-odstotno. Domači premog bo igral tudi v prihodnje določeno vlogo v proizvodnji električne energije. V večji meri bo pridobil pomen plin, ki je zdaj v Republiki Sloveniji šele na začetku rabe za proizvodnjo električne energije. Predvidenih je nekaj kogeneracij in investicija v TE Brestanica. Tudi jedrska opcija je zaenkrat še prisotna v naši proizvodni strukturi."

PANORAMA

Znamenja časa

KAR SO PRIDNE MRAVLJICE ZBIRALE, ČEBELICE SOLIDARNO OPLEMENTILE, SO ZAČELI DRUŽBENI TROTI POZIRATI

"Volitve pa bodo morda omogočile še, da se postopoma uredi razmerja (sodelovanje) treh vej oblasti. Da ne bo toliko pritlehnih konfrontacij med izvršno, zakonodajno in sodno vejo. Da bo proces odločanja bolj prozoren in bo parlamentarni sistem primeren (če je že dvodomni, naj ne bo skrpučalo). Da bodo soodločanje in sodelovanje pri skupnih zadevah in formalna demokracija uporabni - vsaj toliko kot v Evropi - za vsebinsko demokracijo. Od lokalne samouprave prek pokrajin do vrha. Evropskega centralizma bo mnogo, domač pa bo presežen le s soodločanjem in lokalno samoupravo, ki lahko varuje, tudi če bo v Evropi manj soodločanja kot v pokojni federaciji."

AFERA JBTZ RAZJASNJENA

"Zaradi ene same zgrešene kadrovske poteze vodstva ZKS je moral Janša svoje ambicije reševati na način, ki ga edinega pozna in obvlada ("Če nisi z nami, si proti nam"). S tem se je sprožil usodni tek stvari. Ker je vse kazalo, da bo v nasprotju s tezo čebinskega kongresa KPS bodočnost slovenskega naroda namesto komunistov reševal Janez Janša s peščico zapeljanih somišljenikov, je moral vodilni center ukrepati, kakor je v tistem položaju najboljše doumel."

Nedvomno gre pričakovati, da bo Italija kot predsedujoča v EU uvrstila vprašanje pridruženega članstva Slovenije na dnevni red Evropske komisije v času svojega mandata. Podpis asociacijskega sporazuma lahko pričakujemo že v prvi polovici letošnjega leta.

GEPOLITICA ITALIANA

"Evroslavija je torej projekt italijanskega prodora na Balkan. Ne gre ga enačiti z združeno Evropo, ker je ta ideja mrtva, kot je mrtva ideja večnacionalne in enotne Bosne. S koncem vojne v Bosni je končana tudi ideja združene Evrope. Namesto združene Evrope smo dobili na Balkanu Veliko Srbijo, Veliko Hrvaško in verjetno Veliko Albanijo, na Zahodu pa je poleg Velike Nemčije nastala ideja Velike Italije, da o Franciji kot novi evropski supersili niti ne govorimo (Dominique Moisi: Chirac of France, Foreign Affairs, november/december 1995). Evroslavija torej ne pomeni nič drugega kot novo zaostrovanje na Balkanu in poseg sosednjih držav v delitev plena. Slovenija je vedno bolj ogrožena. Kateri narod nam v takšnih situacijah edino lahko pomaga?"

POKOPALIŠČE POLITIČNIH SLONOV

"Če smo imeli včasih srečo, da je pokojni predsednik pil škotski viski in smo ga zaradi njega lahko brez strahu pili tudi vsi drugi, danes te sreče nimamo. Danes novodobnemu oblastniku kot zgludu ni mogoče slediti in ga posnemati, ker ni materialnih pogojev za to. Preveč požrešen je sam in zame ostane premalo ali skoraj nič. Moj domet je še vedno viski, njegov pa zajeten kup lastniških delnic v tovarni, kjer izdelujejo ta viski."

Staro leto – dobro leto

V letu, ki se je izteklo, je bilo veliko dobrega. Tako je v svoji novoletni poslanici ugotovil predsednik republike Milan Kučan.

»Skupaj smo se veselili uspehov, novih prijateljstev, novih življenj, večje blaginje in trdnejše varnosti naše države. Zadovoljstvo so nam grenile izgubljene priložnosti, ki so jih izničili brezplodni politični prepri in razprtije. Kajti posledice nosimo vsi. Tako kot smo prizadeti, če trpi človekovo dostojanstvo ali pravni red, če verolomci, trgovci s človeškimi dušami ali krivi preroki dobivajo na veljavi. Kot da vsega tega ni bilo preveč že v preteklosti...«

Sicer pa je bila Kučanova poslanica bolj splošna (in »nevtralna«), kot bi jo očitno zahtevale slovenske notranjepolitične razmere, za katere je sam predsednik v svojih javnih nastopih v zadnjih dneh starega leta večkrat dejal, da niso dobre. Seveda ne bi bilo dobro, če bi v novo leto vstopali zgolj po pezo negativnosti, vendar pa tudi pretiran optimizem in »spravaštvo« nista nikakršen porok za resnični uspeh.

Veliko več elementov resnične poslanice ljudstvu je bilo v Kučanovem govoru ob dnevu samostojnosti. V njem je Kučan med drugim ugotavljal, da se mora politika, »ki se znajde pred zidom nerazumevanja in nasprotovanj, kot se je to zgodilo Sloveniji na njeni poti v evropskost, s tem dejstvom soočiti pošteno, predvsem pošteno do svojih državljanov in se z njimi posvetovati o najusodnejših vprašanjih, da ugotovi njihovo voljo... O vprašanjih nacionalnega interesa je treba v slovenski politiki iskati največjo možno soglasje... prejšnje bo v zavesti upravljalcev slovenske države prevladal neprekršljivi zakon, da ne gre jemati usode v svoje roke in ne biti pripravljen slišati, kaj drugi mislijo o tem«, prejšnje se lahko Slovenija nadeja uspeha. Kučan je dejal, da za nekatere neuresničene cilje niso kriva le zunanja oviranja, pač pa tudi notranjepolitična in medčloveška razmerja, kamor znova ihtavo vstopajo zavržene navade, ki se napajajo iz narodovih preteklih sporov, med njimi hlapčevstvo do tujine in obrekovanje lastne države pred tujci, namesto pripravljenosti za dialog o domačih razmerah doma... Temeljne vrednote, ki jih je država dolžna zagotavljati, so pluralnost, strpnost in odprtost duha... strah pred tujci, nazorska izključljivost, verolomnost in vsakršno nasilje pa so v popolnem nasprotju s humanistično in tudi krščansko-etično razsežnostjo slovenske in evropske zgodovine... Slovenija petdeset let po drugi svetovni vojni ni zmogla preseči starih deljenosti in sprave z lastno preteklostjo... Zdaj je čas ustvarjalnega združevanja in ne delitev...«

Burno in nepredvidljivo – plodno in uspešno

Iztekle se je leto, ki je bilo »na prvi pogled precej burno in nepredvidljivo, pa vendar plodno in uspešno«, je v svoji novoletni poslanici zapisal predsednik vlade dr. Janez Drnovšek.

»Posamezni obrobnejši dogodki in zapleti so večkrat zameglili pomembnejše tokove in okoliščine ter odvrčali pozornost od osnovnih naravnosti, ki smo jim v družbenem gospodarskem in političnem življenju skušali slediti ter s tem uresničevati dolgoročne cilje, za katere smo se pred petimi leti, ob plebiscitu, skupaj in skoraj soglasno odločili. Za vlado, ki je odgovorna za vse vitalne funkcije države, hkrati pa zavezana zaupanju svojih državljanov, to ni bilo enostavno obdobje, saj bi v razgretem in marsikdaj zaostrenem političnem ozračju ter sredi bojevitih političnih dialogov lahko tudi zgrešila temeljno smer in nasedla na številnih čerih nesoglasij, razhajanj in nestrpnosti. Take bojzani se niso uresničile in razsodnejši pregled stanja na posameznih področjih kaže nesporne dosežke, ki potrjujejo naše skupne želje in stremljenja. Gospodarsko leto končujemo z nezmanjšano dinamiko gospodarske rasti, ob domala že ukročeni in nadzorovani inflaciji, z dobrimi možnostmi za nadaljnje zmanjševanje brezposelnosti, ki je povezana z bolečim, da nujnim prestrukturiranjem nekaterih gospodarskih dejavnosti in dokončanjem lastninske preobrazbe.« Premier Drnovšek ugotavlja, da »v sedanjem družbenem in gospodar-

skem trenutku ni mogoč dokončni obračun, saj ostaja vrsta stvari zastavljenih, a še ne do konca izpeljanih,« vendar ni konkretno povedal, katere med njimi so takšne, »na katere ne moremo sami odločilno vplivati« in zakaj ne.

Drnovškov in Kučanov pogled

»V številnih, marsikdaj navzven protislovnih vrenjih in tokovih mednarodne politike pa Slovenija vztrajno spleta niti ter vzpostavlja povezave, ki jih polagoma utrjujejo njen prostor in položaj v Evropi ter svetu. S tem postajamo sogovornik, ki ga v mednarodnem dialogu ni mogoče prezreti, preslišati ali zaobiti – in prav je, da se tega brez samopodcenjevanja zavedamo,« v svoji novoletni poslanici ugotavlja predsednik vlade dr. Janez Drnovšek.

Predsednik republike Milan Kučan pa je v novoletnem intervjuju za ljubljanski Dnevnik med drugim dejal, da je problem, »da ne znamo izmeriti objektivne teže, pomena in vloge, ki jo v mednarodnih odnosih Slovenija lahko ima. Pet let smo živeli z zelo veliko srečo. Prevel smo se navadili računati nanjo. Enkrat se je to moralo končati. In zgodilo se je točno takrat, ko moramo sami pokazati, koliko zmoremo in znamo. Ni dobro, da se o Sloveniji v mednarodni skupnosti zdaj govori manj. To je sicer lahko dober znak za tradicionalne, v mednarodnem življenju že uveljavljene države. Vprašanje je torej, kaj je razlog, da se o kakšni državi ne govori. Lahko se celo zgodi, da se bo o naši državi začelo govoriti kot o državi, ki v mednarodnih odnosih ni zanesljiva in zaupanja vredna partnerka...«

Janševe »ugotovitve« – Drobničev demanti

Generalni državni tožilec Anton Drobnič je »odločno in odgovorno« izjavil, »da v minulem letu ni bilo niti enega primera pritiska ali manipulacije z državnimi tožilci s strani izvršne oblasti. Trditve, da je tožilstvo v mariborski orožarski aferi odstopilo od pregona ravno na zahtevo te oblasti so popolnoma neresnične.« Generalni državni tožilec Drobnič je tudi dejal, da enako velja za ovadbe proti nekaterim zdravnikom. »Tožilstvo je pač ukrepalo v skladu s stroko; če za kaznivno dejanje ni bilo dokazov, je moralo odstopiti od pregona.« Drobnič meni, da pomeni »grob napad na tožilstvo tudi izjava nekdanjega predsednika državnega zbora Hermana Rigelnika, ki je v nekem intervjuju izjavil, da tožilstvo ni preganjalo piscev pisem tako imenovane Civilne inicijative, ker za to ni imelo interesa. Tožilstvo ukrepa na temelju zbranih dokazov, na podlagi utemeljenega suma, ne pa na podlagi interesa. Če policija piscev ni mogla najti, potem tudi tožilstvo ni moglo ukrepati.«

Generalni državni tožilec je torej konkretno omenil le »grob napad« Hermana Rigelnika, ne pa tudi tistega, ki je trdil, da je tožilstvo v mariborski orožarski aferi odstopilo od pregona na zahtevo izvršne oblasti. O čudnih namigih iz Ljubljane, po katerih so potem v Mariboru umaknili obtožnico, je sredi decembra v Slovincu govoril Janez Janša, ki je še dodal, da se je to zgodilo takoj potem, ko so tožilstva podredili vladi.

Kaj manjka Peterletu?

V novoletnem Slovincu so se kar nekajkrat ukvarjali z ugotavljanjem »prednosti« in »pomanjkljivosti« posameznih političnih osebnosti in strank.

Uvodničar Slovincu je zapisal, da se spreminja zaupanje volivcev v stranke. »LDS in ZL kar precej, SDSS le neznatno izgubljajo krog privržencev, na drugi strani pa popularnost pridobivata SLS in še posebej SKD. V tem grmu očitno tiči zajec, saj si LDS v zadnjem času na vse kripilje prizadeva razbiti enovitost eskadejevskega vodstva, v katerem naj bi bila po nekaterih trditvah (ki v zadnjem času prihajajo iz eldesovskih logov) zdajšnji predsednik Lojze Peterle in v. d. tajnica Hilda Tovšak neprimerno trša in zahtevnejša sogovornika kot »rezervna garnitura«, kjer se omenja nekatere eskadejevske ministre in njihove somišljenike.«

Slovinc tudi piše, da predsednika Milana Kučana njegov štab državljanom prikazuje »kot očeta naroda, kot voditelja, ki ima posluš za slehernega reveža (obiski pri socialnih ustanovah), ki je proti krivicam, kdor koli bi jih že bil deležen in od-

kogar koli. V zadevah, ko bi moral povzdigniti svoj glas (krajša stoletja, denacionalizacija), pa hitro zvemo, da nima pristojnosti... Drnovška v javnosti prikazujejo kot uspešnega gospodarstvenika, kot pravega liberalca. Pri tem se zamolči, da se bo pokojninski sklad v prihodnje z milijardami tolarjev napajal iz državnega proračuna namesto iz svojih izvornih dohodkov... Seveda se bo zamolčalo, da zato ne bo dovolj denarja za graditev stanovanj, za šolstvo, infrastrukturo, novo tehnologijo, skratka za tisto, kar pomeni gospodarski vzpon... SDSS prikazuje svojega prvaka Janeza Janšo kot odločnega, pravičnega in brezmadežnega voditelja, kot vest tega naroda, kar je ljudem navadno všeč... Tudi SLS slika svojega predsednika Marjana Podobnika v luči, ki ga pri precejšnjem delu ljudi dela popularnega. Podobnik v javnosti nastopa kot človek, ki se bojuje proti korupciji, ki razkriva kriva stranpota lastninjenja... Stranka SKD pri svojem predsedniku Lojzetu Peterletu premalo poudarja, da lastnosti, ki se pripisujejo Janši, Peterle že ima, da je uspešnost v gospodarskih zadevah že dokazal ob vodenju Demosove vlade v prelomnem obdobju osamosvojitve. Peterleta preveč prikazujejo kot zunanjega ministra oziroma na zunanjepolitičnem področju. Omenili smo že, da na volitvah zunanja politika ni odločilna. V SKD bo tako potreben tehten premislek, kako promovirati in kako motivirati svoj izpostavljeni kader...«

Slovenska manija – sumljivi datumi

Zadnji tedni preteklega leta so nas opozorili na posebno slovensko manijo.

Nekateri opozicijski poslanci so kot glavni »argument« proti »prehitremu slovenskemu priznavanju Zvezne republike Jugoslavije« navajali »čuden datum«, ki naj bi ga vlada izbrala za to priznanje, saj naj bi bil simbolično in nenaključno povezan z dvema sumljivima dogodkoma iz zgodovine Jugoslavije – z datumom rojstva avnoške Jugoslavije in z datumom nastanka Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Brez »datumskih« zapletov pa ni minila tudi osrednja državna proslava dneva samostojnosti – 26. decembra. Proslava je bila pet dni prej, 21. decembra.

Dnevnik je zapisal, da »očitno v tem primeru ni nobenih posebnih političnih ozadij, saj – kot je povedal predstavniki vladnega urada za informiranje – 26. december ni najbolj primeren datum za državno proslavo. Po 25. decembru, torej božiču«, namreč večina tujih diplomatov, ki so seveda vabljeni na osrednje državne prireditve, odide domov, da bi pripravili proslavo na božični večer, tudi ne gre, zato so se med bolj ali manj posrečenimi dnevi odločili za 21. december.«

Janez Janša, predsednik Socialdemokratske stranke pa je na tiskovni konferenci izjavil, da gre za »omalovaževanje enega izmed najpomembnejših dejstev v zgodovini slovenskega naroda«. Janša je še »odkril«, da je 21. december (torej dan, ko je bila letošnja slovenska državna proslava dneva samostojnosti) JLA do spora z informbirojem praznovala kot svoj praznik, »hkrati pa je to Stalinov rojstni dan.«

Knjiga – kulturna in še kakšna sramota

Boštjan Turk, predsednik komisije Slovenskih krščanskih demokratov za kulturo, je v imenu te komisije v slovenskih dnevnikih objavil protest ob najnovejšem »podvigu akademika Cirila Zlobca, ki je ob pomoči vprašljivih poslov novogoriškega Hita na trg po astronomski ceni 280 tisoč tolarjev poslal svojo pesniško zbirko.«

Boštjan Turk piše, da so bili izidi pesniških zbirk in drugih del besedne umetnosti v zgodovini slovenske kulture, pa tudi naroda, vselej prelomno dejanje. Bili so podvig, na katerega se je avtor pripravil dolga časa, bili so projekt, v katerega je bila vložena neznanska življenjska energija. Za mnoge pa je bil izid njihovega dela dejanje, ki jim ga smrt ni dala dočakati. »Spominjamo se skrajno zaostrenih razmer, v katerih so nastajala protestantska besedila, spominjamo se upa in strahu, ki ga je največji slovenski pesnik France Prešeren vložil v izid svojih poezij, ne nazadnje se spominjamo tudi prežgodaj umrlega Srečka Kosovele, genija s Krasa, ki mu ni bilo dano videti svoje pesniške zbirke Zlatega čolna. Ob vseh teh dejstvih predstavlja podvig akademika Zlobca nenavaden presedan v slovenskem kulturnem

izročilu.« Komisija Slovenskih krščanskih demokratov za kulturo misli, da je akademik Zlobec pri tem dejanju prekršil nekaj temeljnih zakonov, »ki so slovensko kulturo uveljavljali skozi stoletja, ki dajali ton, ponos in veličino. Bistveni zakon, ki ga je akademik Zlobec prekršil, pa je zakon temeljnega občutja umetnosti, slovenske in vsakršne, zakon, ki se mu pravi skromnost ali pristnost. Ponujanje izumetničene pesniške zbirke za ceno, ki dosegla polletni dohodek povprečnega državljanca, je dejanje brez primere, ki ga je zmožna le življenju in literaturi odtujena eksistenca, piše Boštjan Turk v imenu komisije Slovenskih krščanskih demokratov. S tem pa njegovega čudenja še ni konec.

Seveda je nenavadno že to, če nekdo danes kot svetinjo in edino merilo za današnje ravnanje slovenskih poetov in založnikov ponuja grenke izkušnje protestantskih besedil, Franceta Prešerna, Srečka Kosovele in drugih piscev, »ki jim smrt ni dala dočakati izida njihove prve knjige«. Še bolj problematično pa je, če letijo velike besede in obtožbe na račun povsem konkretne osebe na podlagi netočnih, popačenih ali celo izmišljenih informacij. Knjiga, ki je tako razburkala kulturno komisijo Slovenskih krščanskih demokratov, namreč sploh ni knjiga Cirila Zlobca, ampak knjiga o slikarju Klavdiju Palčiču. Gre za bibliofilsko izdajo v desetih jezikih z dvajsetimi signiranimi Palčičevimi grafikami in kompaktno ploščo. In v tej knjigi so tudi Zlobčeve pesmi. Poznavalci pravijo, da je cena takšne izjemne izdaje prejšnja prejšnja, med sponzorji pa ni Hita, ki ga Turk še s posebnim srdom omenja...

»Nenormalni volivci« – »nenormalna država«

Del slovenskih politikov je tudi skozi vse lansko leto poskušal »dokazati«, da je z demokracijo in (sedanjo) oblastjo v Sloveniji nekaj narobe. V tem poskusu diskreditiranja »oblasti« je še posebej tragična figura Lojze Peterle, kije s svojo stranko tudi sam sestavni del »sporne« oblasti.

Kritiki sedanjih slovenskih razmer govorijo o problematičnosti, tudi nelegitimnosti zadnjih slovenskih volitev in sedanje slovenske oblasti samo zato, ker na njih niso bili izbrani »pravi politiki« in »prave politične stranke«, ker se po njihovem mnenju volivci kratkomalo niso prav odločali. Takšno razsojanje in arbitriranje nosi v slovenski politični prostor nevarne elemente nespoštovanja temeljnih značilnosti in zakonitosti parlamentarne demokracije, se pravi nespoštovanje in negiranje volje volivcev. Nekateri slovenski politični veljaki bi radi dokazali, da se slovenski volivci kratkomalo ne znajo prav odločati in da jih je treba zaradi tega diskvalificirati, če že ne kar zamenjati.

Spoštovanje volilnih rezultatov in priznavanje legitimitete vsem političnim silam, ki sodelujejo v parlamentarnem življenju, je pogoj za normalno delovanje vsake države, v Sloveniji pa se prepogosto zdi, da tega nekateri ne znajo, ne morejo in nočejo dojeti.

Po predsedniških volitvah na Poljskem, kjer je tako imenovani neokomunist premagal legendarnega rušitelja komunizma Walenso, sta voljo ljudstva priznala tako ameriški predsednik Clinton kot papež Pavel II., ki sta novemu poljskemu predsedniku poslala poslanico z dobrimi željami.

Pri nas pa hočejo nenormalnost in »komunističnost« sedanje oblasti posamezne stranke in posamezni politiki dokazovati tudi tako, da v tujini nasploh grdo govorijo o razmerah v Sloveniji, čeprav tako škodijo Sloveniji in ne samo »osovraženim« strankam.

Še posebej nenavaden in nekulturn način obstrukcije in nespoštovanja lastne države, njenih pravil ravnanja in njenih simbolov, je bojkotiranje državnih proslav. Čeprav je komentator Dnevnika prešerno zapisal, da se je na slavnostni seji državnega zbora v čast dneva samostojnosti zbrala smetana slovenskega političnega in družbenega življenja, tam – kot je poročala ena izmed slovenskih televizij – ni bilo Pučnika, Janše, Peterle in še koga, ki na takšni proslavi že zaradi pravil lepega vedenja v normalni državi ne bi smeli manjkati. Hočejo tudi tako dokazati, da smo nenormalna država in da je nenormalen, denimo, ljubljanski nadškof in metropolit dr. Šuštar, ki se je državne proslave udeležil, da so nenormalni člani diplomatskega zbora in mnogi drugi ugledni predstavniki javnega življenja v Sloveniji?

Pripravil: J. K.

ODMEVI

DOGODKI

Boris Sovič, državni sekretar za energetiko:

OBVEZNOSTI ZA IZGRADNJO JE KRŠKO, ČE BO OBRATOVALA, BODO PORAVNANE DO PROJEKTIRANE ŽIVLJENJSKE DOBE. V PRIMERU PREDČASNEGA ZAPRTJA TO POMENI OBREMENITEV ZA TISTEGA, KI BO TAKŠNO ODLOČITEV SPREJEL

Diplomirani elektroinženir Boris Sovič, državni sekretar za energetiko, se je uveljavil že v času študija, ko je bil predsednik študentske organizacije v Mariboru in predstavnik študentov v organih mariborske Univerze. Po uspešno končanem študiju je bil najprej asistent na Tehniški fakulteti, nato pa sekretar Univerzitetnega komiteja ZKS na Univerzi. Kasneje se je zaposlil v mariborskem gospodarstvu, kjer je bil podpredsednik poslovnega odbora Elektrokovine. Na prvih demokratičnih volitvah je bil izvoljen za podpredsednika občine Maribor, na zadnjih volitvah pa je kandidiral za župana Maribora in se uvrstil v drugi krog volitev. Trenutno je tudi predsednik mestne organizacije ZLSD v Mariboru.

Panorama: Slovenci veljamo za varčne in skrbne ljudi. Smo v primerjavi z drugimi Evropejci takšni tudi pri potrošnji električne energije?

Sovič: V Republiki Sloveniji porabimo na prebivalca manj končne energije, kot je povprečje Evropske unije. Živimo v podobnem klimatskem pasu kot npr. Avstrija, na prebivalca pa porabimo manj električne energije. Mislim, da se varčnost in skrbnost, ki jo omenjate, kaže tudi pri našem odnosu do energije. Opredelitev za učinkovito rabo energije, ki je značilnost evropskega kulturnega kroga, velja tudi za Republiko Slovenijo.

Panorama: Ali je pri nas racionalna vsaj proizvodnja električne energije?

Sovič: Naš elektroenergetski sistem je že od leta 1974 vključen v zahodnoevropsko elektroenergetsko omrežje. Vključitev je pomenila priznavanje in izpolnjevanje principov, na katerih to omrežje temelji. To je tudi sedaj, v samostojni Sloveniji še kako pomembno.

Naše elektrarne dosegajo primerljive parametre kot elektrarne s sorodno tehnologijo v razvitih državah.

Panorama: Kakšna je v Sloveniji cena električne energije v primerjavi z drugimi evropskimi državami?

Sovič: Cena električne energije v Republiki Sloveniji dosega približno tri četrtine povprečja cen držav Evropske unije.

Panorama: Sicer pa si Slovenija prizadeva obnoviti elektroenergetski sistem - tudi z najemanjem kreditov v tujini. Kakšna je pravzaprav ta trenutna vrednost našega celotnega elektroenergetskega sistema in do kam se lahko zadolži, da bo sposoben vračati kredite? Ali bo elektroenergetski sistem sposoben vračati kredite, ki bodo najeti za revitalizacijo elektrarn na Dravi in Soči?

Sovič: Vrednost sredstev podjetij elektroenergetstva je po bilanci stanja 30. 9. 1995 649,2 milijarde tolarjev, od tega približno 66 odstotkov v podjetjih za proizvodnjo električne energije, 22 odstotkov v distribuciji in 12 odstotkov v prenosu.

Višina možne zadolžitve je v največji meri odvisna od nivoja cen električne energije oz. od stopnje pokritosti stroškov v elektroenergetskem sistemu. Če bomo uspeli doseči celotno pokritost stroškov, ki v sistemu nastajajo, vključno z obračunano amortizacijo skladno s slovenskimi računovodskimi standardi, potem bo to omogočalo tudi vračanje kreditov.

Panorama: Za kakšne investicije vse gre in kakšna je njihova vrednost?

Sovič: Strokovne osnove, ki so bile pripravljene ob Strategiji učinkovite rabe in oskrbe Slovenije z energijo, predvidevajo v elektroenergetskem sistemu do leta 2010 investicije v obsegu približno 3 milijarde evrov. Gre za investicije, ki so usmerjene v obnovo slovenskih elektrarn ter omrežja in naprav v njem, pa tudi za novogradnje na slovenskih rekah in termoelektarnah.

Panorama: O zaprtju nuklearke smo začeli govoriti prej, predno smo jo (od)plačali.

Sovič: Krediti, ki so bili najeti za jedrsko elektrarno Krško na obeh straneh, torej slovenski in hrvaški, dejansko še niso odplačani.

V demokratični družbi je normalno pričakovati razpravo o kateremkoli družbenem relevantnem problemu, tako tudi o jedrski elektrarni Krško. Ni zaskrbljujoče, da razprave obstajajo, zaskrbljujoče bi bilo, kolikor te razprave ne bi bile podprte z realnimi strokovnimi podlagami. V razpravah, ki so bile spet sprožene pred kratkim, se nismo osredotočili na opredeljevanje za zaprtje ali proti njemu, ker mora energetika upoštevati vsako relevantno odločitev, temveč smo si prizadevali za to, da bi javnosti predstavili podatke o posledicah takšne ali drugačne odločitve.

Panorama: Kaj se bo zgodilo, če krediti za revitalizacijo oziroma izgradnjo objektov za proizvodnjo in prenos električne energije ne bodo odplačani? Ali bodo tujci postali solastniki našega elektroenergetskega sistema, kakor je to v nekaterih drugih državah v Evropi?

Sovič: Ni mi znano, da bi katerikoli kreditni aranžma bil strukturiran tako, da bi v primeru neodplačevanja predvidel lastniški prevzem.

Panorama: Kako bodo nove investicije vplivale na ceno električne energije? Tuji investitorji, ki bodo dobili koncesije za izgradnjo proizvodnih objektov, ne bodo pripravljeno poslovati z izgubo. Enako velja za vse tiste, ki bodo kreditirali revitalizacijo elektrarn.

Sovič: Gotovo pomenijo investicije določen vpliv na ceno, in to tudi v primeru, če gre za kreditni aranžma. Zato bi bilo seveda optimalno, če bi že v preteklih letih zbrali dovolj sredstev za to, da bi lahko izvedli investicije.

Cena električne energije bo osnovni vir za zagotavljanje sredstev za nujne investicije, državni proračun pa, kolikor bo prihajalo od odstopanj v realizaciji cenovne strategije ali kolikor bo šlo za posebni nacionalni interes.

Panorama: Glede na vire je struktura proizvodnje električne energije v Sloveniji po mnenju številnih strokovnjakov dokaj

neugodna. Ali bodo nove investicije to strukturo bistveno spremenile?

Sovič: Tudi v prihodnje bo v Republiki Sloveniji pri proizvodnji električne energije cilj zagotavljanje raznoterost virov. V prvi vrsti se bo poskušalo v čim večji meri - v okviru sprejemljivih posegov v naravo - izkoristiti slovenski hidroenergetski potencial. Sedaj je izkoriščen približno 49-odstotno, ocenjujemo pa, da ga je možno na osnovi sedanjih predpostavk izkoristiti do 70-odstotno. Domači premog bo igral tudi v prihodnje določeno vlogo v proizvodnji električne energije. V večji meri bo pridobival pomen plin, ki je zdaj v Republiki Sloveniji šele na začetku rabe za proizvodnjo električne energije. Predvidenih je nekaj kogeneracij in investicija v TE Brestanica. Tudi jedrska opcija je zaenkrat še prisotna v naši proizvodni strukturi.

Panorama: Kako to, da ponovno postaja aktualno vprašanje proizvodnje električne energije v Trbovljah? Ali se s tem ponovno poskušajo rešiti premogovniki in socialni mir v revirjih?

Sovič: Termoelektrarna Trbovlje ima svojo vlogo v slovenskem elektroenergetskem sistemu, in ker življenjska doba obstoječega objekta poteče leta 2006, je že sedaj potrebno iskati rešitve za nadomestni objekt. V elektroenergetiki je namreč ciklus načrtovanja nekaj daljši kot v drugih panogah. Studija izvedljivosti je pokazala, da ima elektrarna lahko ustrezno vlogo v elektroenergetskem sistemu.

Nikomur, niti elektroenergetstvu, še manj pa revirjem, ne bi koristila elektrarna, ki ne bi imela svoje realne vloge v elektroenergetskem sistemu. V slovenskem elektroenergetskem sistemu se že sedaj čuti pomanjkanje moči in energije. Zato je smiselno izkoristiti realne danosti na področju generacije in kogeneracije na osnovi obnovljivih pa tudi fosilnih virov.

Panorama: Kako bo nasploh z revitalizacijo termoelektarn in kakšen delež bo v teh investicijah imela ekologija?

Sovič: V investicijah v termoelektarnah, ki so ravnokar v teku, ima ekologija zelo pomemben delež. Pri tem gre za dva aspekta.

Po eni strani za poravnavanje dolga iz preteklosti

in celjenje hudih ekoloških ran, ki jih je termoelektrika v Republiki Sloveniji povzročala. Samo spomnim naj, da je obseg emisij žveplovega dioksida na prebivalca v Republiki Sloveniji trikrat večji kot v Evropski uniji. Z investicijami, ki jih izvajamo pri sanaciji termoelektričnih objektov in pri substituciji goriv v široki potrošnji bomo pred letom 2000 uspeli doseči nivo, ki bo takrat v Evropski uniji.

Drugi aspekt revitalizacije termoelektarn pa je povezan z njihovo obratovno pripravljenostjo. Obnovljene termoelektrarne bodo omogočale obratovanje skladno s potrebami elektroenergetskega sistema. To pomeni, da bo njihova razpoložljivost večja.

"Gotovo je strokovni potencial ena od največjih komparativnih prednosti slovenskega elektroenergetstva. In tudi to je eden od razlogov, da smo se zelo skrbno in strpno pogajali tako o kolektivni pogodbi kot tudi o politiki plač v posameznem letu. Zeleli smo namreč preprečiti, da bi zaradi spremenjenih pogojev poslovanja prihajalo do kadrovske erozije."

Panorama: Problem zase je jedrska elektrarna. Kaj bi za oskrbo Slovenije z električno energijo pomenilo, če bi jo zaprli?

Sovič: Ta elektrarna nosi pomemben del bremen proizvodnje električne energije v Republiki Sloveniji. V tem trenutku bi zaprtje jedrske elektrarne pomenilo resne probleme pri oskrbi države z energijo. Zaprtje elektrarne bi povzročilo tudi povišanje emisij CO₂, pa tudi NO_x: bodisi v Sloveniji bodisi v drugih državah, ker bi elektrarno nadomestili tudi z elektrarnami na fosilne vire. Predčasno zaprtje bi pomenilo tudi drugačne cene energije oz. drugačne stroške. Dodatni stroški, ki bi zaradi tega nastali do leta 2023, bi znašali med 5 in 12 milijard DEM.

Panorama: Nekoč pa jo bo vendarle treba zapreti. Kdaj se bo to zgodilo in kaj bo po tem?

Sovič: Tako kot vsi objekti ima tudi jedrska elektrarna svojo življenjsko dobo. Projektirana življenjska doba je do leta 2023.

V okviru razprav o energetski strategiji v državnem zboru pa so se v zadnjem času pojavile zahteve, da je potrebno v Sloveniji tudi zaradi velikega pomena, ki ga ima jedrska elektrarna pri oskrbi države z energijo, intenzivno razmišljati o možnostih substitucije. V okviru nacionalnega

"Tudi v prihodnje bo v Republiki Sloveniji pri proizvodnji električne energije cilj zagotavljanje raznoterost virov. V prvi vrsti se bo poskušalo v čim večji meri - v okviru sprejemljivih posegov v naravo - izkoristiti slovenski hidroenergetski potencial. Sedaj je izkoriščen približno 49-odstotno, ocenjujemo pa, da ga je možno na osnovi sedanjih predpostavk izkoristiti do 70-odstotno. Domači premog bo igral tudi v prihodnje določeno vlogo v proizvodnji električne energije. V večji meri bo pridobival pomen plin, ki je zdaj v Republiki Sloveniji šele na začetku rabe za proizvodnjo električne energije. Predvidenih je nekaj kogeneracij in investicija v TE Brestanica. Tudi jedrska opcija je zaenkrat še prisotna v naši proizvodni strukturi."

Nadaljevaje s prejšnje strani

energetičnega programa bo zato treba z vso resnostjo preračunati alternativne scenarije in preračune ponovljati vedno znova, zato da bi tudi v prihodnje v Sloveniji lahko omogočili kvalitetne podlage za odločitve v zvezi s tem in podobnimi energetskimi objekti.

Panorama: Bodo do takrat poravnane vse naše obveznosti, ki smo jih prevzeli z izgradnjo nuklearke?

Sovič: Obveznosti, ki so bile prevzete z izgradnjo jedrske elektrarne Krško, bi bile poravnane v primeru obratovanja do projektirane življenjske dobe v prvotno predvidenem času. V primeru predčasnega zaprtja pa bi to pomenilo pač dodatno breme za tistega, ki bi takšno odločitev sprejel.

Panorama: Zaprtju jedrske elektrarne nasprotuje tudi Hrvaška. Kakšne posledice bi občutila Slovenija, če bi enostransko zaprla nuklearko?

Sovič: Nekateri predstavniki Republike Hrvaške so povedali, da popolnoma respektirajo suverenost Republike Slovenije nad tem objektom in pravico, da Republika Slovenija sama odloča o tem, kdaj se objekt zapre. Hkrati pa so opozorili na dejstvo, da so pri projektu sodelovali zato, da bi v določenem času lahko računali na dobave električne energije. V primeru predčasnega zaprtja bi želeli te svoje interese zaščititi. Za nas bi to lahko pomenilo obvezo, da bi morali v primeru predčasnega zaprtja sosednjo državo oskrbovati z energijo po ceni, ki je primerljiva s ceno električne energije iz jedrske elektrarne.

Panorama: Kako pa se razpleta oziroma zapleta zgodba o jedrskih odpadkih, ki ji kar ni videti konca?

Sovič: Vprašanje jedrskih odpadkov in njihovega hranjenja je povezano z obratovanjem jedrske elektrarne Krško. Do izteka projektirane življenjske dobe elektrarne je, tako kot je običaj tudi v drugih državah, možno na sami lokaciji začasno odlagati nizko in srednjerradioaktivne odpadke ter izrabljene gorivne elemente.

V okviru urejevanja odnosov med Republiko Slovenijo in Republiko Hrvaško v zvezi z jedrsko elektrarno Krško pa je v ospredju tudi vprašanje teh odpadkov. Zaenkrat sta obe strani akceptirali izhodišče, da je potrebno poiskati v obeh državah možnosti za prevzem in hranjenje teh odpadkov skladno z deležem pri doslej prevzeti električni energiji.

Panorama: Uvoz električne energije se je letos nekoliko povečal. Kaj to pomeni?

Sovič: Ker v Republiki Sloveniji v zadnjem času ponovno narašča raba električne energije in ker že nekaj časa v Republiki Sloveniji niso bili zgrajeni novi elektroenergetski objekti, nekateri obstoječi pa so v prenovi, prispeva v tem trenutku predvsem tudi uvoz k pokrivanju porabe. Na uvoz bo v določenem obsegu potrebno računati tudi v prihodnje, vendar to ne zmanjšuje potreb po investicijah v slovenski elektroenergetski sistem, ker ima uvoz svoje omejitve zaradi razpoložljivih daljnovodnih poti v drugih državah.

"Mesto Maribor je že v preteklosti, zlasti pa v tem stoletju, ko je bilo soočeno z velikimi spremembami, dokazalo, da ima dovolj kreativnih potencialov, ki bodo prispevali k temu, da bo mesto dobilo takšno vlogo, kot si jo zasluži in kot si jo meščanke in meščani želimo."

Panorama: Sicer pa, kakšna je strategija vključevanja našega elektroenergetskega sistema v mednarodno mejavo?

Sovič: Republika Slovenija je že od leta 1974 vključena v zahodnoevropsko elektroenergetsko omrežje. Naš strateški cilj je tudi v prihodnje tvorno sodelovati z drugimi elektroenergetskimi sistemi. Če bomo želeli tudi v prihodnje uporabljati prednosti, ki jih prinaša sodelovanje z drugimi elektroenergetskimi sistemi, bomo morali poskrbeti za to, da se bomo povezali z vsemi sosedji. Z Republiko Madžarsko nimamo še nobene povezave, deloma tudi zato, ker do sedaj niso bili vključeni v zahodnoevropsko omrežje. V kratkem bo drugače in za Slovenijo je pomembna izgradnja daljnovodne povezave z Republiko Madžarsko.

Panorama: Ali se je investicija v HE Golica v Avstriji izplačala?

Sovič: Gre za sovlaganje, ki bo Republiko Slovenijo omogočilo, da bo skupno 99 let uporabljala energijo iz te elektrarne. Takšne energije v Sloveniji primanjkuje, saj podobnih objektov žal nimamo, zato lahko učinkovito prispeva k razreševanju naših problemov.

Panorama: Ali lahko v prihodnosti morda računamo tudi na kakšen kilovat iz Bosne in Hercegovine (trenutno naše elektroenergetsko omrežje nudi pomoč bosansko elektroenergetstvu), kjer je Slovenija v preteklosti veliko investirala v proizvodne objekte?

Sovič: Predpogoj za dobavo električne energije iz države, ki jo omenjate, je obnovljeno elektroenergetsko omrežje. Trenutno sta obe veji nekdanje 400 kV zanke Nikola Tesla še prekinjeni, tako da tovrstne dobave niso možne. Hkrati pa vemo, da tečejo precejšnji napori v elektroenergetskih državah, kjer ta zanka je, da bi jo čimprej vzpostavili. Tovrstne napore, ki bodo pomembni ne samo za vzpostavitev povezav na področju nekdanje Jugoslavije, ampak tudi zato, da bodo ponovno vključili Grčijo v zahodnoevropsko elektroenergetsko omrežje, pozdravljamo. Za nas je pomembno, da bi bile predvidene dobave električne energije na podlagi realiziranih vlaganj v ustreznem času izvedljive.

Panorama: Za učinkovitost elektroenergetskega sistema je pomembna

"V okviru razprav o energetski strategiji v državnem zboru pa so se v zadnjem času pojavile zahteve, da je potrebno v Sloveniji tudi zaradi velikega pomena, ki ga ima jedrska elektrarna pri oskrbi države z energijo, intenzivno razmišljati o možnostih substitucije. V okviru nacionalnega energetskega programa bo zato treba z vso resnostjo preračunati alternativne scenarije in preračune ponovljati vedno znova, zato da bi tudi v prihodnje v Sloveniji lahko omogočili kvalitetne podlage za odločitve v zvezi s tem in podobnimi energetskimi objekti."

tudi njegova notranja organiziranost. Država je večji del proizvodnje in prenosa že podzavila, nove organiziranosti pa še ni vzpostavila. Delavci opozarjajo, da v neurejenih razmerah (podjetja nimajo splošnih aktov, direktorji so že dolgo samo vršilci dolžnosti itd.) niso ustrezno zaščitene njihove temeljne pravice iz delovnega razmerja. Do kdaj bo trajalo to prehodno obdobje?

Sovič: Ustrezni akti se v podjetjih, kjer je lastništvo končno, pripravljajo in bodo posredovani vladi. Sprejeti akti bodo dali osnovo tudi za imenovanja direktorjev v teh podjetjih. Ocenjujemo, da bo to možno opraviti v prvem polletju.

Panorama: Direktor Elesa in do nedavnega Vaš sodelavec v Ministrstvu za gospodarske dejavnosti, dr. Ivo Banič, se zavzema za enoten in dokaj centraliziran elektroenergetski koncentracijski koncern v Sloveniji, češ da se da z racionalno organiziranostjo znižati stroške za 10 odstotkov. Kaj menite o tem predlogu?

Sovič: Analiza pokaže, pretežni delež stroškov predstavljata energetsko gorivo (21.6%), material, storitve in vzdrževanje (21.5%), investicije (9.2%), stroški dela (9.1%) in stroški vračanja glavnice in obresti (11.9%), pri čemer pa na osnovi sklepa vlade ni bila obračunana amortizacija po slovenskih računovodskih standardih v višini 17.1%. Ostalo so stroški nakupa energije, dajatev ter nadomestila za stavbna zemljišča, vodni prispevek in drugo.

Zmanjševati je potrebno seveda vse stroške, a upoštevati realne danosti. Naši napori so usmerjeni v to, da bi se znižali stroški goriva. Ti so bili povezani deloma tudi z razpršeno proizvodnjo domačih rjavih premogov. Z zaprtjem rudnikov rjavega premoga Senovo, Kanžarica in Zagorje ocenjujemo, da bo ta stroškovna pozicija drugačna. Na področju kadrov, njihovega števila, slovensko elektroenergetsko že sedaj dosega priporočila iz mednarodnih študij. Pri vzdrževanju pa tudi mnogi strokovnjaki iz elektroenergetstva opozarjajo, da je tudi zaradi premajhnih vlaganj v preteklosti potrebno sedaj s povečanim vzdrževanjem omogočiti obratovalno stabilnost sistema.

Mislím, da se ne da kar tako počez govoriti o prihrankih, zlasti brez utemeljitev, čeprav ne zanikam politične atraktivnosti takšnega početja. Zniževanje stroškov pa je zaveza vseh, v prvi vrsti pa poslovnih delavcev v elektroenergetstvu, ki lahko sami najbolj učinkovito pokažejo, kaj so najprej pri sebi dosegli za znižanje stroškov.

Panorama: Ali morda razmišljate, da bi takšen koncern, če bo do njega že prišlo, imel sedež v Mariboru, za kar se zavzemajo domala vse mariborske politične stranke?

Sovič: V okviru razmišljanj o bodoči organizacijski podobi elektroenergetstva je koncern ena od opcij, vendar ne edina, in tudi vprašanje je, če je najboljša. Poleg koncerna obstaja še zamisel o ohranitvi sedanje decentralizirane organiziranosti, vendar pa ob upoštevanju potreb po povečani koordinaciji med distribucijskimi podjetji pa tudi podjetji proizvodnje. Študije, ki so nastale ob sodelovanju domačih in tujih strokovnjakov, zaenkrat ne utemeljujejo koncerna, ampak decentralizirano organiziranost.

V primeru, da bi koncern bila realna opcija, je lokacija Maribora gotovo sprejemljiva, tudi zaradi možnosti, ki v Mariboru na tem področju so.

Panorama: Morda mimogrede še to, kaj bo z EGS in tam zaposlenimi, ki še vedno sedijo v Mariboru?

Sovič: Javno podjetje EGS - Razvoj in inženiring ima pomembno vlogo v slovenski elektroenergetiki, saj so pri njih podatkovne podlage in vrsta aktivnosti tudi na področju načrtovanja sistema.

Panorama: Bo potem, ko bo prišlo do ustrezne organiziranosti, v sistemu veliko presežnih delavcev?

Sovič: Po sedanjem vedenju in po študiji, ki je bila narejena pred časom (personalna študija o slovenskem elektroenergetstvu), je večje racionalizacije v zaposlovanju možno pričakovati ob izdatnejših vlaganjih v slovenski elektroenergetski sistem. Ta so sicer tudi predvidena, vendar niso izvedljiva čez noč. Mi že sedaj dosegamo priporočila, kar se števila zaposlenih tiče. Ocenjujemo, da je potrebno tako ravnati tudi v prihodnje.

Panorama: Delavci v elektroenergetstvu negodujejo tudi zato, ker še vedno ni sklenjena panožna kolektivna pogodba. Zakaj je tako?

Sovič: Pogajanja so praktično zaključena. Tekst teh pogodb smo že posredovali drugim resorjem v obravnavo, da bi s tem omogočili sprejem na vladi. Na samih pogajanjih, ki so tekla nekaj časa,

je bila v ospredju skrb, da se ne bi poslabševali dosedanj dogovorjeni in pogodbeni okvirji za katerokoli stran.

Panorama: Je politika plač v elektroenergetstvu res še tako neurejena, da so povprečne plače glede na izobrazbeno strukturo skromne, šefovske plače pa večje od Vašeh?

Sovič: V zadnjem obdobju so bili napori usmerjeni tudi v to, da bi pri plačah v elektroenergetstvu upoštevali specifično zaradi kadrovske strukture in drugačnih pogojev dela kot v nekaterih drugih dejavnostih. Visok obratovalni standard, ki ga Slovenija od elektroenergetstva pričakuje, vpliva na to, da mora biti razpoložljivost delavcev, njihova kvalifikacija in pripravljenost za angažma temu primerna. To se izraža tudi v plačah.

Mi smo si prizadevali in si še, da bi dosegali sprejemljiva razmerja, in ocenjujem, da je bilo tako.

Plače vodilnih delavcev so res višje od moje, niso pa višje kot v drugih delih gospodarstva.

Panorama: Tudi sicer vedo ljudje povedati, da v elektroenergetstvu, kjer se obračajo milijarde, nekateri ne ravnavo posebej varčno z denarjem, pač pa kupujejo drage avtomobile, podpisujejo naročilnice, dnevnice itd.

Sovič: Novejši in močnejši avto, kot ga vozim zasebnik (VW jeta, letnik 1987) in službeno (citroen ZX, letnik 1992) vozi marsikdo, ne le v elektroenergetstvu. Pri voznem parku v elektroenergetstvu se predvsem upoštevajo potrebe delavcev, pa tudi njihova razpoložljivost.

Panorama: Kdo trenutno nadzira tovrstno poslovanje in stroške v podjetjih?

Sovič: Stroške in poslovanje nadzirajo upravni odbori, ki jih je imenovala vlada. Prav tako pa je Agencija Republike Slovenije za plačilni promet, nadziranje in informiranje opravila inspekcijske preveritve finančno materialnega poslovanja.

Stroškovne pozicije v posameznih podjetjih elektroenergetstva se spremljajo relativno natančno. Verjetno bolj natančno kot v nekaterih drugih delih javnega sektorja, in to tudi zaradi tega, ker organiziranost omogoča večjo transparentnost in manjšo zidavo stroškov. Po drugi strani pa sorazmerno zaostreni pogoji poslovanja ne omogočajo ekstenzivnosti v ravnanju s stroški, saj so precejšnji vzdrževalni problemi v mnogih podjetjih dominantni in ne omogočajo prav velike svobode pri razpolaganju s sredstvi.

Panorama: Zaradi restriktivne politike zaposlovanja in morda tudi zaradi preniknih plač dela trenutno v elektroenergetstvu zelo malo mladih inženirjev in drugih strokovnjakov. Ali lahko to v prihodnosti pomeni problem?

Sovič: Gotovo je strokovni potencial ena od največjih komparativnih prednosti slovenskega elektroenergetstva. In tudi to je eden od razlogov, da smo se zelo skrbno in strumno pogajali tako o kolektivni pogodbi kot tudi o politiki plač v posameznem letu. Želeli smo namreč preprečiti, da bi zaradi spremenjenih pogojev poslovanja prihajalo do kadrovske erozije.

Tudi pri nas vedno bolj prihaja do izraza dejstvo, da ima javni sektor določeno atraktivnost in lahko s tega vidika predstavlja realno opcijo za marsikaterega mladega strokovnjaka.

Panorama: Delavce zanima tudi, kako bo z lastniinjenjem elektroenergetskega sistema, ki, vsaj tako se zdi, zamuja. So morda med pristojnimi v zvezi tem razhajanja?

Sovič: Posebna razhajanja mi niso znana. Deleži države so bili že pred časom določeni. V distribucijskih podjetjih in v premogovniku je lastniinjski proces skladno z zakonodajo v zaključni fazi.

Panorama: Minister Tajnikar je ob priliki dejal, da namerava svoj certifikat vložiti v Dravske elektrarne. Mu je to že uspelo?

Sovič: Ne, ker so Dravske elektrarne stoodstotno državne. V pripravi pa je študija o možnostih privatizacije.

Panorama: Ali naj delavci v elektroenergetstvu čakajo s certifikati ali naj jih vložijo v druga podjetja? Kaj jim svetujete?

Sovič: Delavci v distribucijskih podjetjih in v premogovniku bodo lahko svoje certifikate vlagali v svoja podjetja. Gre za podjetja, kjer so del dejavnosti ustvarjajo tudi s stransko dejavnostjo. Mislím pa, da je najboljšje, če odločitev o tem, ali bodo to storili ali ne, prepustimo delavcem samim.

Panorama: Že iz dosedanjega pogovora je razvidno, da je delo državnega sekretarja za energetiko izjemno zahtevno, pa ne samo v strokovnem pač pa tudi v

političnem pogledu. Verjetno se na nobenem drugem področju ne križa toliko različnih interesov?

Sovič: Delo, ki ga trenutno opravljam, je res zahtevno tako zaradi širine področja, kot tudi zaradi globine nekaterih problemov. Res pa je tudi, da je precej dela posvečeno ravno iskanju občutljivih ravnotežij.

Panorama: Kako vam uspeva usklajevati vse te interese, saj se sedaj, v nasprotju s prejšnjimi obdobji, odprta vprašanja na tem področju rešujejo veliko bolj mirno? Ostaja za to kakšen poseben recept? Ali vam pri tem preprosto koristijo izkušnje, ki ste jih pridobili kot predsednik študentske organizacije v Mariboru, kot politik na univerzi, kot podžupan mesta Maribora in sedaj kot predsednik mestne organizacije Združenje liste socialnih demokratov v Mariboru?

Sovič: Res je, da sem se do sedaj že z marsičim ukvarjal. Izkušnje, ki sem jih pridobil, mi pri delu seveda koristijo.

Recept? Pomembni so sodelavci, pa tudi sodelovanje s strokovnjaki tako iz energetskega gospodarstva, iz drugih vladnih resorjev, strank, nevladnih organizacij, institutov in industrije.

Panorama: Volitve za mariborskega župana, na katerih ste kljub svoji relativni mladosti le za las zgrešili župansko mesto, so pokazale, da ste izredno cenjen in priljubljen politik, na katerega Mariborčani še kako računajo. Kako bi Maribor lahko presegel globoko krizo, ki ga predstava že skoraj celo desetletje? Lahko morda kot državni sekretar za energetiko k temu kaj prispevate?

Sovič: Kriza v mestu je povezana s stanjem mestne gospodarske strukture in z možnostmi za restrukturiranje. Prestrukturiranje je v nekaterih podjetjih že zaključeno, v nekaterih pa se še začela. Za mesto je pomembno, s kakšnim zaposlitvenim potencialom bo gospodarstvo izšlo iz prestrukturiranja. Če bo ta potencial, vključno z možnostmi za nova delovna mesta, bistveno manjši od sedanjega, potem to lahko pomeni nadaljevanje razgradnje nekaterih dejavnosti v mestu. Tudi zaradi tega je potrebno podpreti prizadevanja za sanacijo gospodarstva v mestu. Mislím, da so upravičene zahteve po sodelovanju in pomoči države, zlasti pa tudi učinkovito angažma stvarnih potencialov mesta.

"Strokovne osnove, ki so bile pripravljene ob Strategiji učinkovite rabe in oskrbe Slovenije z energijo, predvidevajo v elektroenergetstvu v obdobju do leta 2010 investicije v obsegu prilično 3 milijarde ekujev. Gre za investicije, ki so usmerjene v obnovo slovenskih elektrarn ter omrežja in naprav v njem, pa tudi za novogradnje na slovenskih rekah in termoelektrarnah."

Mesto Maribor je že v preteklosti, zlasti pa v tem stoletju, ko je bilo soočeno z velikimi spremembami, dokazalo, da ima dovolj kreativnih potencialov, ki bodo prispevali k temu, da bo mesto dobilo takšno vlogo, kot si jo zasluži in kot si jo meščanke in meščani želimo.

V Mariboru teče kar nekaj dejavnosti, ki so povezane z energetiko. Končno so tu sedeži pomembnih energetskih podjetij: Dravskih elektrarn, ki so eden od stebrnih proizvodnih električne energije v Republiki Sloveniji, podjetja za distribucijo električne energije Elektro Maribor, ki oskrbuje z električno energijo precejšen del Slovenije, od avstrijske, madžarske in hrvaške meje pa do Slovenskih Konjic na zahodu, ter javno podjetje EGS - Razvoj in inženiring, ki ima pomembno vlogo pri načrtovanju in poslovanju elektroenergetskega sistema. Gre za stabilna podjetja, ki imajo ustrežno vlogo tudi v gospodarstvu mesta in regije.

V mestu tečejo tudi sicer pomembni energetski projekti, ki jih v skladu z energetsko strategijo podpiramo. Gre zlasti za projekt substitucije goriv v individualnih kuriščih v mestu Mariboru s plinom. Potem projekt kogeneracije, ki lahko pomembno prispeva k spreminjanju ekoloških razmer v mestu pa tudi k vzpostavitvi nove generacijske točke za električno energijo v Republiki Sloveniji. Ne smemo pozabiti sejemske dejavnosti, saj je ravno v mestu Mariboru osrednji državni sejem, ki je pravzaprav že presegel nacionalne okvire s področja energetike. Mnoge te dejavnosti so se začele že prej, preden sem se začel ukvarjati s sedanjim poslom, so se pa sedaj na ustrezen način tudi razvile.

Panorama: Za konec še vprašanje: Ali se tudi Vi, kot večina ljudi, kdaj razječite, da ste potrošili preveč električne energije, ko dobite račun? Plačujete sedaj, ko imamo tri tarife, več ali manj za elektriko kot prej? Kdaj je bilo boljše - prej ali sedaj?

Sovič: Bolj kot zaradi cene sem kdaj pa kdaj nejevoljen, če pride do prekinitve dobav električne energije. Kot potrošniki smo vsi precej odvisni od električne energije, in zato imamo seveda pravico zahtevati stabilne dobave; in to tudi so takšne, razen v primerih vremenskih težav ali nepredvidenih, tehnično pogojenih izpadov.

Uvedba tretje tarife ni povišala stroškov za električno energijo, kvečjemu obratno. Pprispevala pa je k temu, da je bil inflacijski učinek sezonskega prehoda manjši.

Skrbno pazimo, da ne bi bila rast cen električne energije hitrejša od rasti prejemkov prebivalstva. V zadnjem času je bilo oboje usklajeno. Prejemki so rasti celo malo hitreje. Mislím, da je tudi to vplivalo na to, da je bilo jeze, ki jo omenjate, manj.

Piše: Martin Ivanič

SUVERENOST NAJPREJ V SRCIH IN GLAVAH

Na plebiscitu pred petimi leti smo sicer lahko izbrali samo med dvema možnima odločitvama, vendar tudi za ta primer velja Churchillova misel, da je demokracija slab sistem, žal pa najboljši, kar jih premoremo. Že zavoljo demokratičnosti odločitve za "samostojno in neodvisno Slovenijo" je prav, da je dan samostojnosti državni praznik. V resnici bi moral biti kar glavni državni praznik. Sicer pa se v naših glavah še ni kaj prida ugnezdil, saj bi drugače ne prihajalo do pogostih zamenjav dneva državnosti in dneva samostojnosti, kar se je dogajalo tudi ob nedavni obletnici.

Ce sprejmemo, da je ta praznik eden pomembnejših ali celo najpomembnejših, potem več ne vem, kako naj rečemo temu, kar so ob njem uprizarjali strankarski petelini. Za nepristransko presojo nam manjka tudi informacij. Recimo: Janša je bil deležen občutkov, ker se ni udeležil slavnostne seje državnega zbora. Odgovoril je, da pač ni bil povabljen. Če je to res, potem so o seznanju vabljenih zanesljivo odločali beci. Kar koli že Janša danes počne in kakor koli to komu od sestavjalcev seznama ne bi bilo všeč, ni nobenega dvoma, da Janša na takšen seznam sodi, pa četudi bi vabili samo deset gostov.

Če pa se je Janša zlagal (o motivih je možno, ne pa težko ugotoviti) - recimo, da bi si to lahko privoščil že zato, ker vabila niso bila vročana po kurirju ali priporočeno - potem je o njem škoda izgubljati besed. Potrdil bi namreč, da mu je vse početje v zvezi z osamosvajanjem Slovenije le sredstvo političnega vzpona in maščevanja nekdanjim političnim oblastnikom, ker so ga enkrat porinili iz kompozicije.

Ne glede na takšne pomembne podrobnosti se tudi v odnosu do praznovanja tako pomembnega praznika zrcali razumevanje državne suverenosti med politikami in javnostjo, katere jim slepo sledi. Po eni strani državna oblast, predvsem vladajoča koalicijska, ne zmora potrebne integritativnosti, da bi vsaj ob takšni priložnosti organizirala za vse državljane in politične skupine sprejemljivo proslavo, denar zanjo pa troši ne glede na to svojo nemarnost. Po drugi strani pa kakšne podobne geste, recimo razumne kompromisne poteze, ni sposobna niti opozicijska politika, ki s svojim užaljenim in kljubovalnim kujanjem punta tudi svoje somišljenike.

Na obeh straneh smo torej priča elementarnemu pomanjkanju čuta za suverenost in osupljivi nespo-

sobnosti za državniško držo in obnašanje. Ko razsodna javnost posluša te iste politike, kako si med seboj očitajo, zaradi česa da nas Evropa gleda omalovažujoče in nas ne sprejme (...), kar bo imelo takšne in takšne posledice, bi najraje, verjemite mi, vzeli žilavo gorjačo in vse te pametnjakoviče in čuvarje narodnih interesov razgnal kot krdelo besnih kojotov. Zakaj takšno ogorčenje? Zato, ker me kot državljanu to ponižuje v očeh normalnega sveta, ker se nam posmehujejo tudi vsi oni iz nekdanje Jugoslavije, od katerih smo se vedno šteli za veliko boljše.

Tudi sicer je v odnosu do državne suverenosti videti vrsto defektnih pojavov. Z mešanico hudomušnosti in trpkosti bi plebiscitno vprašanje izpred petih let velikokrat preoblikoval, da bi se glasilo ŽALI naj Slovenija zares postane samostojna in neodvisna država?

Teorija in stroka pod suverenostjo razumeta 1. neodvisnost državne oblasti, da na svojem območju povsem samostojno sprejema odločitve, 2. prevlado državne oblasti na njenem območju v odnosu do vseh drugih dejavnikov in oblasti, 3. pravno neomejenost državne oblasti na njenem območju, ki ji dopušča sprejemati vse odločitve razen tistih, ki jih je sama vnaprej izključila.

Ceso to trije vidiki (pogoji, izrazi) suverenosti, bi vsekakor morali dodati še enega: Zavest o suverenosti mora dozoreti in o(b)stajati v samih državljanih, zlasti v glavah vodilne državopolitične nomenklature. V mislih imam jasne pojme o suverenosti in trdno voljo, da jo udejanjimo (udejanjamo). Nepochrešljiv vidik te volje je nacionalna in politična enotnost glede strateških vprašanj nacije. V tem pogledu je mogoče v času od za-

četkov učinkovitega osamosvajanja in uveljavljanja državne suverenosti do danes opaziti dve različni obdobji.

V prvem je v naciji in v državno-političnem vodstvu obstajala enotnost hotenja, jasnost predstav o tem, kaj (v glavnem tudi kako) hočemo doseči. Poleg enotnosti in volje pa smo žrjampolagali 'z zadostno mero odločnosti in modrosti. Kar je bilo zgolj logičen nasledek volje in enotnosti.

Razveseljiva bi bila ugotovitev, da je v drugem obdobju samostojnosti prišlo do dezintegracije dejavnikov naše suverenosti zgolj zato, ker smo zmotno mislili, da se suverenost doseže in zavaruje z enim (enkratnim) dejanjem. Razorožujoče je spoznanje, da je do tega prišlo zaradi skoraj absolutne pravlade strankarskopoličnih silnic nad nacionalnimi in s tem silovite dezintegracije nacionalnih interesov, do njihove strankarskopolične privatizacije in posledično do njihovega podrejanja dnevnim, proračunskim (kapitalističnim), propagandnim, volilnim in podobnim koristnim strank ter jare strankarske oligarhije.

Lahko bi nanizali dolgo vrsto primerov, ki žalostno razgaljajo, kako malo je suverena v naših srcih in glavah, kako malo je navsezadnje tudi patriotičnega ponosa, ki bi moral biti eden poglavitnih izvirnov suverenosti. V tej luči izgubljam svoj lesk in navdih tudi vse še tako povzdignjene in dobro mišljene izjave ob dnevu samostojnosti

Zagotovo bi morali vsi skupaj tudi malo živati in ne samo med svoje ljubljeno ljudstvo. Morda tudi zato, da se ne bi kdaj pozneje čutili nenavadnim izrazom volje volivcev. Dobro vemo, da odločitve iz razočaranja in ponizanja niso dobre.

stranka lahko dosledneje in odločneje zastopala socialdemokratski program in kritizirala preveč liberalistično vladno usmeritev, ne pa zato, da bi podpiral vlado, ki bi postala "čista" LDS-ova trdnjava. Osebnim bom proti kakršnikoli "luhi" podpori Drnovškovi "manjšinski vladi LDS". Bom pa podprl morebitne predloge predsednika vlade za večjo odgovornost ZLSD v vladi, ki jo SKD zapušča.

"Minimalna večina v njem je potrebna in mogoče jo je dobiti tudi brez koalicijske pogodbe". Recimo, da dr. Drnovšek pričakuje tiho podporo od kakšne druge stranke, ki je tako altruistična, da bi potihoma podpirala enostrankarsko manjšinsko vlado. Kaj takega ni verjetno brez korenitne spremembe vladne politike, proračuna in kadrovske rekonstrukcije vlade. Za vse to je podlaga ravno koalicijska pogodba, zato mi ni prav jasno, od koga in kako je mogoče brez take pogodbe dobiti potrebno večinsko podporo. Morda od koga, ki bi postal boter manjšinske vlade zato, da bi jo lahko vsakodnevno izsiljeval?

Največ argumentov zoper manjšinsko vlado je navedel dr. Drnovšek sam, ko je prepričljivo pojasnil, zakaj je Peterletov predlog o predčasni volitvah nepriemer: "...Skratka, umetno bi morali sproducirati politično krizo, ki je ni. Zakaj bi morali dati samemu sebi in svetu čisto po nepotrebnem znamenje, da sta tu kriza in nestabilnost, ki pa ju v resnici ni?" Pa res, zakaj le?

vlada. Pri nas pa imamo ta trenutek vlado, ki ima tako široko večinsko podporo, da lahko dosega minimalno večino tudi brez ene od vladnih strank, SKD. SKD je to nešteto krat preizkusila v praksi, na primer, ko je glasovala proti izvolitvi dr. Drnovška za predsednika vlade, za interpelacijo zoper nekatere ministre in proti predlogu dr. Drnovška za razrešitev drugih ministrov. Do manjšinske vlade je mogoče priti le tako, da najprej na glasovanju v državnem zboru "pogorijo" kandidati, ki bi radi vodili večinsko vlado (in to po dveh poskusih na predlog predsednika republika in drugikat lahko tudi na predlog desetih poslank in poslancev). Od kod predsedniku vlade, ki je doslej slovel po premišljenih potezah, s kolikor je mogoče zanesljivimi možnostmi za uspeh, ideja o pustolovski v več dejanjih brez možnosti za happy end. Pustolovskični, ki ne bi škodila le dr. Drnovškovi, ampak tudi stabilnosti Slovenije.

"...v kombinaciji z nekaterimi neodvisnimi ministri in ob predpostavki zagotovljene podpore v parlamentu". Ne bom oživljal celotne zgodbe o tem, kako je bila SDP pred leti v ponižujočem položaju, ko so njeni ministri smeli opravljati nekatere težke naloge, stranka pa je smela, čim manj opazno in čim bolj potihoma podpirati vlado. Vem, da so v ZLSD, zlasti na njenem bolj radikalnem levem krilu, ljudje, ki bi se radi znebili vladne odgovornosti. Toda ti predlagajo izstop iz vlade zato, da bi

riše ter odpravo nedavno sklenjenega carinskega sporazuma z Evropsko unijo. Obsoja izraelsko-palestinski sporazum, pogajanja med Sirijo in Izraelom in zahteva ukinitve vseh sankcij proti Iraku. "Mi smo izbruhili kot vulkan", pravi Necmettin Erbakan. "Postali smo največja stranka. Mi prihajamo gromovito. Vzpostavili bomo skupno islamsko tržišče, zgradili bomo islamsko svetovno skupnost, ustanovili bomo islamske Združene narode."

Takšne izjave so šokirale tudi največje poznavalce islamskega fundamentalizma.

Stranka Refah je na parlamentarnih volitvah 24. decembra 1995 dobila 21,3 odstotkov glasov. Zagotovila si je 158 mest v parlamentu (od skupno 550). Seveda sama ne more oblikovati vlade, vprašanje pa je, s katerimi drugimi političnimi strankami bo skušala oblikovati koalicijsko. Dve vodilni stranki centra sta se med seboj ostro obtoževali, kar je izrazilo krizo vlade premierke Tansu Ciller in predčasne volitve. Stranka "resnične poti", ki jo vodi dosejana premirka Tansu Ciller, je dobila 19 odstotkov glasov. Vse stranke konzervativnega centra skupaj so dobile 40 odstotkov glasov. Sedaj so se začele pogajati o možnem skupnem sodelovanju s ciljem preprečiti nadaljnji prodor

islamskega fundamentalističnega gibanja. Vprašanje pa je, koliko bodo v tem tudi uspešne. Za njihovo ravnanje je značilno, da vnaprej odbijajo sleherno pomisel o sodelovanju s strankami politične leveice, ki so na zadnjih volitvah napredovale.

Inflacija v Turčiji je presegla 84 odstotkov, dolgovi znašajo 100 milijard dolarjev, vojna proti Kurdom traja že enajst let in Turčijo stane 7 milijard dolarjev letno. Nova šibka koalicijska vlada bo vse manj kos reševanju hudih problemov. Prav to pa bo objektivno širilo prostor za islamske skrajneže.

Volilni uspeh muslimanske stranke Refah je povečal možnost neposrednega vojaškega vpletanja v politične odločitve. Načelnik generalštaba Karadaži je po volitvah opozoril, da vojska ne bo dovolila nadaljnje rasti islamskega fundamentalizma. "Turške obožene sile so reformistične in kot takšne močna sila proti vsem oblikam fanatizma," je izjavil in spomnil, da je po drugi svetovni vojni vojska v Turčiji že trikrat prevzela oblast. Vodilni ameriški časopisi izražajo zaskrbljenost, da bi povečani vpliv islamskega fundamentalizma in s tem vse bolj oslabljena turška vlada lahko ogrozila ameriške strateške interese v tej državi in celo v tem delu sveta.

arena

Piše: Boža Gloda

LETO MERJASCEV

Ni kaj, Kitajcem velja priznati, da imajo v svojem luninem koledarju zanimive prispodobne. Sedaj se, na primer, izteka leto merjasca. Seveda imajo Kitajci o merjascu najboljšo mnenje, mi pa tudi, če je spremenjen v dobro suho klobaso ali golaž. Najbrž zato, ker nam je od duhovnega, filozofskega vedno bliže pragmatično, otipljivo, vsaj nekaj podob-

nega lotjaci domačin. Šele takrat, ko irhasti fantje zaigrajo in zapojejo tisto o Sloveniji, nam država, ki jo sicer vedno kritiziramo in bi jo najraje brcnili v zadnjo plat, postane ljuba in otipljiva.

Ker smo na južni strani Alp, kar je sicer naša zemljepisna lepota napaka, najpametnejši, se seveda poživljamo na vse, kar so si stari Kitajci mislili o merjascu, predvsem, da je znamenje poštenosti, pogumne preprostosti.

Merjascev je več vrst. Podijo se in rijejo navadno v ropih. Najprej so taki, ki znajo predvsem kruliti, in ti se navadno znajdejo v politiki. Krulijo seveda od zadovoljstva, ker se prerivajo ob vedno polnem koritu. Res sicer tu in tam kdo koga nabode ali ugrizne, vendar je to le predstava, saj je pomij za vse dovolj. Važno se je čimbolj zažreti in zadovoljno prebavljati, dokler se da, večino bodo namreč sjej ko prej predeleli v salame.

Potem so taki merjasci, ki nočejo niti blizu državnim piči in raje tiho rijejo za gomolji in čakajo na želod in žir, da jim padeta pred riles. Ta vrsta ima predebor nos, da bi izgubljala čas s politikoi, in tudi ujeti se ne da kar tako. To je prebrisana vrsta, ki žre samo najboljše in se nikdar ne pokaže na planem.

Tretja vrsta tudi noče biti pri koritu, vendar tudi dragocenih korenin ne zna poiskati. Zato rije vsepopek v upanju, da bo naletela na kak zaloga, zdaj na tej, zdaj na oni njivi.

Potem so še merjasci samotarji, zviteži, ki dober grzičljaj zavohajo na daleč in ga nočejo deliti z nikomer. Te je najtežje odkriti, ker so veteranske mrčine in so lovou vedno za hrbotom.

Večina jih je lepo preživela leto merjasca in si nabrala dovolj zalog do takrat, ko bo znova na vrsti merjaščeva leto, to je čez dvanajst let. Samo neumni merjasci niso izkoristili tokratne priložnosti; vendar je požrešnih več kot dovolj in zato je ta dežela prerita vzolž in poprek. Takega merjaščevega leta namreč ne bo nikdar več.

Glede podgan in Kitajcev je zadeva precej podobna tisti z merjasci. Njihov Buda je moral v starih časih biti prav ljubezniv bog, saj je podgan, ni namenil eno samo odkritost in poštenost ter očarljivost. Sedanjji Kitajci imajo o podganji nadlegi najbrž drugačne mnenje, toda kar je je. Podganje leto se bo začelo v drugi polovici februarja, in kar se nas tiče, nas boljše leto od podganjega ni moglo doleteti.

LETO PODGAN

leto, ki je znano po prepirih, pogajanjih in sporih, pa je kot naročeno za volitve. Podgana je namreč zvita stvarca in je zato tudi prva v kitajskem luninem koledarju.

Tako kot merjascev je tudi podgan več vrst. V naših logih jih je toliko, da bi njihovo naštevavanje vzelo preveč prostora. Eno je več kot gotovo, v volilnem letu bo pod Alpmi gomazelo podgan, vendar bodo do ljudi vse po vrsti navdve ljubeznive. Ljubeznivejših si sploh ne bo mogoče zamisliti. Zdelo se nam bo, da so podgane edino vredno stvarstvo.

Da niso nikakršna nadežna zalega, nam bodo skušale dokazati z medsebojnim iztrebljanjem. Nadioga so namreč samo slabe podgane, ker pa so večinoma sive, bo na prvi pogled težko ugotoviti, katere so slabe in katere dobre.

Sicer pa ne; tistih najbolj krvoločnih, ki bodo grizle vse okrog sebe, najbrž ne bo težko razvrstiti. Saj je znano, da podgana, ko enkrat okusi kri, nanjo težko pozabi. Zato podganam, ki bodo kiale okrog sebe, pač ne bo verjeti, da se bodo, ko bo podganje, to je volilnega leta konec, spremenile v ljubeznive miške, ki še mačku Tomu sežejo do srca.

Tudi take bodo, ki se nam bodo prilivale in mjavkale kot mačke iz visoke družbe; nekaj jih bo tudi iz že v prejšnjih letih potopjenih ladij; pa takih, ki na plano prilezejo vsaka štiri leta, se malce pošopirijo in nato znova zginejo; potem bodo še take, ki nas bodo prepričevale, da so nove podgane čisto nekaj drugega kot tiste stare, vendar se seniorke ne bodo dale, ker da so najboljše organizirane itd., skratka obeta se nam enkratni teater.

Kajti podgane so, kot pravijo Kitajci, vesela in družabna bitja. Recimo v podganjem letu.

Piše: Ciril Ribičič

PUSTOLOVŠČINA Z NESREČNIM KONCEM

Naj kratko komentiram odgovor dr. Janeza Drnovška v novoletnem pogovoru z urednikom Sobotne priloge Dela Jankom Lorenčijem na vprašanje, ali razmišlja o tem, da bi razdrl koalicijski pogodbi in oblikoval tehnično vlado na podlagi individualnega sporazuma z ministri.

"To ni izključeno..." Te Drnovškove besede izražajo opozorilo ali celo grožnjo koalicijskim strankam. To je upravičeno, kolikor se nanaša na SKD, ki je več kot neprijazna do vladnih predlogov v državnem zboru in do predsednika vlade v javnosti. In zakaj bi potem bilo treba razdrati obe koalicijski pogodbi? Ali ni nekoliko protislovno, če uporabim blag izraz, da predsednik vlade zaradi težav z eno koalicijsko stranko javno grozi z odpovedjo koalicijske pogodbe drugi stranki? Toliko bolj, ker gre za stranko, ki si je od vsega začetka prizadevala za enotno koalicijsko pogodbo vladnih strank, pa s tem ni nikoli uspela. Tako

torej: ZLSD naj bi prvič postala "enakopravna" ob koncu koalicije: enakopravno bi bila vržena iz koalicije, pa čeprav brez krivde. Če prav razumem, dr. Drnovšek doslej ni vržel SKD iz vlade samo zato, da ne bi postala "žrtev". Kakšna žrtev bi bila šele stranka, ki za odpoved koalicijske pogodbe ne daje nobenega povičja?

"...če bi se take napetosti v koaliciji nadaljevale..." Napetosti so po Drnovškovi besedi: nesrečnost SKD, ker deluje hkrati v koaliciji in kot najtrša opozicija, Peterletov odstop, Peterletova težnja, da hoče biti ves čas v igri, predlog SKD o predčasni volitvah itd. Kje so koalicijske napetosti, ki bi jih povzročala ZLSD in bi opravičevali odpoved medsebojne koalicijske pogodbe?

"Potem bi šli na manjšinsko vlado..." Manjšinska vlada je v naši ustavi ureditvi zasilen izhod iz vladne krize v primeru, če se v državnem zboru ne more oblikovati normalna, torej večinska

Piše: Jože Smole

NEPRIJETNO PRESENEČENJE

Splošno mnenje je bilo, da islamski fundamentalizem ne more resneje okužiti sodobne Turčije. Po globokih reformah, ki jih je izvedel veliki državnik Kemal Atatürk, se je ta država dvainsemdeset let razvijala kot posvetna, v kateri se je dosledno spoštovalo načelo ločenosti cerkve od države. Politične sile, ki so se zavzemale za islamskizacijo države, so bile vsa ta leta povsem na obrobju političnega dogajanja. Na zadnjih parlamentarnih volitvah pa je glavna islamska konservativna stranka Refah dobila največ glasov in se uvrstila na prvo mesto med parlamentarnimi strankami. To je bilo vsekakor veliko in neprijetno preseenečenje. Še posebej za državniške Evropske unije, saj so ti s Turčijo nedavno sklenili carinsko unijo, ki pa jo prav islamski fundamentalisti najostreje obsojajo in zavračajo.

V analizah vzrokov za bliskoviti porast islamskih fundamentalistov ugotavljajo kot osnovno, da so obožovane delavske in kmečke množice nasledile demagogiji stranke Refah, ki jim obljublja pošteno in pravično državo, grajeno na koranu, državo, ki bo uknila nezaposelnost, preprečila izkoriščanje delovnih ljudi, uvedla pravičen ekonomski red in zagotovila družbo vsestranske blaginje.

Predsednik islamske stranke Refah, devetinšdesetletni Necmettin Erbakan, se na domačem finančnem področju zavzema za takšno reformo bančnega sistema, ki naj bi deloval brez obresti. V političnem pogledu zahteva črtanje 24. člena ustave, ki govori o ločenosti cerkve od države. V zunanji politiki zahteva izstop Turčije iz pakta NATO, zapiranje ameriških letalskih vojaških opa-

Znamenja časa

KAR SO PRIDNE MRAVLJICE ZBIRALE, ČEBELICE SOLIDARNO OPLEMENTILE, SO ZAČELI DRUŽBENI TROTI POZIRATI

Po petih letih je na dlani, da bi, če ne bi propadel DEMOS, ko je krenil v napačno smer, propadla Slovenija. Raznesli, razgrabili, razprodali, zapravili bi jo meritokrati in populistični lovci na afere. Kar so pridne mravljice - delovni ustvarjalci desetletja zbirali, čebelice solidarno oplementile, so začeli družbeni troti požirati hitreje, kot se je obnavljalo. Ko se na ovce spravijo čuvarji, na narodno bogastvo pa grabežljivci, ko pastirji postanejo volkovi, se stvari začnejo obračati po zlu.

V preteklih letih je bila najsvetlejša točka vseh ljudskih konzenz za osamosvojitve. Za premenoge pa še danes ni bolje, celo huje je. Usodno posebno za tiste mlade, ki so brez možnosti, da bi se izobrazili, brez upanja, da bi se zaposlili in uveljavili v vključitvijo v družbo in življenje, v prihodnost, si uredili dom in družino. Še težje je premočnim, ki so izgubili delo. So kot pregnani iz raja, iz aktivnega delovanja, odrinjani na rob družbe. Za oblast se drena preveč nekompetentnih. Informatika, komunikacije, del proizvodno ustvarjalno usmerjenega kapitala, gospodarstvo in del odgovornejših medijev si sicer prizadevajo za boljše jutri, vendar, ali napredujejo z večjim pospeškom kot razdiralci? Tudi novinarje prebira čas. Razumljivo je, da se bolj angažirani med njimi opredeljujejo za neko smer ali opcijo; ne pa da se udinjajo za raboto skupinam, ki jim ni do demokracije. Izdelovalci konjunkturnih novičk in raček (namesto avtentičnih informacij za nepristransko presojo) so od novinarstva daleč kot pokvarjenici od ustvarjalne politike.

Parlamentarne preiskovalne komisije so se pokazale kot zavore na poti in modernizaciji. Kaj drugega neproduktivno početje iskanja krivcev na osnovi izmaliceni in prirejenih ocen o minulih dogajanjih in pravičniško revanšistični koncepti iskanja enostranske resnice niti niso mogli dati. Zdad bi morali tisti, ki hočejo ta sadomazo nadaljevati - spet ustanoviti kako parlamentarno komisijo za raziskovanje odgovornosti iz preteklih petih let. Za od nekompetentne poosamosvojitvene politike povzročeno gospodarsko škodo, recimo pri Elanu, Avio Adril, Hitu in drugih, vse do Tama. Za povzročeno škodo manjšini v zamejstvu z zganjanjem udobomafijske onanije. Za odgovornost za trgovanje z orožjem in prisvajanje izkupička. Za grabeže, prisvajanje (na način zapoznele prvobitne akumulacije) za provizije, posojila doma in v tujini (ki jih okoriščevalci in nekatere stranke naivnim dobrovernežem ne bodo nikoli vrnili). Raziskovanje odgovornosti za izgubo ugleda in škodo, ki jo povzročajo družbi strankarski egoisti z obrekovanjem v tujini. Odgovornosti za neustrezno ali opuščena določila v ustavi. Za pogubne zakone, ki omogočajo zapravljanje skupnega bogastva (ki tako "strokovno" zagotavljajo neodtujljivost zemlje, da hkrati oplementene gozdove kar vsiljujejo raznim Thurnom), ki so postali protiarargument vključevanju v Evropski uniji. Pa odgovornost komisije za mir in pravičnost, ki k temu nič ne reče in tu ne uveljavlja pravice do svojega glasu v politiki. Tudi za brezposelnost in druge prizade se ne zavzame. (Kako naj bi se, ko pa njene podaljšane roke obnavljajo fevde, banke, so/lastništva tiska, radia, televizije, založb, informatike - bitke za duše in volivce da ni brez denarja in medijev, prižnica da ne zaostuje več - ipd.) In kako bi se šele mučili pri odkrivanju odgovornosti poosamosvojitvene politike za nabuhlo, meritokratsko zavoženost strankarsko multinegativne kadrovske selekcije v državni upravi (tako povzpetniško zapravljeni kot izletniško simpozijško neučinkovit).

Precej tega se je nabralo, morebitna nova komisija bi lahko

delala prihodnjih pet let. Pa če se odločimo za kaj ustrežnejšega? Ko nas banalno mešetarjenje z zaslugarstvom ne neha vleči za nos, ker da smo naivno nespametni, menda zadovoljni, če nas pametnjakoviči varajo. Ko se nadaljujejo antagonizmi in vsak cigan svojega konja hvali, druge pa zmerja, vsiljuje ali prodaja razne peterlizme, jansizme in druge podobizme. Ko še državo zlorablja kot predpražnik in ko bi jim bilo treba toliko bolj pregledati zobe, kolikor več je samohvale in obrekovanja, ko vsega tega gotovo ne počnejo iz ljubezni do bližnjega ali zato, ker bi nam res hoteli dobro. Kako preusmeriti ta vse nasilnejši pogon za oblast? Mar ne kaže "sestopiti, odstopiti ali odviliti" tistih, ki so bili poleg in so so/odgovorni za "čim slabše tem boljše"? Naj počnejo kaj bolj koristnega, če znajo, in naj se z dejanji, ne z zmerjanjem ponujajo. Kar so v politiki pokazali, smo izmerili. Končno moramo upoštevati nekatere realnosti. Prva je gotovo ta, da

"Volitve pa bodo morda omogočile še, da se postopoma uredi razmerja (sodelovanje) treh vej oblasti. Da ne bo toliko pritlehnih konfrontacij med izvršno, zakonodajno in sodno vejo. Da bo proces odločanja bolj prozoren in bo parlamentarni sistem primeren (če je že dvodomni, naj ne bo skrupaculo). Da bodo soodločanje in sodelovanje pri skupnih zadevah in formalna demokracija uporabni - vsaj toliko kot v Evropi - za vsebinsko demokracijo. Od lokalne samouprave prek pokrajin do vrha. Evropskega centralizma bo mnogo, domač pa bo presežen le s soodločanjem in lokalno samoupravo, ki lahko varuje, tudi če bo v Evropi manj soodločanja kot v pokojni federaciji."

majhna nacija nima intelektualnih zmogljivosti, ne uporabnih politikov, da bi si lahko privoščila več popadljivih vodilnih elit. Ima jih komaj za eno ustvarjalno. Druga je, da so zmogljivosti za uporabo vodilo elito pretežno že angažirane (z nekaterimi izjemami) v zdajšnji koaliciji. To na svoj način pojasnjuje zakaj koalicija še vedno obstaja in je pri vodenju države relativno uspešna. Neuspešna pa pri spravi, kjer je za nepomirljivo obnašanje ob petdesetletniškem soodločanju znana koalicijska stranka, zunaj koalicije pa večna institucija (ki se morda v teh tednih skuša izvleči iz kroga pogubnega nadaljevanja nacionalnega razdora?). Dalje, kajpada, prenapeti v oblast zaljubljeni pomladniki. (Ti se požvižgajo še na državno proslavo pete obletnice plebiscita. Samozadostno so prepričani, da imajo mandat za neodgovorno samovoljno obnašanje. Kar bomo že še ob naslednjih volitvah stehtali.) S

"Izgubili bi bili preveč uveljavljanja željnih optimistov, takšnih, kakršnih potomci - asimilirani - plemenitijo vrste sosednjih nacij. Po odločilnem frontovsko enobejevskem obdobju, ki je vendarle bilo libertarno vseh ljudsko (česar ne zmorejo spremeniti politikantske konstrukcije ponaredkov zgodovine), se je nadaljeval trend svobode, čeprav z občasnimi zastoji, tudi s skoki čez ovire. Celo z upiranjem centralističnim skupnim jedrom. V relativni svobodi izzveneva viža o manj strašni noči."

strani oprezuje še nekaj razumnikov, ki so že po naravi nagnjeni k opazovanju, kritiki ali vzvišeno samovšečnemu preziranju politike, morda še k lenobni oblomovščini in splendidi isolation. (Družbeno poslanstvo elite naj bi udeležila pobuda SSK - sama mrtvorjen otrok, ki ni uspel nadomestiti v prejšnjem režimu uveljavljene in še vedno dobro delujoče SIM - poskus sestaviti iz posameznih institucij pravo razmerje med cenno dela in kapitala. (Žal se iz izkušnje bližnje zgodovine ni nič naučil naš navidezno mehek, a parazitko jalovo sebičen, ne/ustvarjalno ne/posloven kapital, ki žre delovna mesta, se grabežljivo nesolidarno postavlja zoper državljanu, opušča pa koristno lastnost nekaj ustvarjalno spodbudnega mecenata kulture, umetnosti, znanosti in gospodarstva razvoja.) V družbi pa je na srečo kar še nekaj marljivih ljudi, ki jim je do skupnih koristi in napredka. Ko jih opazujemo pri delu, se niti ne vprašamo o njihovih strankarski ali ideološki pripadnosti, ker ta samoumevno ostaja v zasebni sferi, če jih ne omejuje. Javnost se je naveličila opravičevanja slabih zakonov, butalskega dilematizma v politiki in vpitja držite tatu. Zdad že vemo kdo in kje so razbijski mafijaši, člani Organizacije in razvpih paradržub. Morda res ni treba čakati le na volitve, morda je bolje koga prej nagnati, tudi če bi nekaj časa imeli tehnično vladati. Odločanje v parlamentu kaže, da celo v sedanji sestavi razumni koristni pre-

pospešujejo, ko zlorablja svobodo, ne upoštevajo pa svobode in pravice drugih. Tudi samovoljno jemanje pravice v svoje roke zavira - za demokracijo tako značilno - sinergijo sodelovanja.) Kaže zagotoviti čimširši prostor neobremenjenim novim/mladim ustvarjalcem v gospodarstvu, znanosti in kulturi. Predvsem gospodarstvenikom, ki upoštevajo tudi socialne potrebe kot pogoj gospodarjenja in iščejo pravo razmerje med cenno dela in kapitala. (Žal se iz izkušnje bližnje zgodovine ni nič naučil naš navidezno mehek, a parazitko jalovo sebičen, ne/ustvarjalno ne/posloven kapital, ki žre delovna mesta, se grabežljivo nesolidarno postavlja zoper državljanu, opušča pa koristno lastnost nekaj ustvarjalno spodbudnega mecenata kulture, umetnosti, znanosti in gospodarstva razvoja.) V družbi pa je na srečo kar še nekaj marljivih ljudi, ki jim je do skupnih koristi in napredka. Ko jih opazujemo pri delu, se niti ne vprašamo o njihovih strankarski ali ideološki pripadnosti, ker ta samoumevno ostaja v zasebni sferi, če jih ne omejuje. Javnost se je naveličila opravičevanja slabih zakonov, butalskega dilematizma v politiki in vpitja držite tatu. Zdad že vemo kdo in kje so razbijski mafijaši, člani Organizacije in razvpih paradržub. Morda res ni treba čakati le na volitve, morda je bolje koga prej nagnati, tudi če bi nekaj časa imeli tehnično vladati. Odločanje v parlamentu kaže, da celo v sedanji sestavi razumni koristni pre-

trušči o starih strukturah, socialistih in komunistih ne zaleže. (Niti Walensa s poljsko RKC ni uspel v poskusu špionistično državnega udara. Demokracijo ljubi, le če zmaga. Čez vse pa ljubi oblast, podobno pač kot vsi, tudi naši meritokrati in povzpetniki.) Kapitalisti, nacisti, fašisti, populistični, socialisti, komunisti, vsi ti "kavbojci in indijanci, ki divjajo v eno smer", so pač šetati. Treba je le prave ljudi izbrati. Juppe v Franciji ponavljajo tudi pri nas znan refren, da ni alternativ za socialne reforme. A se poteguje za večji delež pri kapitalu, ne pri delu. Prizadevati in brezposelnosti, ki jih je vse več, so tokrat v deželi revolucije 1789. organizirali tehtnejši protest kot 1968. Vidijo alternativo. Le če bi demokracijo voljni oblastniki bili še za vsebinsko demokracijo. Gospodari tako, da bi denar, namesto za prestižne atomske poskuse, pre-usmerjali v izboljševanje bivanja. Doživeli smb bosanski mir, mir v sveti deželji (morda celo na Irskem). Takšen kot je, je boljši od vojne. Sicer pa se praksa globalne zunanje politike pre/pečasi spreminja. Se odločajo sila in močni. Recimo, Velika Italija se izživlja v iredentistični fantastiki in "nesebično ovira" Majhno Slovenijo v demokracijo libertarni Evropi. In vendar bi pred letom malokdo verjel, da bodo na Irskem in Poljskem odločili proti RKC. Da bo neznani študent protestiral pri papežu, ker je ta dal roko bosu Andreottiju. Da bodo v nemški deželi, Nemčiji, Avstriji in Švici, po stoletjih verniki spet libertarno povzeli "Cerkve smo mi, hočemo soodločati v njej". Da pa bodo znanilci evangelija ob svežih sapah ne le na Poljskem in Irskem, temveč tudi na južni polobli še naprej raje trmasto za institucionalni dogmatizem kot za vero. Da bodo še tokrat preslišali klic časa, poglabljali razkol med državljani, namesto da bi "pasli jagnjeta in ovce". Kdo od pluralističnih demokratov bi bil verjel, da bodo "nepolitična" vlada, "tehnik" Dini in "diktator" Scalfaro bolj skrbeli za Italijane kot petdesetletna ne/tržno korumpirana, večdesetstrankarsko pregnana in požegnana demokristjanska diktatura z zavajajočim imenom. Predčasne volitve v Avstriji so demantirale predlagatelje in tiste, ki brez lastnih programov le kritizirajo, kar so naredili drugi. Vendar Avstriji hkrati niso bili za alternativni izhod (denimo za vlado socialistov, liberalcev iz Foruma in zelenih). Volili so varno, ohranjajočo, konzervativno že preizkušeno dobro staro rdeče-črno koalicijo (čeprav se lahko ob sestavljanju vlade še kaj zalomi). Komuniste v Rusiji premnogi odklanjajo in se po njih vesele Žirinovskega, za protitež. Saj se ne ve, kaj bo na predsedniških volitvah junija. Da bo 1996. tako zelo drugačno? Kako naj prav vlada in kako naj "sladke pojejo Lesničniki in prave Levničniki". Trendi so opazni. Gingrihi, Berlusconi, Haiderji, naši prezeženi neinventivnejši iz pre/poznopomladanske opozicije ne bodo nič spremenili na bolje.

"Socialnih vprašanj se ne da odriniti v sterilno čist tržni kapitalizem, s podjetniškim kopičenjem za vrhnji sloj (kot za naših 1000). Tudi ne nekaznovano zanemarjati solidarnih generacijskih aranžmajev zdravstvenega in pokojninskega zavarovanja."

pritočen način jemanja, a tudi prizadene največ državljanov. V skupinah, ki predstavljajo mikroekonomsko kapilarno stabilizirajoče družbeno ogrodje, kjer se zaradi številčnosti zbirajo velika sredstva, gre tudi za veliko število ljudi. Ti postajajo politično vsak dan tehtnejši, že kar evropski družbeni dinamit. Ne bo moč v nedogled trošiti skupnih sredstev za gradove v oblakih. Za družbeno neplodne projekte, pri katerih apolitično gluhomemo vztrajajo inertni tehnokrati in birokrati, brez posluha za eksistenčno usodno družbeno ravnovesje. Treba bo (speti!) poskrbeti za vse.

Milan Šamec

Zapisi iz bližnje tujine (I)

TUJINA

Nikoli si nisem mislil, da bom v zrelih letih živel v tujini. Da bom ostal tujec v tujini, da bom postal tujec v domovini. Nisem se odselil daleč - komaj v najbližjo tujino, dvajset kilometrov od meje. Skozi svoja okna gledam na zahod, kjer sonce zahaja za dolenski-mi griči. Pa tudi do slovenske pošte imam dvajset minut z avtomobilom. Najbrž sem edini Slovenec, ki je izdal pesniško zbirko z naslovom Tujina, ne da bi natančno vedel, kaj pomeni živeti na tujem. V zbirko sem vrstil pesmi iz Prage in Bratislave, iz Budimpešte in Varšave, iz Beograda. V teh mestih sem bil na maturitetnem izletu, v teh prestolnicah sem bil radoveden turist, človek na kratkih službenih potovanjih. Da bi me tujina sprejela, da bi bila nežnejša in domača, sem znanec in prijatelj prosil, naj se pogovarjam z mano v svojem jeziku, v materniščini: sam jih bom skušal razumeti, spremljati njihove razlage, razmišljanja in stališča, prenikniti v njihove vsakdanje probleme, odkriti češko zagrenjenost sedemdesetih let, slovaško neobglednost, madžarski nacionalizem, poljski kompleks ter srbsko domišljavost... Hoditi, živeti med temi koordinatami in ostati svoj. Izkušnja me je poučila:

Kadar istegnem roko Kadar istegnem prste na roki Kadar sem najbolj oddaljen od svojega srca Se na koncu prstov končam Za prvi je moja tujina

Ko sem prišel prvič na Mednarodni filmski festival v Krakovu, sem med člani žirije FIPRESCI naletel na simpatičnega madžarskega novinarja in pesnika. Najprej sva se oba šla "slepe miši" v polomljeni angleščini, in ker sva bila brez besednega zaklada in fraz, sem ga odgovoril v osnovnošolski madžarsščini. Besede sem izgovarjal počasi, vendar s pravnimi akcenti, da je mojemu sogovorniku vzelo sapo. Povlekel me je za rokav za prvo mizo in se razjokal. Vsak človek v tujini, ki zna madžarski, je del našega

ODVETNIK DRŽAVE IN DENACIONALIZACIJA

Državni zbor je na zadnji lanski seji izglasoval triletni moratorij (in revizijo) za nekatere denacionalizacijske zahtevke. Začasna zamrzitev (in revizija) denacionalizacije velja za pri ere, ko naj bi (ali je že) en upravičenec dobil vrnjenih več kot 200 hektarjev površin, ko mu je za po vojni nacionalizirano premoženje tuja država že izplačala odškodnino ali je bil do nje upravičen in ko je bilo šele v denacionalizacijskem postopku uradno ugotovljeno, da je imel ob nacionalizaciji jugoslovansko državljanstvo. Zakon, ki je (vnovič) razdelil poslance in javnost, naj bi bil - je bilo slišati njegove zagovornike - neke vrste popravni izpit, kajti če bi denacionalizacija tekla še naprej kot doslej, bi tujci utegnili postati lastniki večjih površin gozdov in drugih zemljišč, kot meri Prekmurje. Tuji veleposestniki bi bili lastniki pravi-

mu organu predložil vlagatelj denacionalizacijskega zahtevka". O tem, ali so bili po avstrijski meddržavni pogodbi Attemsovi upravičeni do odškodnine, pa torej niso denacionalizacijski upravičenci, o čemer govori že omenjeni 10. člen zakona o denacionalizaciji, v delni odločbi iz Slovenske Bistrice ni zapisane niti besede, zato je po mnenju nekaterih pravnikov vsaj sporna. Še en vidik denacionalizacije razkriva delna odločba slovenskobistriškega upravnega organa. V postopku so namreč poleg vlagatelja zahtevka za denacionalizacijo, dediča razlaščenih in že umrlih grofov Attemsov, njegovega pooblaščenca in predstavnika Gozdnega gospodarstva maribor sodelovali tudi predstavniki sklada kmetijskih zemljišč oziroma njihov zastopnik - Javno pravobranilstvo Slovenije. To pa je organ, ki naj bi bil odvet-

AFERA JBTZ RAZJASNJENA

Po nedavnem pričanju Milana Kučana pred puklasto komisijo in posledični tiskovni konferenci njegovega soigralca Janeza Janše smo se prijatelji enega in drugega spet kregali, kateri od njiju dveh govori re-

snico. Nekdo je povedal izvirno misel, da je resnica tudi v tem primeru samo ena in nas pri tem silno pomenljivo pogledoval. Pod to sugestivno močjo smo začeli omahovati. Reklamo smo si, da bomo zadevo v miru premislili, saj oba igralca niti skupaj niti posamič ne zaslužita resnega prijateljskega prepira. Zlasti v teh dneh človeka ne mika, da bi sam zdel ob točilnem pulsu!

Po izčrpnem branju vseh začasnih resnic o eni sami resnici in po več nočeh brez sna smo se spet zbrali, da pride mo do sklepa. Zaobljubili smo se namreč, da bomo zadevo končali še v tem letu. Ne rečem, da se niso kresale iskre in da ni bilo potrebno veliko brizganca, da smo jih gasili (padla je celo ideja, da bi zaprosili dotacijo iz proračuna). Tudi ne skrivam, da naša koalicija ni bila nekaj na robu razpada. Bilo je več bliskovitih obstrukcij, vendar so se vse končale po obisku intimnega in splošno uporabnega koticika. Pretežni del plenuma sem imel občutek, kakršnega pogosto dobite ob spremljanju dela parlamentarcev, ko se vam zdi, da imajo s sabo samo gradivo in direktive, da pa so morali razum v naglici pozabiti doma. A naposled se je vse izteklo v presenetljivo in soglasno ugotovitev. Ta ugotovitev ima seveda daljnosežne pomen, če vemo, da je t.i. afera JBTZ v resnici mati vseh naših afer. Moramo namreč spomniti, da afera ni, dokler ni razkrita, ni pa treba spominjati, kdo je naš največji izumitelj afer. Naših ugotovitev ne bom nihal po točkah, kajti kdo ve, če ne bo glede na razpoloženo za teh dni prišlo še do drugostopenjske obravnave. Omejujem se le na povzetek:

Ni dvoma, da je Milan Kučan kriv. Vendar je treba njegovo krivdo pojmovati posredno. Kot predsednik takratne ZKS je posebej tudi njeno odgovornost. Se več! Posebej je njeno odgovornost za nazaj. V tem pogledu nanj naslavljam očitke, da je partija Janšo

ovirala in spotikala v njegovem vzponu navzgor, čeprav je bil njen nadvse vnet aktivist. Kot najjasnovidejši del družbe bi bila partija (t.j. Kučan) morala vedeti, da se z gorečnejši ni mogoče zafrkavati. Odgovornost partije (Kučana) vidimo torej v tem, da ni bila sposobna stvari predvideti in ustrezno ukrepati. Zaradi jasnosti navajam primer: Nekoč je neki občinski sekretar zapeljeval ženo komandirja milice. Da bi se izognili javnemu škandalu, so sekretarja poslali za leto dni na politično sorbono v Kumrovec...

"Kaj bi bila morala narediti politična oblast? Janšo bi bila morala skadrovati na kakšno dolžnost v zveznem obrambnem aparatu - morda kar v kabinetu obrambnega sekretarja ali načelnika generalštaba. Tako bi imeli pravega človeka pri samem izviru zla, a tudi njegovi ambiciji bi bilo zadoščeno."

Kaj bi bila morala narediti politična oblast? Janšo bi bila morala skadrovati na kakšno dolžnost v zveznem obrambnem aparatu - morda kar v kabinetu obrambnega sekretarja ali načelnika generalštaba. Tako bi imeli pravega človeka pri samem izviru zla, a tudi njegovi ambiciji bi bilo zadoščeno. Če bi ga po naključju razkrinkali, kar pa se verjetno ne bi zgodilo, saj preverjeni kadri niso sumljivi, bi ga po takratni navadi lepo premestili na kakšno drugo nalogo in zadevo pometli pod preprogo. Vrhovništvo ne bi v nobenem primeru tvegalo škandala, saj bi tako priznalo, da je neumno in nesposobno.

Zaradi ene same zgrešene kadrovske poteze vodstva ZKS je moral Janša svoje ambicije reševati na način, ki ga edinega pozna in obvlada ("Če nisi z nami, si proti nam"). S tem se je sprožil usodni tek stvari. Ker je vse kazalo, da bo v nasprotju s tezo čebinskega

Martin Ivanič

"Zaradi ene same zgrešene kadrovske poteze vodstva ZKS je moral Janša svoje ambicije reševati na način, ki ga edinega pozna in obvlada ("Če nisi z nami, si proti nam"). S tem se je sprožil usodni tek stvari. Ker je vse kazalo, da bo v nasprotju s tezo čebinskega kongresa KPS bodočnost slovenskega naroda namesto komunistov reševal Janez Janša s peščico zapeljanih somišljenikov, je moral vodilni center ukrepati, kakor je v tistem položaju najbolje doumel."

"Zakon, ki je (vnovič) razdelil poslance in javnost, naj bi bil - je bilo slišati njegove zagovornike - neke vrste popravni izpit, kajti če bi denacionalizacija tekla še naprej kot doslej, bi tujci utegnili postati lastniki večjih površin gozdov in drugih zemljišč, kot meri Prekmurje. Tuji veleposestniki bi bili lastniki praviloma na obmejnih, nacionalno in obrambno najobčutljivejših območjih Slovenije."

loma na obmejnih, nacionalno in obrambno najobčutljivejših območjih Slovenije.

Po 10. členu zakona o denacionalizaciji ne bi smeli vrniti po drugi svetovni vojni podržavljenega imetja tistim upravičencem, ki so dobili ali so imeli pravico dobiti odškodnino za odvzete premoženje od tuje države. Ko so poslanci utemeljevali predlog zakona o moratoriju (in reviziji), so med drugim tudi dokazovali, da je šla praksa drugo pot. Pri tem so se sklicevali tudi na primer iz Slovenske Bistrice. Tamkajšnja upravna enota je septembra lani izdala delno odločbo, s katero je Ferdinandu Maria Ignatzu Moritzu Attemsu vrnila 14.081.893 kvadratnih metrov nepremičnin na Pohorju. To premoženje je bilo podržavljeno avgusta leta 1945. Upravni organ se v svoji delni odločbi sklicuje na ugotovitev, da "odškodnina za zaplenjeno premoženje ni bila niti določena niti plačana, o čemer priča potrdilo finančnega ministrstva Republike Avstrije in komiteja za zaščito jugoslovanskega premoženja v inozemstvu, ki ga je upravne-

nik države in naj bi torej ščitil njene interese. Če so nekateri denacionalizacijski postopki res sporni ali so bili celo nezakoniti, ali to pomeni, da ima država slabega odvetnika?

Vprašanje je retorično, kajti ni problem v tem, ali je državni odvetnik dober ali slab, ampak v dejstvu, da država svoje javno pravobranilstvo angažira ali ga ne. Če je namreč Javno pravobranilstvo Slovenije po svoji funkciji včasih zastopalo premoženjske pravice in koristi družbenopolitičnih skupnosti in (poenostavljeno povedano) skrbelo, da država ni prepoceni prodajala in ne kupovala predrago, zdaj nastopa kot državni advokat samo, če ga država, dasiravno je njen organ, za zastopanje pooblasti za vsak primer posebej. Tak položaj javnega pravobranilstva pa je - brez hudega pretiravanja - nekaj podobnega, kot če bi policistom pred vsakim merjenjem hitrosti vozil z radarjem država napisala pooblastilo, da to lahko počnejo in jo torej smejo zastopati.

Mirko Munda, Večer

Z A N O V O

OTROCI JO POTREBUJEMO!

PRISPEVAJTE
PO SVOJIM MOČEHI

Žiro račun: 50101-654-41037.

Hvala.

Objave o prispevkih preberite v reviji Otok in družina.

Nedvomno gre pričakovati, da bo Italija kot predsedujoča v EU uvrstila vprašanje pridruženega članstva Slovenije na dnevni red Evropske komisije v času svojega mandata. Podpis asociacijskega sporazuma lahko pričakujemo že v prvi polovici letošnjega leta.

GEOPOLITICA ITALIANA

»Geopolitika, nauk o vplivu geografskih dejavnikov na politiko, izšel je iz politične geografije. V nacistični doktrini je imela geopolitika posebno mesto kot teorija 'življenjskega prostora' in je služila upravičevanju nemške imperialistične politike.« – Leksikon Cankarjeve založbe, 1988, str. 317. Oče te "vede" je nemški geograf Ratzel s svojim delom Politische Geographie (1887). Geopolitika je v 20. stoletju postala ideološka osnova nacizma. Osnovno sporočilo geopolitike je, da so kultura in imperialistični potenciali nekoga odvisni od geografskega položaja in rase nekega naroda. Takšna ideologija je Evropo v 20. stoletju pripeljala do nekaj vojn. Tudi vojna na Balkanu je posledica idej Velike Srbije, Velike Hrvaške in morda tudi Velike Albanije.

Balkanske krize nikakor ne gre reševati skozi prizmo geopolitičnih interesov vpletenih narodov in njihovih sosednjih držav. Še preden se je ustavilo krvavo divjanje na Balkanu, smo že pričeli poskušati reševanje te tragedije z istimi sredstvi, ki so jo povzročila - z novo geopolitično opcijo. Nesreča pri tem je, da se v reševanje konflikta vključuje sosednja Italija. Italijanska revija za geopolitiko (II) Limes ponuja novo skupnost Evroslavije. Vse bi bilo v redu, če ne bi pri tem projektu sodelovala Italija s svojo geopolitično (beri fašistično) doktrino. Njen urednik Lucio Caracciolo sploh ne skriva, da gre pri tem projektu za udeležanje italijanskih interesov na Balkanu (Dnevnik, 2. 12. 1995). Čemu Evroslavija? Za Italijo pomeni ta projekt širjenje lastnega življenjskega prostora. Kot osnova ji ne služi mastrichtska Evropa, temveč nova italijanska geopolitika. Združena Evropa je mrtvo truplo, ki ga Italija noče več videti. Redni bralci Limesa smo v prejšnjih številkah lahko opazili, da je Italija užaljena, ker v projektu mastrichtske Evrope ni dobila takega deleža, kot si je želela. Želela pa je predvsem kos Balkana in s tem pot do Vzhoda. Tej težnji je bila podrejena njena vloga pri De Michelisovi Pentagonali in sedaj pri Evroslaviji. Njene geopolitične težnje so nedvomno rezultat upora nemški vlogi v srednji in vzhodni Evropi. Zemljevid predvidene razdelitve Bosne po daytonskem sporazumu kaže, da glavno vlogo zopet igrajo ZDA, Rusija, Velika Britanija in Francija. Situacija je podobna okupacijskim conam Nemčije in Avstrije po drugi svetovni vojni. Jasno je, da Italije ne more biti poleg. Države, ki so si najbolj prizadevale za razbitje Jugoslavije, pač ne sodijo v mirovne enote.

Urednik Caracciolo pravi, da je Italiji najbolj ustrezala celovita Jugoslavija. Kakšno sprenevanje Italiji ustreza natančno takšno stanje, kot je sedaj. Postopno spreminjanje njihove vzhodne meje je stalnica italijanske zunanje politike. O odnosu do Slovenije pa tole. Nепodpisani uvodnik predzadnje številke Limesa (3/95), z naslovom I Balcani di dentro, navaja, da je po javnomnenjskih raziskavah 33-44 odstotkov vprašanih Italijanov za spremembo njihove vzhodne meje. Avtor (najverjetneje sam Caracciolo) je komentiral pisanje tržaškega Z Piccola (19. 4. 1995) o izjavi slovenskega zunanjega ministra Thalerja, da je ob obali med Trstom, Nabrežino, Sesljanom in Svetim Križem po vojni ostalo 120 tisoč Slovencev. Pisec pravi, da so takšna stališča Slovenije in Hrvaške dokaz, da je tržaška meja meja z Balkanom ter da se s takšnimi stališči obe državi samozključujeta iz Evrope.

In takšna država bo delala Evroslavijo! Z oživiljanjem geopolitike (beri: fašizma), rušenjem združene Evrope, spreminjanjem meja in zanikanjem lastne fašistične in genocidne politike do Slovencev nam kroji usodo narod, ki je preživel hladno vojno kot tamponska cona in so mu njegov razvoj in mafijo plačevale svetovne velesile. Njihovo preživetje je bila zasluga Jugoslavije, ker ni spadala za železno zaveso. Sami avtorji prispevkov v Limesu ugotavljajo, da brez Tita ne bi bilo Italije z demokracijo, temveč bi ji vladal komunistični režim. KPI je financiral KGB z dolarji, natiskanimi v Moskvi (Francesco Cossiga, Limes 3/95), da ne omenjamo mafijškega in drugačnega, množičnega podkupovanja politikov vseh strank. Narodi na prostoru bivše Jugoslavije smo plačali davek hladne vojne. Razpeti med obema taboroma smo bili prisiljeni igrati dvojno vlogo: med demokracijo in med komunizmom, med germansko-romansko genocidnostjo in slovansko neenotnostjo ter neučinkovitostjo.

Evroslavija je torej projekt italijanskega prodora na Balkan. Ne gre ga enačiti z združeno Evropo, ker je ta ideja mrtva, kot je mrtva ideja večinacionalne in enotne Bosne. S koncem vojne v Bosni je končana tudi ideja združene Evrope. Namesto združene Evrope smo dobili na Balkanu Veliko Srbijo, Veliko Hrvaško in verjetno Veliko Albanijo, na Zahodu pa je poleg Velike Nemčije nastala

ideja Velike Italije, da o Franciji kot novi evropski supersili niti ne govorimo (Dominique Moisi: Chirac of France, Foreign Affairs, november/december 1995). Evroslavija torej ne pomeni nič drugega kot novo zaostrovanje na Balkanu in poseg sosednjih držav v delitev plena. Slovenija je vedno bolj ogrožena. Kateri narod nam v takšnih situacijah edino lahko pomaga?

Nemoč slovenske zunanje politike pri vključevanju v EU in predvsem v reševanju bilateralnih odnosov z Italijo je razumljiva. Navidez nemožne zahteve Italije bi vseeno kazalo pretehtati in najti skupno pot v prihodne tisočletje, v Novi svetovni red. Pri razmisleku o tej skupni poti je potrebno upoštevati nekatera dejstva:

- vprašanje lastništva tujcev nad nepremičninami je vprašanje, ki ga bo dolgoročno treba rešiti,
- Slovenija mora jasno definirati lastne nacionalne interese v Italiji,
- dolgotrajni poskusi rešitve bilateralnih odnosov z Italijo so postali dejanski spor, zaradi nesposobnosti slovenske zunanje politike, zato je treba sprejeti dejstvo, da je rešitev možna le z novimi pogajanjmi in s podpisom novega bilateralnega sporazuma, ki bo nadgradil dosedanje mednarodne pravne akte.

Bosanski krvavi vrtiljak

JE AMERIŠKI NAČRT ZA BOSNO ENA SAMA CLINTONOVA PREDVOLILNA POTEĞAVŠČINA?

Britanski novinar Noel Malcolm, avtor knjige "Zgodovina Bosne", trdi, da bodo pripadniki sil Nato v Bosni in Hercegovini največ časa preživel v svojih barakah in ob steklenici kokakole spremljali programe CNN. Ni popolnoma jasno, na čem je britanski kolega gradil svojo teorijo. Na domnevi, da se bodo sprte strani kar hitro ustrašile številčne, močno oborožene in enako dobro izurjene vojaške sile, ali pa meni, da so pripadniki treh vojskujočih se narodov in njihovi voditelji že dovolj utrujeni od dosedanjega, skoraj štiriletnega vojskovanja. Prve ure in prvi dnevi novega leta mu na žalost niso dali prav. Ameriških, francoskih, britanskih in drugih pripadnikov Iforja niso iz urejenih šotorskih naselij pregnali samo poplave, dež, sneg in vse drugo, kar prinaša huda bosanska zima, temveč predvsem, številni incidenti, ki so se pripetili na skraj vseh koncih postdaytonske Bosne in Hercegovine. V nooletni noči so pri-

Nedvomno gre pričakovati, da bo Italija kot predsedujoča v EU uvrstila vprašanje pridruženega članstva Slovenije na dnevni red Evropske komisije v času svojega mandata. Podpis asociacijskega sporazuma lahko pričakujemo že v prvi polovici letošnjega leta. Ob ponujenem projektu Evroslavije, ki predvideva tudi rešitev »slovenskega vprašanja«, predvidoma februarja, Slovenija ne bo imela veliko izbire. Ali pridruženo članstvo pod italijanskimi pogoji ali vključevanje v Evropo skupaj z državami bivše Jugoslavije. Na videz zelo zoprna dilema, ki pa se je vendarle ne bi smeli preveč ustrašiti. Rešitev problema je mogoča s slovensko diplomatsko pobudo, ki naj bi izhajala iz naštetih izhodišč. Pomembno je, da ločimo reševanje bilateralnih odnosov z Italijo od podpisa asociacijskega sporazuma z EU. V ta namen mora Slovenija sprejeti deklaracijo o dokončni ureditvi odnosov z Italijo. Vsebovati mora zagotovila, da bo Slovenija podpisala takšen sporazum z Italijo, ki bo omogočil rešitev vseh odprtih medsebojnih vprašanj, ob pogojih reciprocitete, predvsem pa bo uredil:

"Evroslavija je torej projekt italijanskega prodora na Balkan. Ne gre ga enačiti z združeno Evropo, ker je ta ideja mrtva, kot je mrtva ideja večinacionalne in enotne Bosne. S koncem vojne v Bosni je končana tudi ideja združene Evrope. Namesto združene Evrope smo dobili na Balkanu Veliko Srbijo, Veliko Hrvaško in verjetno Veliko Albanijo, na Zahodu pa je poleg Velike Nemčije nastala ideja Velike Italije, da o Franciji kot novi evropski supersili niti ne govorimo (Dominique Moisi: Chirac of France, Foreign Affairs, november/december 1995). Evroslavija torej ne pomeni nič drugega kot novo zaostrovanje na Balkanu in poseg sosednjih držav v delitev plena. Slovenija je vedno bolj ogrožena. Kateri narod nam v takšnih situacijah edino lahko pomaga?"

- vprašanje nepremičnin italijanskih državljanov v Sloveniji,
- vprašanje nepremičnin slovenskih državljanov v Italiji,

- vprašanje vzajemnih ekonomskih interesov,

- vprašanje statusa obeh manjšin.

V ta namen je potrebno oblikovati mešano pogajalsko skupino, ki bo evidentirala interese obeh strani. Popis interesov bo osnova za oblikovanje mešanih ekspertnih skupin za posamezna področja, ki bodo pripravile delovna besedila ločenih mednarodnih pogodb. Pri reševanju vprašanja lastnine nepremičnin je potrebno oblikovati poseben skupni nepremičninski sklad. Ob upoštevanju objektivne zainteresiranosti za vzpostavitev novih možnosti na tem področju lahko vzajemno pristanemo na možnost nakupa nepremičnin na tistih območjih, ki jih skupno priznava za območja interesov. Nakup bi bil mogoč zgolj preko omenjenega sklada, ob pogoju vzajemnosti. To pomeni, da bi lahko zainteresirani italijanski državljan kupil katero koli nepremičnino v Sloveniji, če bi sklad evidencialno adekvaten interes slovenskega državljan v Italiji. Tak pristop bi lahko veljal do polnopravne vključitve Slovenije v EU in bi praktično predstavljalo možnost ponovne slovenizacije tistega dela slovenskega etničnega prostora v Italiji, ki ga je prizadeval italijanski fašizem. Na tak način bi onemogočili nekontrolirano razprodajo slovenske Istre, Krasa, Notranjske in Soške doline ter omogočili evropski način reševanja problemov. V projekt bi nujno morali vključiti tudi Evropsko komisijo in zainteresirane finančne organizacije, ki bi s kreditnimi linijami omogočile nepremičninske transakcije. Če bi se predlagani model izkazal za uspešnega, bi ga kazalo uporabiti tudi za reševanje bodnih problemov sosednje Avstrije. Največja pridobitev takšnega pristopa pa bi bila dejanska in pravična in polnopravna integracija Slovenije in prostor med Alpami in Jadranom.

Predlagani model bi kazalo ponuditi Italiji in EU kot dokaz, da resnega slovenskega namena za dokončno evropeizacijo. Eventualna italijanska zavrnitev pobude bi postala dokaz, da sosednja država hoče balkansko krizo izkoristiti predvsem za udeležanje lastne geopolitike in revizije vzhodne meje.

Boštjan Horvat

Pravoslavni božič je za marsikoga minil v solzah

zračne poti. Natova letala, ki pristajajo na sarajevskem letališču, so vse pogosteje tarča strelav iz pehotnega orožja. Moti dejstvo, da podobno kot Unprofor tudi Ifor noče povedati, kdo so napadalci. Ni dvoma, da se bo s približevanjem roka, v katerem bi Sarajevo moralo postati enotno mesto, število incidentov množilo.

Vojna je pustila sledove tudi na bošnjaški strani. Tudi v njihovih vrstah so nezadovoljni s daytonskim sporazumom. To so tisti, ki jim mir ne omogoča vrnitev v njihovo Srebrenico, Fočo, Višegrad, in ki možnost vrnitve na domača ognjišča vidijo samo v nadaljevanju vojne. Ti bodo zagotovo iskali zaveznike. Prvi med njimi so lahko mudžahidi iz islamskih držav. V osrednji Bosni se je že pripetil incident med mudžahidi in pripadniki Iforja. Ali bo bosanskim oblastem uspelo držati besedo, dano in podpisano v Daytonu, da bodo mudžahide vrnili domov? V intervjuju za sarajevski časopis Oslobođenje je bosansko-hercegovski predsednik Alija Izetbegović dejal, da "ni nikakršnih obveznosti, ki se nanašajo izključno na prostovoljce iz islamskih držav. Obstaja določilo, ki predvideva odhod vseh tujih enot v 30 dneh od podpisa daytonskega sporazuma. Ta obveznost se torej enako nanaša na hrvaško vojsko, mudžahide in druge tujce."

Potemtakem nič ne kaže - prvi dnevi tega leta in prve izkušnje Natovih vojakov ter stanje na terenu

"Osnovni pogoj za to, da bi Bosna nekega dne postala mirno in varno okolje za 'pitje kokakole in spremljanje CNN programov', je razorožitev vseh njenih vojsk. Na Dunaju se je v prvih dneh tega leta začela konferenca o vzpostavljanju vojnega ravnovesja. Na pogajanjih pod okriljem Organizacije za varnost in sodelovanje v Evropi sodelujejo v prvi skupini predstavniki Bosne in Hercegovine, bošnjaško-hrvaške federacije in 'republike srbske', v drugi skupini pa skupaj z njimi predstavniki ZRJ in Hrvaške."

NFD na dražbah

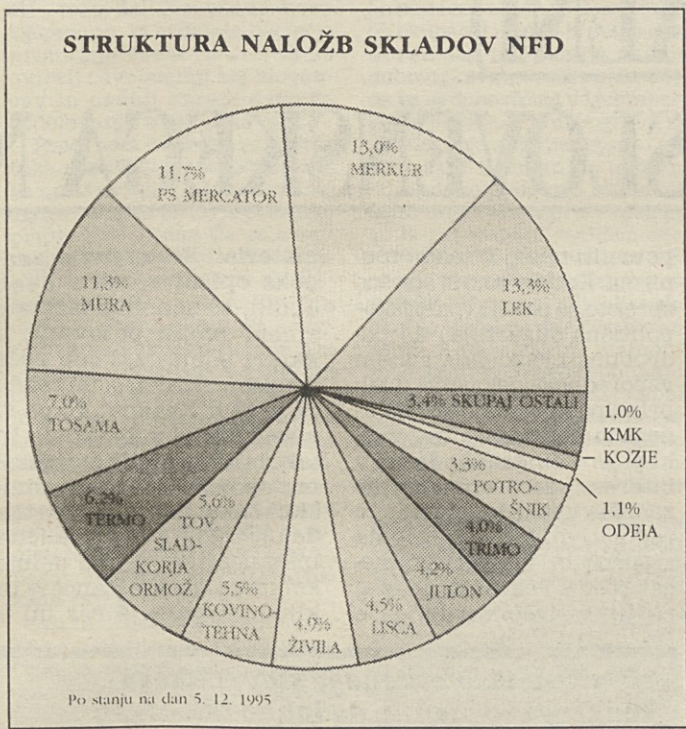
VARNO INVESTIRANJE JE V RAZPRŠENOSTI NALOŽB

Nacionalna finančna družba je doslej sodelovala na treh javnih dražbah in na njih kupila pakete delnic oziroma deležev 25 podjetij. Zanje je porabila za 5,2 milijardi SIT certifikatov ali 18,2 odstotka zbranih certifikatov iz prve izdaje delnic. Nakupne cene so v povprečju presegle izključne cene le za 1 odstotek.

Pri izbiri podjetij, katerih delnice oziroma deleže je in bo kupovala NFD, sledimo zastavljeni politiki varnega investiranja ter regionalni, sektorski in panožni razpršenosti naložb. Odločitev o nakupu in zgornji ceni delnic oziroma deležev posameznega podjetja temelji na celoviti analizi vsakega podjetja, katerega delnice in deleži se prodajajo na dražbi. Pri tem NFD uporablja lastno metodologijo in obsežno bazo podatkov. Vsak predlog o nakupu obravnava Odbor za kapitalske naložbe. Kupljene delnice in deleži podjetij so pravilom porazdeljeni med posamezne investicijske sklade NFD sorazmerno z njihovo velikostjo.

V strukturi naložb NFD so s 60,4 odstotka udeležena uspešna industrijska podjetja, med njimi Lek Ljubljana, Termo Škofja Loka, Mura Murska Sobota, Konfekcija Lisca, Tovarna sladkornja Ormož, Klavar Ziri, Odeja Škofja Loka in drugi.

Na Štajerskem, Gorenjskem in v Ljubljani je NFD postala solastnica znanih trgovinskih podjetij, med njimi so Poslovni sistem Mercator, Merkur Kranj, Živila Naklo ter Kovinotehna in Potrošnik iz Celja. Strukturni delež trgovinskih podjetij znaša 33,5 odstotka. Ostale delnice oziroma deleži NFD v podjetjih, ki opravljajo dejavnost prostorskega planiranja, gradbenega

projektiranja ter časopisno in založniško dejavnost.

Strokovne službe NFD spremljajo tudi vse poteke javnih prodaj delnic in deležev podjetij, ki delnice prodajajo v javnih prodajah, je NFD sodelovala že pri nakupu delnic 25 podjetij, pri čemer je doslej kupila delnice sedmih podjetij v skupni vrednosti 91,1 milijonov SIT. V javni prodaji je

NFD za gotovino kupila delnice podjetja Krka Novo mesto v vrednosti 40 milijonov SIT.

V teh dneh NFD načrtuje tudi nakup delnic Droge Portorož, Fructala Ajdovščina in Loke Škofja Loka.

Sklad RS za razvoj je doslej organiziral 4 javne dražbe, na katerih je prodal pakete delnic in deleže 334 podjetij in za njih iztržil 40 milijard SIT. Delnice in deleži ponujenih podjetij so bili prodani povprečno 9 odstotkov nad izključno ceno.

Poročilo o vpisu prve in druge emisije delnic skladov NFD

ZBRALI ZA 33 MILIJARD SIT CERTIFIKATOV

Nacionalna finančna družba je 18. julija 1994 začela z vpisom prve izdaje delnic svojih investicijskih skladov. Ob razpisu javne ponudbe je bila skupna vrednost prve emisije vseh petih skladov, s katerimi upravlja NFD, 24. milijard SIT.

Vpis je potekal na 120 poslovnih enotah družbenikov NFD po vsej Sloveniji. Zanimanje za vpis delnic je bilo večje od razpisanega kapitala, to pa je bil tudi razlog, da je NFD vpis zaključila predčasno. Delnice prve izdaje je vpisalo in vplačalo 111.796 državljanov Slovenije, ki so v sklade NFD vložili skupno 28,5 milijard tolarjev. Z javno ponudbo druge izdaje delnic je NFD začela 10. julija 1995. Razpisani osnovni kapital 2. izdaje znaša 4.761.905 tolarjev (16,67 od-

stotka višine razpisanega kapitala v prvi izdaji delnic) za vse investicijske sklade NFD skupaj. Do 1. decembra 1995 je bilo vpisanih in vplačanih za 4,5 milijarde tolarjev delnic skladov NFD. Skupno so skladi NFD do obema izdajama do sedaj zbrali 33 milijard tolarjev kapitala. NFD si bo prizadevala pridobiti dovoljenje tudi za 3. izdajo delnic svojih skladov, ki naj bi bila razpisana prihodnje leto. Rok veljavnosti certifikatov je bil namreč podaljšan do 30. septembra 1996. S tretjo izdajo delnic bo NFD omogočila, da svoj certifikat varno naložijo tudi tisti, ki se doslej še niso odločili za naložbo ali pa so neizkoriščena certifikatska sredstva v javnih prodajah delnic podjetij dobili vrnjena na svoj račun.

NIHČE NE VE, ZAKAJ DEVIZNI TEČAJI RASTEJO

Kot smo napovedovali prejšnji mesec, se je menjalniški tečaj za nemško marko zopet obrnil navzgor. Naj ponovimo, da gre za posledico medbančnega dogovora o najvišji obrestni meri za toolarske depozite, ki je njihovo višino omejil na 7,5 odstotka. Tolarji se nezadržno selijo v marke. Odluk Banke Slovenije o omejitvi prodaje te valute pa igra zelo negativno vlogo: nekatere banke silijo svoje komitente, naj konvertirajo tolarje v nemške marke kar na devizne hranilne vloge, kar samo generira učinke panike in ustvarja vtis primanjkanja deviz. Menjalnice, ki takšnih storitev ne morejo nuditi, so prisiljene izplačevati tujo gotovino, kar z omenjeno omejitvijo. Takšno stanje sili menjalniške tečaje kvišku. V soboto je presenetila Abanka, ki je prodajni tečaj za nemško marko dvignila na 95 tolarjev (nakupni je ostal na 91 tolarjih) in s tem dodatno povzročila paniko. Ljudje tekajo od bank do menjalnic in sprašujejo, če je možno kupiti nemški denar. Dejstvo je, da je Banka Slovenije zapravila dobršen del zaupanja v tolar. Kar tako naprej!

vo dejstvo, da prevzemi podjetij ne bodo potekali tako gladko, kot si je lahko nekdo zamislil. Tudi v našem primeru, ko gre za t. i. "priateljski prevzem", s predhodnim dogovorom prevzemnika in ciljne družbe, je očitno, kaj se bo zgodilo, če bo cena delnice ciljne družbe ostala nespremenjena. Ta znaša natančno toliko, kot zanjo ponuja prevzemnik, normalno pa bi v takšnem postopku morala zrasti za približno 20 odstotkov. Ne gre samo za nedvomno izgubo ciljnega podjetja (Finmedia), temveč za očitno dejstvo, da je kupec te delnice zgolj Dadas, ki omejuje ceno na 27.000 tolarjev. Glede na dejstvo, da je vsebina tega prevzema ustvarjanje monopolnega položaja na nacionalno občutljivem področju izdajanja učbenikov, bi lahko pričakovali re-

Na sliki v sredini: Hans Koschnick, ki se trdovratno upira razdelitvi Mostarja na bošnjaški in hrvaški del.

pa to tudi potrjujejo, da bo držala optimistična teza britanskega kolega Malcolma. Popolnoma gotovo je, da bo kokakola od spremljanju programa televizijske hiše CNN samo kratek oddih Iforjevih vojakom med resnim delom, ki jih čaka in zaradi katerega so tudi prišli v Bosno in Hercegovino. Razen če britanski novinar nima drugačnih podatkov, da je denimo ves ameriški načrt za Bosno ena sama Clintonova predvolilna potegavščina, ki naj bi se končala z odhodom 20.000 Američanov, potem ko bo v domnevnih spopadih Iforja s katero od sprtih strani padlo več ameriških vojakov. Ameriški go-homme bi potemtakem dokončno uničil ameriško politiko v Evropi in na Balkanu. Mogoče je, da si Britanci to tudi želijo kar še ne pomeni, da si Američani to lahko privoščijo.

Osnovni pogoj za to, da bi Bosna nekega dne postala mirno in varno okolje za "pitje kokakole in spremljanje CNN programov", je razorožitev vseh njenih vojska. Na Dunaju se je v prvih dneh tega leta začela konferenca o vzpostavljanju vojnega ravnovesja. Na pogajanjih pod okriljem Organizacije za varnost in sodelovanje v Evropi sodelujejo v prvi skupini predstavniki Bosne in Hercegovine, bošnjaško-hrvaške federacije in "republike srbske", v drugi skupini pa skupaj z njimi predstavniki ZRJ in Hrvaške. Namen pogajanj je uresničitev načrta iz daytonskega sporazuma, ki predvideva, da bo ravnovesje sil med omenjenimi državami (ZRJ, Hrvaška, BiH) 5:2:2 ter znotraj Bosne in Hercegovine 2:1 v prid federaciji. Ravnovesje v orožju naj bi na ta način prispevalo k ravnovesju strahu na Balkanu. Čuden način zdravljenja hudih bolnikov, saj še ni bilo slišati,

"V novoletni noči so pripadniki hrvaške policije v Mostarju ubili mladeniča z vzhodnega brega Neretve, ker ni zaustavil avtomobila na kontrolni točki. Muslimani so se maščevali in ubili hrvaškega policista. Mostar je bil te dni tudi prizorišče novih raketnih spopadov. Hrvaški voditelji v Hercegovini zahtevajo od mednarodne skupnosti razdelitev Mostarja."

da bi zdravnik zdravil hudega alkoholika na ta način, da bi mu količino alkohola zmanjševal samo do določene mere. Res je pa tudi, da demilitarizacije je vojno vpletenih držav in vojsk ni mogoče izpeljati brez hkratne demilitarizacije sosedov. Zato pritrjujemo tistim, ki menijo, da bi Bosna in Hercegovina morala ostati pod Natovo zaščito, vse dokler v njej in pri njenih sosedih ne zaživijo demokratični procesi in s političnega prizorišča ne izginejo ltranacionalistične sile, ki so vojno začele in v njej sodelovale. Za kaj takega je enoletni mandat Iforja prekratek, kaj pa šele mandat, ki naj bi potekal ob "kokakoli in spremljanju CNN".

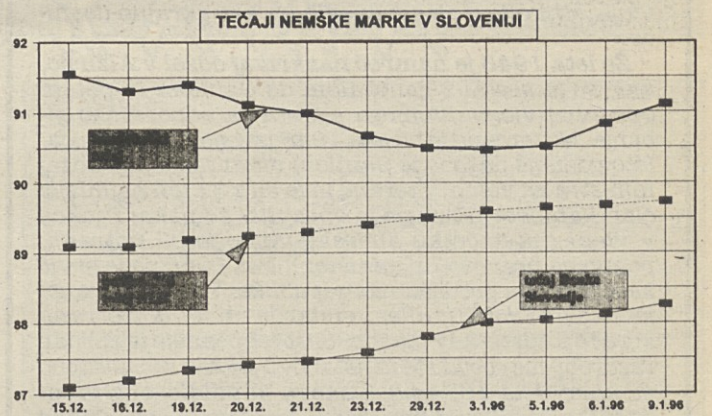
Aleksander Mlač

V svetu je znižanje obrestne mere zelo priljubljeno na kapitalističnih trgih (trgi vrednostnih papirjev), ker neposredno sproži mehanizem pretoka denarja iz bančnih sistemov na trge vrednostnih papirjev. Če bi Slovenija premogla vsaj približen trg vrednostnih papirjev, bi namesto pretoka v nemške marke sledili pretoku v delnice, obveznice in kratkoročnejše vrednostne papirje. Pa ni takol Slovenija še ni razvila trga vrednostnih papirjev, ki bi mu zaupali mali investitorji. Namesto porasta trgovanja na Ljubljanski borzi lahko vidimo, da je promet z delnicami po praznikih izrazito padel. Učinkovit trg vrednostnih papirjev bi se kako koristil normalizaciji celotnega finančnega trga, predvsem pa bi se kapital selil tja, kjer je najbolj potreben, torej v gospodarstvo. Tako pa je še naprej v nesposobnih bankah in, žal, ponovno v nogavicah in verjetno ponovno v bankah, ki so na nasprotni strani Karavank. Čemu je prišlo do takšnega stanja, še ni čisto jasno. Namig, ki smo ga dobili prejšnji teden od ministra za finance, kaže, da gre kljub vsemu za kratkotrajno posledico neke manipulacije z najemanjem enormnih kratkoročnih kreditov, povezanih s hitrimi menjalniškimi operacijami, ki lahko posameznim bankam, ki diktirajo menjalniške tečaje, prinaša enormne zasluzke. Če je celotni menjalniški trg klonil zaradi neskončne želje (ali potrebe) katere od bank po hitrem, prednovoletnem zaslužku, potem smo lahko še bolj zaskrbljeni. V Sloveniji je na finančnem področju še vedno možno karkoli, ne glede na posledice.

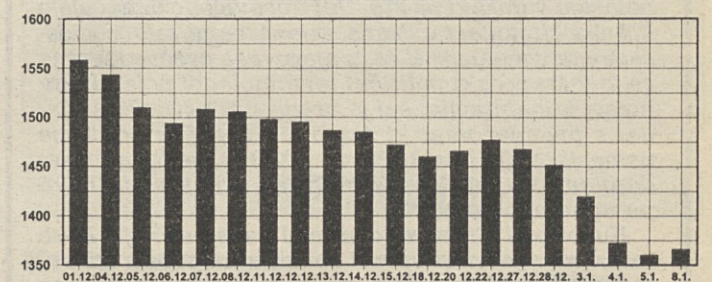
Vedno bolj je zaskrbljujoče nenehno padanje cen delnic na Ljubljanski borzi. Slovenski borzni indeks je v času od prvega decembra lanskega leta padel za okroglih 15 odstotkov, kar je bolj slaba podlaga za nove delnice, s katerimi so začeli trgovati ta teden. Tudi dejstvo, da so z delnicami Kolinske že trgovali, kaže v nezaupanje investitorjev v Ljubljansko borzo. V kotaciji B bo možno vnoviči prve privatizacijske delnice, s katerimi so do sedaj trgovali po ceni 1000 tolarjev.

Dnevno je zamenjalo lastnika okoli tisoč delnic. Pomembno je, da bo možno za privatizacijske delnice dobiti denar. Nekateri analitiki napovedujejo na začetku trgovanja celo nekoliko višji tečaj te delnice.

Sicer pa je prejšnji teden minil v znamenju padanja vseh delnic, posebno pa delnic Dadasa. V četrtek je tečaj padel celo za 10 odstotkov, konec tedna pa so se tečaji umirili. Padali so tudi tečaji Finmedia in Mla-

Slovenski borzni indeks SBI
Vrednost 3.1.1994 = 1.000

dinske knjige. Če se spomnimo, da gre za povezane družbe, potem je očitno, da trg neugodno deluje na tovrstne pojave. Še vedno teče rok za Dadasov prevzem Finmedia, ki pa je že jeseni postala večinski lastnik Mladinske knjige. Če odmislimo, da gre za dokaj škodljiv pojav povezovanja podjetij za ustvarjanje monopolnega položaja (v našem primeru na področju izdajanja šolskih učbenikov), potem lahko ugotovimo zanimi-

akcijo države, ki bi z dodatnim povpraševanjem takšen prevzem čim bolj onemogočila ali pa vsaj bistveno otežila. Očitno smo še daleč od tega, da bi se tudi država začela obnašati v skladu z interesi malih ljudi in v ta namen začela uporabljati tudi nekoliko bolj kreativne prijeme. Razliko v ceni, ki jo sedaj plačuje Finmedia, bodo nedvomno jeseni plačali kupci šolskih učbenikov.

B. Krznar

Življenjska pot Françoisa Mitterranda

MALI VELIKI DRŽAVNIK

Po dolgotrajnem boju z rakom na prostati je na svojem domu v Parizu umrl 79-letni nekdanji francoski predsednik François Mitterrand. »Mitterrand je štirinajst let pisal pomembno poglavje v francoski zgodovini,« je po objavi novice o smrti svojega predhodnika izjavil predsednik Chirac. Že zjutraj se je pred pariškim stanovanjem zbrala množica ljudi, ki je hotela izkazati spoštovanje velikemu državniku.

Francija je s smrtjo Françoisa Mitterranda izgubila politika, ki je državi vtisnil močan osebni pečat, in to so mu priznavali tudi njegovi najhujši politični nasprotniki. Na zunanjepolitičnem področju pa se je držal poti, ki jo je začrtal že de Gaulle.

Françoisa Mitterranda je vedno zanimala politična moč, hkrati pa sta bila zanj značilna pragmatizem in zamišljenost. »Ideal je vedno boljši od resničnosti,« je dejal Mitterrand, ko se je 17. maja 1995 dokončno poslovil od najvišjega položaja v državi.

Stari mož Françoisa Mitterranda, vidno izmučen zaradi raka, pa je takrat pokazal tudi skromnost. »Tisti, ki izvaja oblast, ni nujno boljši od ostalih, je le primernejši za izvajanje oblasti,« je dejal v dolgem pogovoru z Nobelovim nagradjencom Eliejem Wieslom. Zdelo se je, da skuša 26. oktobra 1916 v zahodnofrancoskem Jarnacu rojeni Mitterrand nazadnje še sam potegniti bistvene poteze svojega portreta. Tako naj bi piscu knjige o letih pod vichyjevskim režimom (1940 do 1944), ki je Mitterranda poleti 1994 razkrila kot nekdanjega desničarja, sam posredoval bistvene podatke. »Imam mirno vest,« je francoski naciji nato dejal na koncu zelo čustvenega televizijskega intervjuja. »Nikoli se nisem spogledoval s skrajno desnico.«

Že leta 1943 je namreč naskrivaj odšel v Alžirijo, kjer se je sestal z generalom de Gaullem in potem opravil vlogo dvojnega agenta za odporniško gibanje. Mitterrand je bil leta 1946 izvoljen za poslanca, leto pozneje pa je v de Gaullovi vladi zasedel položaj ministra za vojne veterane in je bil z 31 leti najmlajši član kabineta. Pozneje je opravljal še nekaj funkcij v vladi (na začetku alžirske vojne je bil notranji, potem pa pravosodni minister), leta 1965 pa je prvič kandidiral za predsednika republike. V drugem krogu ga je porazil de Gaulle, vendar je mladi Mitterrand zbral 45 odstotkov glasov. Šest let pozneje je združil razdrobljene socialiste in ustanovil enotno socialistično stranko, leta 1974 pa je znova kandidiral za predsednika in bil spet poražen v drugem krogu. Pohod v Elizej se mu je končno posrečil leta 1981, tam pa je ostal do leta 1995, ko se mu je iztekel drugi sedemletni mandat. Bil je predsednik pete republike, ki je vladal najdlje, njegovih štirinajst let na najvišjem položaju v državi pa številni upravičeno označujejo kot obdobje mitterrandizma, kije zaznamovalo osemdeseta leta v Franciji. V času njegovega predsedovanja se je v francoski politični terminologiji pojavil nov pojem kohabitacija, saj je predsednik štiri leta vladal s premieroma, ki sta bila drugačne politične usmeritve. Od leta 1986 do 1988 je vlado vodil sedanji predsednik Jacques Chirac, od 1993 do 1995 pa Edouard Balladur.

Hudo bolni Mitterrand ni želel izzvati sočutja, kljub temu pa je javnost sproti obveščal o svojem zdravstvenem stanju, saj se mu je to zdelo v interesu predsedniškega urada. Ni se vznemirjal, ko je revija Paris-Match razkrila, da ima odraslo zunajzakonsko hčerko in da je bil še dolgo v stikih z njeno materjo. Zanj je bilo pomembneje, da se je trudil na političnem področju – in da je lahko s mirno vestjo odšel s položaja predsednika. »Storil sem vse, kar je bilo v moji moči,« je nekoč poudaril. Po lastnih besedah pa je bil »že po naravi nezadovoljen«, zato je menil, da ni izpolnil vseh ciljev. Za večino prijateljev in nasprotnikov pa je bil predvsem skrivnostna oseba, ki igra svojo igro z zavestno nejasnimi izjavami.

Pogled skozi ključavnico

»Kakove so to besede, katere sem slišal? To niso prave besede. Bodimo, Višnjanje moji, pošteni z ljudmi. Saj veste, da imamo našega polža v veliki časti, kar je lepo in prav. Od njega, od našega polža, se čednosti učimo. On je pohleven, toliko hišo ima, da jo s seboj nosi, roge ima, pa ne bode, nože ima, pa ne kolovrati naglo, ampak lepo in počasi leze, kar je prav. Ob kratkem: nikomur nič žalega ne prizadene. Še mi taki bodimo, posnemajmo svojega starega polža, da se nam bo dobro godilo in nam bo dobro na tem svetu.« Josip Jurčič: Kozlovska sodba v Višnji Gori

(CENTRALNI)

ORGAN SLOVENSKEGA NARODA

Ob izteku lanskega leta nas je krog potrjenih političnih zabavljavev, ki se v tem času muči v Svetovnem slovenskem kongresu, razveselil z novo domisljico – Svetom slovenskega naroda.

Svet naj bi bil, kot smo razbrali iz časopisnih objav, nič manj kot najvišji arbir družbenega in političnega življenja v državi, a hkrati tudi povezovalni dejavnik; sprejemal naj bi stališča in priporočila visoke statusne in moralne avtoritete na temelju vrednot, kot so suverenost, vladavina prava, človekove pravice, strpnost. In še več. Svet slovenskega naroda naj bi iniciral moralno-vrednostno prenovo Slovenije in »ujeljavljala« moralno odgovornost nosilcev javnih funkcij. Do te točke pravzaprav ni nič takega; kar bi bilo vredno posebne pozornosti ali celo zavračanja. V demokraciji se smejo državljani in skupine državljanov – kajpak, v mejah zakona, kot bi zapisal Hašek – zbirati, združevati in delovati. Sfera civilne družbe ima v demokraciji izjemno velik manevrski prostor organizacije in imaginacije. Tako se je pred časom njegova visokot Anton Drofenik razglasil za nič manj kot slovenskega cesarja. In tudi omenjeni svet naj bi bil po trditvah predlagateljev organ civilne družbe, ki bi deloval z moralno avtoriteto njenih članov. No, tu se pa problem začne. Namreč, svet naj bi sestavljalo sedem članov, ki bi pokrivali »duhovno-etični vidik, izobraževalno dejavnost, jurisdikcijo in diasporo slovenskega naroda« in bi jih odlikovala »statusna in moralna nedotakljivost«. Burkači iz Svetovnega slovenskega kongresa so menili, da lahko tak organ predstavlja predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti dr. France Bernik, ljubljanski nadškof in metropolit dr. Alojzij Šuštar, predsednik Svetovnega slovenskega kongresa dr. Jože Bernik, predsednik Ustavnega sodišča Republike Slovenije dr. Tone Jerovšek, rektor Univerze v Ljubljani dr. Alojz Kralj, rektor Univerze v Mariboru dr. Ludvik Toplak in predsednik Republike Slovenije Milan Kučan (slednji je sodelovanje odklonil). Če se sklicatelji, iniciatorji in predlagatelji niso šalili, smo trčili ob resen problem.

Prvi problem je ta, da si skupina ljudi, ki predstavlja precejšen del najvišjih političnih, kulturnih, znanstvenih, izobraževalnih in celo ustavnosodnih organov države in družbe prilasti sfero civilne družbe in potem kot definirano nadrejena moralna inštanca (»statusna in moralna nedotakljivost njenih članov«) skuša nadomestiti oziroma preseči politične in pravne institucije sistema. Da bi lažje razumeli ambicije in možne implikacije takšne definicije spornega organa, se moramo

povrniti nazaj v čas komunizma. Kot je znano in splošno sprejeto, je partija (partijsko-politična oligarhija) do podrobnosti razdelala sistem vzporednega delovanja dveh principov regulative državne in družbenega življenja, ki ji je omočal, da je v interesu samoreprodukcije zaobšla vsakršno normo in regulativo, ki bi omejevala legalnost in legitimnost njenega početja. Posvečeni položaj partije v bivšem sistemu se

material. Freud je ta paradoks opisal v šali o dveh Judih, ki nenehno lažeta o smeri svojih potovanj, v kateri eden užaljeno reče drugemu: »Zakaj si mi rekel, da greš v Krakov, ko pa si v resnici šel v Krakov?« In tako bi lahko očitali partijskemu sporočilu v istem smislu: »Zakaj lažete, da partija deluje zgolj kot moralna inštanca, ko pa res deluje kot moralna inštanca?« In ključ prevare je res bil v

sprejema ponujeno vlogo uradne Cerkve, ki je prek predstavnika v organu pristojna – kot smo prebrali – za vprašanja etike in vrednostne prenove. A to še ni najhujše. Brez rezerve in brez razmisleka so se v organu prepoznali tudi predsednik SAZU, oba rektorja slovenskih univerz in celo predsednik Ustavnega sodišča Republike Slovenije. S tem pa so naštetih predsedniki pokazali, da dvomijo o državi in parlamentarni demokraciji države, ki jo vsaj posredno zastopajo. Omenjeni morje so postavljeni v organ kot predsedniki naštetih institucij; hkrati so postavljeni v organ kot moralni in intelektualni cvet slovenskega naroda. Morda so res, čeprav dejstvo, da so se pustili nategniti preverjenim političnim burkačem, ponuja za dosten razlog za dvom o tovrstnih kvalitetah. Pa vendar, če to drži, potem omenjeni morje ne razumejo, da parlamentarna demokracija ne temelji na moralnosti in pameti, ampak na legitimiteti. V parlamentarni demokraciji torej lahko pride do predstavniške ali izvršne politične funkcije tudi, če ne posedujejo moralnih in intelektualnih kvalitet – včasih lahko pride do njih celo ravno zaradi tega, ker si ne moreš pri priti do omenjenih funkcij, če nima legitimite, če nima mandata, ki ti ga neposredno ali posredno dajo volivci. Omenjena družba je samo sebe postavila na piedestal krucialnega razsodnika brez mandata in brez slabega občutka.

Z vpovstavitvijo Sveta slovenskega naroda nam torej omenjena gospoda servira sebe kot moralno prevaro – prevaro, kakršno smo prenašali skoraj pol stoletja. In četudi se zadeva ne bo posrečila, je perverzna in nevarna že kot ideja.

Vlado Miheljak (DNEVNIK)

Člani svetov delavcev in drugi delavski predstavniki! Sindikalni zaupniki! Kadrovski delavci in pravniki v podjetjih!

Končno bomo lahko ustregli vašim željam in zadostili vašim potrebam po praktično uporabni strokovni literaturi s področja uveljavljanja novega sistema sodelovanja delavcev pri upravljanju podjetij. V založbi ČZP Enotnost in Študijskega centra za industrijsko demokracijo »Studio participatis« je izšel

SPLOŠNI PRIROČNIK ZA DELAVSKO SOUPRAVLJANJE

Napisala sta ga Mato Gostiša in Gregor Miklič. Namenjen je ljudem iz prakse za prakso. Vsebuje preko 200 strani predpisov s celotnim besedilom zakona o sodelovanju delavcev pri upravljanju, navodil za vodenje volilnih in drugih postopkov, obrazcev, vzorcev splošnih aktov (poslovnik sveta delavcev, participacijski dogovor, statut, dogovor o oblikovanju sveta delavcev kapitalsko povezanih družb, dogovor o medsebojnih razmerjih med sindikatom in svetom delavcev), priporočil in odgovorov na najbolj pereča odprta vprašanja praktičnega uresničevanja zakona. Obsega 35 poglavij v 5 delih, ki nosijo naslov: 1. del - Predstavitev sistema delavske participacije, 2. del - Kako aktivirati sistem delavske participacije v podjetjih, 3. del - Pristojnosti in način dela sveta delavcev, 4.

del - Avtonomna pravna ureditev delavske participacije v vzorci splošnih aktov, 5. del - Aktualne dileme in vprašanja v zvezi z uresničevanjem zakona.

Imeti bi ga moral prav vsak novoizvoljeni član sveta delavcev, predstavnik delavcev v nadzornem svetu in delavski direktor, sindikalni zaupniki pa bodo brez njega težko učinkovito izpeljali akcijo za izvolitev sveta delavcev in vzpostavitev drugih mehanizmov delavskega soupravljanja v svojem podjetju ter se kasneje tudi aktivno vključili v njegovo delovanje. Novosti je namreč preveč, prav v tako tudi odprtih vprašanj. Zato bo priročnik lahko dobrodošel pripomoček tudi pravnikom in kadrovskim delavcem, ki se z uveljavljanjem zakonskega sistema delavske participacije ukvarjajo na strani delodajalcev (podjetij).

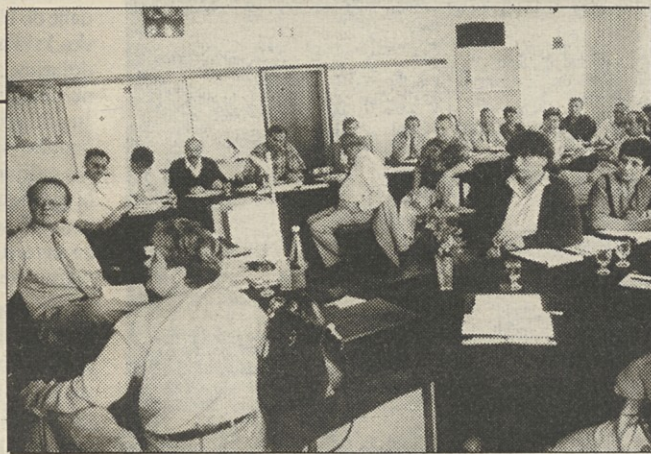
Cena priročnika je 6.900 SIT, naročite pa ga lahko pri ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, Ljubljana.

SOUPRAVLJANJE DELAVCEV JE NELOČLJIVI DEL INDUSTRIJSKE DEMOKRACIJE

programskem dokumentu II. presa ZSSS smo zapisali, da upravljanje delavcev eden pomembnejših projektov Svobodnih sindikatov, ki mora normalno in dejansko pripeljati na to, da bosta vpliv kapitala in dela na sprejemanje najpomembnejših razvojnih in družbenih zaposlene pomembnejših, čitave uravnotežena. Soupravljanje delavcev na podlagi dela vseh z zakonom določenih načinov in načinov, povsod, kjer polnjeni zakonski pogoji. Dosego teh ciljev pa je nujna strokovna usposobljenost sindikalnih zaupnikov, kakor izvoljenih članov svetov delavcev. Pri tem moramo izhajati iz ekonomske ureditve soupravljanja, kateri pogoji za uresničevanje soupravljanja v posameznih področjih časovno sovpadajo s programi njihovega lastniškega razvoja in po kateri je soupravljanje le pravica delavcev, za katero uveljavitev pa je potrebno izvesti določene postopke, katerih izvedbo je sindikat. Posledica tega je imamo danes že v mnogih

podjetjih izvoljene svete delavcev, v mnogih pa bo sindikat zbere delavcev in volitve šele moral izpeljati. Temu primerno smo tudi pripravili različne izobraževalne seminarje. V tej številki DE je objavljen razpis za dva seminarja, od katerih je prvi namenjen predsednikom sindikatov in sindikalnim zaupnikom v podjetjih, kjer še nimajo izvoljenih svetov delavcev, drugi pa članom svetov delavcev in sindikalnim zaupnikom v podjetjih, kjer sveti delavcev že delujejo.

Na prvem seminarju se sindikalni zaupniki seznanijo z vsebino zakona o sodelovanju delavcev pri upravljanju, nalogami, ki jih izvaja sindikat pri razpisu in volitvah sveta delavcev, ter z načinom sodelovanja med sindikatom in svetom delavcev. Seminar poleg strokovnega gradiva in predavanja zajema tudi praktično delo udeležencev pri sklicu in izvedbi zбора delavcev, sestavi sklepa o razpisu volitev ter volilnih postopkih. Njegov cilj je sindikalne zaupnike usposobiti za izvedbo teh opravil. Drugi seminar je namenjen čla-

Več znaš, več veljaš...

nom svetov delavcev in sindikalnim zaupnikom v podjetjih, kjer je svet delavcev že izvoljen. Cilj tega seminarja je uspešno delo ob dobrem sodelovanju s sindikatom. Na tem seminarju ne gre le za razlaganje določb zakona, temveč predvsem za usposabljanje na posameznih vsebinskih področjih, ki so v pristojnosti sveta delavcev, vključno s pripravo strategije delovanja, pogajalskih tehnik in vzpostavljanja novih odnosov med delom in kapitalom. Pri seminarju uporabljamo kombinirane metode izvajanja: predavanje, intenzivno sodelovanje udeležencev, igranje

vlog in izdelava gradiv na vzorčnih primerih itd. Izvajalci so izkušeni sindikalni delavci. Ti so se dodatno usposabljali na posebnih seminarjih, ki so jih s sofinanciranjem Pharovega programa za demokracijo izvajali s strokovnjaki Zveze nemških sindikatov DGB. Število udeležencev tega seminarja je omejeno na največ 30 in ga bomo v skladu s potrebami tudi ponovljali. Zato je primerno, da za posamezne seminarje pripravite del članov sveta delavcev, tako da se jih v določenem obdobju lahko udeležijo vsi člani.

Milan Utrša

REKORDI OB JUBILEJU

est je sicer že stara, a v času inventur še vedno aktualna: v sredo, 12. decembra 1995, so v Gorenju Gospodinjskih aparatih v Velenju izdelali v programu Kuhalni aparati 14-milijonti kuhalni aparat! Če k temu dodamo, da so tudi v drugih dveh proizvodnih programih dosegli zavidanja vredni številki – julija 8-milijonti kuhalni sušilni stroj, novembra pa 15-milijonti hladilno-zamrznilni aparat –, potem lahko mirno trdimo, da je lansko leto minilo namenju rekordnih dosežkov.

Ob takšnem uspehu direktor programa Kuhalni aparati Iztok Čadež ni skrival zadovoljstva in seveda izrekel priznanja tistim, ki v proizvodnji strojkov delajo že cela tri desetletja. »To smo naredili in to je naš izziv za prihodnost; še več, če upoštevamo dejstva, položaj na trgu vse bolj zahtevajo. Konkurence je vedno več, kritična cena je vse večji. Vse vsemu pa imamo dovolj moči. In ker tudi v konkurenci ni bilo vselej lahko zmagati na trgu, smo lahko optimisti. Štirinajst milijonov naših strojkov nam mora biti spodbuda, da bomo lahko vzdržali to tempo tudi v prihodnosti,« je dejal ob tej priložnosti.

Pot je bila naporna; velikostne morali stisniti zobe, neokrat prihajati na delo tudi med tedni, pa je med drugim dal vodja proizvodnje Kuhalnih aparatov Adi Hudarin, na krajši slovesnosti podelil priznanja darila. Dobili so jih: Sedovnik, Jože Golčman, Lipovšek, Ana Kač, Mašič, Marija Šmon, Alojz Majcen, Jože Činžar, Stevan Kodrič, Alojz Hleb, Marjan Grabner, Alojzija Mesač, Anica Bajsčič, Avgust Rešek, Fanika Kumer in Izidor Novak.

Ob takšni pozornosti so torej v Gorenju Gospodinjskih aparatih pospremili 14-milijonti številni in s tem celotno dosedanje proizvodnje velikih gospodinjskih aparatov v Gorenju zaočitali na več kot 37 milijonov strojkov. Letom 1995 pa se je izteklo 45. leto obstoja Gorenja, saj njegov začetek štejejo 5. april 1950, ko je Poverjenstvo za lojalno industrijo in obrt takratno Okrajno ljudskega odbora izdal odločbo o ustanovitvi Okrajno-kovinskega podjetja Gorenje s sedežem v kraju

hudi konkurenci prebrodi štiri leta ponovne rasti in proizvodnje. Po besedah generalnega direktorja Gorenja Gospodinjskih aparatov Jožeta Staniča bo v prihodnje spopad s tujo produktivnostjo neizogiben. Vendar je prepričan, da so v Gorenju sposobni

takšno bitko tudi dobiti. Seveda s prizadevanjem vseh zaposlenih. »Že doslej smo velikokrat dokazali, kaj vse zmoremo za uresničitev in potrditev ideje Gorenja,« je poudaril v svoji novoletni poslanici sodelavcem, objavljeni v glasilu Informator, ki je v začetku decembra prestopil prag 30-letnega rednega izhajanja...

Hinko Jerčič

Takole so zaposleni v Gorenjevem programu Kuhalni aparati »proslavili« dokončanje 14-milijontega štedilnika...

Gorenje. Podjetje je leta 1958 prevzelo proizvodnjo štedilnikov na trda goriva iz Šempetra, se leta 1960 preselilo v prostore starega rudniškega jaška v Velenje in leta 1964 odprlo prvo lastno tovarniško halo na današnji lokaciji Gorenja v Velenju. Leto dni pozneje so že sestavili prvih 5.600 pralnih strojev (začetek oktobra 1965), po dveh letih pa zgradili še svojo drugo tovarniško halo (za proizvodnjo pralnih strojev). Njej je sledila nova tovarna za proizvodnjo hladilnikov, ki so jih prvo leto (1968) izdelali 8.000. Že naslednje leto pa so v novi tovarni začeli obdobje intenzivnega sodelovanja z domačimi in tujimi partnerji. Skokovito razvoju se je nadaljeval do leta 1983, ko je Gorenje doživelo največje težave. Tudi po letu 1991 se je moralo opreti na lastne sile in v

Gremo uživati!

Športna unija Slovenije (ŠUS), naslednica nekdanjega Partizana, je med drugim uspešno zapolnila tudi tisto vrzel, ki je po prenovi sindikatov nastala na področju organizirane športnorekreativne dejavnosti zaposlenih na republiški ravni. Najbolj zgovoren dokaz, da je v teh prizadevanjih zelo uspešna, pa je nedvomno organizacija 3. Zimskih športnih iger Bled 96, ki jim jo je zaupala Mednarodna zveza za šport v podjetjih.

Prireditev, ki se je je oprijel naziv »mala zimska olimpiada«, bo od 29. januarja do 2. februarja letos na Bledu, udeleženci – prijavitelji je že več kot 500 iz vse Evrope! – pa se bodo pomerili v petih športnih panogah: alpskem smučanju, smučarskih tekih, hokeju na ledu, kegljanju na ledu in odbojki.

Bi se jim radi pridružili? Nič lažjega, le pohiteti bo treba, kajti Športna unija Slovenije, Tabor 14, Ljubljana ali Turistično društvo Bled bosta prijave zbiralale še do ponedeljka, 15. 1. m.! Prijavnina znaša 40 nemških mark (v tolarški protivrednosti kajpak); v to ceno so vštete štartnine za vsa tekmovanja, prevozi na tekmovališča, pa tudi vstopnica za kasino na Bledu in ogled gradu.

Pohitite; organizatorji zatrjujejo, da vam ne bo žal...

D. K.

RAZPIS IZOBRAŽEVALNIH SEMINARJEV

SEMINAR I: NALOGE SINDIKATA PRI URESNIČEVANJU ZAKONA O SODELOVANJU DELAVCEV PRI UPRAVLJANJU

Ciljna skupina: sindikalni zaupniki v gospodarskih družbah, kjer še niso izvoljeni sveti delavcev
Seminarja se lahko udeležijo člani sindikatov, ki so združeni v Zvezo svobodnih sindikatov Slovenije.
Kraj: Dom sindikatov, Ljubljana, Dalmatinova 4, sejna dvorana v VI. nadstropju
Čas: 25. januar 1996 ob 10. uri

PROGRAM SEMINARJA

- uporaba zakona ter oblike in načini sodelovanja delavcev pri upravljanju
- naloge sindikata pri razpisu in volitvah svetov delavcev
- način in pogoji za delo sveta delavcev
- pristojnosti sveta delavcev
- sodelovanje med svetom delavcev in sindikatom

Nosilec: član predsedstva Sveta ZSSS Milan Utrša.

Zaključek seminarja: predvidoma ob 16. uri.

Prijave za seminar na izpolnjeni prijavnici pošljite na naslov: Zveza svobodnih sindikatov Slovenije, Dalmatinova 4, Ljubljana, najkasneje do 19. januarja 1996. Kotizacija za seminar, ki vključuje tudi strokovno gradivo, znaša 5.000 SIT za posameznega udeleženca.

Prijavnici za seminar je treba priložiti tudi potrdilo o plačani kotizaciji (kopija virmana).

Kotizacijo nakažite na ŽR Zveze svobodnih sindikatov Slovenije, št. 50100-678-47511. Na virmanu pod rubriko namen nakazila pripišite "Seminar I", sklic na številko 06.

Odgovore na dodatna vprašanja in pojasnila lahko dobite pri Vandi Rešeta, tel. 061/316-489.

SEMINAR II: UČINKOVITO SOUPRAVLJANJE

Ciljna skupina: člani svetov delavcev, sindikalni zaupniki
Seminarja se lahko udeležijo člani sindikatov, ki so združeni v Zvezo svobodnih sindikatov Slovenije.

Kraj: Sindikalni izobraževalni center Radovljica, Gradnikova 1

Čas: 5., 6. in 7. februar 1996

PROGRAM SEMINARJA

Ponedeljek, 5. februar 1995 od 10. do 13. ure

Tema I:

NAČIN IN STRATEGIJA DELOVANJA SVETA DELAVCEV

Nosilec: Milan Utrša, član predsedstva Sveta ZSSS

od 13. do 15. ure - odmor

od 15. do 18. ure

Tema II:

VLOGA IN NALOGE SVETA DELAVCEV NA PODROČJU STATUSNIH IN KADROVSKIH ZADEV TER REŠEVANJA SPOROV Z DELODAJALCI

Nosilec: Gregor Miklič, član predsedstva Sveta ZSSS

Torek, 6. februar 1996

od 9. do 12. ure.

Tema III:

SOUPRAVLJANJE DELAVCEV TER VARNOST IN ZDRAVJE PRI DELU

Nosilec: Lučka Böhm, svetovalka Sveta ZSSS

od 12. do 14. ure: odmor

žod 14. do 18. ure

Tema IV:

VLOGA SVETA DELAVCEV NA PODROČJU PLAČ TER PRI OBRAVNAVI GOSPODARSKIH REZULTATOV DRUŽBE

Nosilec: Vekoslava Krašovec, sekretarka Območne organizacije ZSSS Podravje

Sreda, 7. februar 1996

od 9. do 12.30 ure.

Tema V:

KOLEKTIVNE POGODBE IN SOUPRAVLJANJE

Nosilec: Metka Roksandič, strokovna delavka Območne organizacije ZSSS Podravje

od 12.30 do 14. ure: odmor

od 14. do 17. ure:

Tema VI:

VODENJE SEJ SVETA DELAVCEV, ODNOSI IN KOMUNICIRANJE

Nosilec: Ciril Urek, sekretar Območne organizacije ZSSS Zasavje

Metode dela: kombinirane: predavanje, intenzivno sodelovanje udeležencev, igranje vlog, grafoskop.

Prijave za seminar na izpolnjeni prijavnici pošljite na naslov: Zveza svobodnih sindikatov Slovenije, Ljubljana, Dalmatinova 4, najkasneje do 26. januarja 1996. Seminar bomo izvedli, če bo najmanj 25 prijav; če bo prijav več, bomo preostale prijavitelje uvrstili na naslednji seminar, ki bo od 26. do 28. februarja 1996. Kotizacija za seminar, ki vključuje tudi obsežno strokovno gradivo, znaša 17.000 SIT za posameznega udeleženca. Prijavnici za seminar je treba priložiti tudi potrdilo o plačani kotizaciji (kopijo virmana).

Kotizacijo nakažite na ŽR Zveze svobodnih sindikatov Slovenije, št. 50100-678-47511. Na virmanu pod namen nakazila dodatno pripišite "Seminar II", sklic na številko 07.

Stroške za člane svetov delavcev krije, skladno z zakonom in dogovorom med svetom delavcev in delodajalcem, delodajalec.

Za udeležence, ki želijo biti nastanjeni v SIC Radovljica, je treba to navesti v ustrezni rubriki na prijavnici.

Stroški bivanja in prehrane se poravnajo v SIC (polni penzion in dvoposteljni sobi je 4500 SIT).

Odgovore na dodatna vprašanja in pojasnila v zvezi s tem seminarjem lahko dobite pri Vandi Rešeta na telefonsko številko 061/316-489.

ČLAN PREDSEDSTVA SVETA ZSSS

Milan Utrša

PRIJAVNICA za izobraževalni seminar

I. NALOGE SINDIKATA PRI URESNIČEVANJU ZAKONA O SODELOVANJU DELAVCEV PRI UPRAVLJANJU, ki bo 25. januarja 1996 v Domu sindikatov, Ljubljana, Dalmatinova 4

II. UČINKOVITO SOUPRAVLJANJE, ki bo 5., 6. in 7. februarja 1996 v SIC Radovljica

(OBKROŽI USTREZNO ŠTEVILKO PRED NAZIVOM SEMINARJA)

- Ime in priimek:

- Datum rojstva: Izobrazba:

- Naslov doma:

- Zaposlitev: - naziv in naslov družbe:

- delovno mesto:

- Član sindikata dejavnosti Slovenije:

- Član sveta delavcev: DA NE

- Telefonska številka: - v službi:

- doma:

- OPOMBA: Med seminarjem bo udeleženec nastanjen-a v SIC Radovljica: DA NE

V dne

Žig in podpis odgovorne osebe:

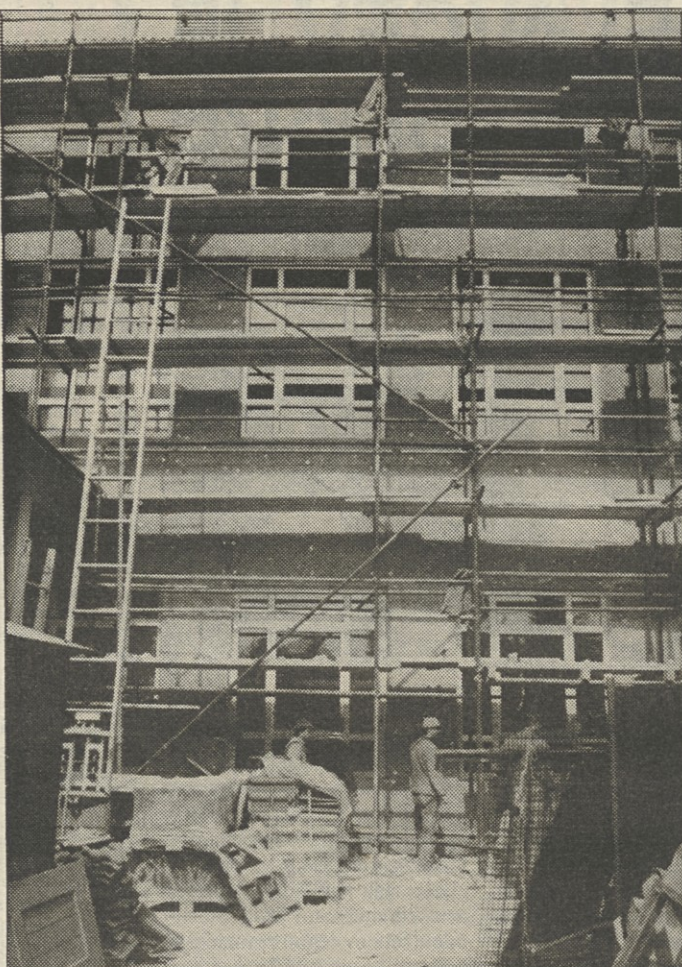
VOJNI DOBIČKARJI IN DOBIČKARJI V MIRU

Staro leto se je končalo z ocenami, kakšno je bilo, in ugibanji, kaj bo prineslo novo, le-to pa se ni začelo nič drugače. V delih nekdanje Jugoslavije, vpletenih v vojno, je najbolj zanimivo ugibanje, kaj bo prinesel mirovni sporazum: mir in obnovo ali obnovljene spopade. Vsi kajpak računajo na prvo možnost. Nekateri pa tudi že računajo, kdo bo pri obnavljanju porušene BiH pospravil najbolj masten dobiček. Ekonomska politika, beograjski gospodarski mesečnik z velikim ugledom v razpadli Jugoslaviji, je nedavno zapisala, da bodo pogosto to prav isti, ki so profitirali že v vojni. Nekaj ironije je v tem, vendar - takšno je življenje, je še dodala.

Res pa je, da bo krog tistih, ki bodo zaslužili v miru, mnogo večji od kroga tako imenovanih vojni dobičkarjev. Že sam prihod šestdeset tisoč vojakov Iforja v BiH, katerih plača se giblje od tri do pet tisoč dolarjev, povzroča, da se mnogim nabirajo sline v ustih. Z Unproforjem so zaslužile v glavnem dajalke ljubezni. Ifor in mir pa skupaj ponujata možnost za lahek in dober zaslužek mnogim: stanodajalcem, hotelom, gostincem, prodajalcem spominkov, uradnim spremljevalcem, prevajalcem, turističnim podjetjem, turističnim krajem, in to ne samo v BiH, temveč v vsej bližnji in ne tako bližnji okolici. Srbi s kančkom zavisti ugotavljajo, kako Madžari za prehod vsakega transporta Natove

vojske v BiH zaračunajo po sto dvajset tisoč dolarjev. Koliko šele bodo zaslužile Luke, ki bodo nudile storitve Iforju... V letu dni, kolikor bo Ifor ostal na področju BiH, bo obrnil milijarde dolarjev, saj je znano, da vojske in vojniki ne skoparijo.

Drugi, mnogo večji del kolača se imenuje obnova (ne samo BiH, ampak tudi drugih bivših jugoslovanskih republik, ki so utrpeli škodo zaradi minule vojne). Tu je krog zainteresiranih mnogo širši, saj se za pridobitev poslov zanimajo ne samo posamezna podjetja s celega sveta, pač pa tudi vlade posameznih, pretežno sosednjih držav. Te bi rade nadomestile vsaj del škode, ki so jo utrpeli neposredno ali posredno zaradi vojne na Balkanu. Po-

Obnova v vojni prizadetih delov bivše Jugoslavije buri duhove in mami dobičkarje. Med njimi bodo tudi mnogi, ki so se okoristili že z vojno.

datki, ki jih te države objavljajo o škodi, nekajkrat presega vrednost njihovega izvoza v bivšo Jugoslavijo. Najbolj skromna pri tem je Albanija, piše Ekonomska politika. Ta ocenjuje, da je utrpela za milijardo dolarjev škode. Druge države, od Romunije, Grčije, Bolgarije in še dalje do Ukrajine, ne omenjajo zneska, ki bi bil manjši od petih milijard dolarjev, sežejo pa tudi do trikratne vrednosti. Države, nastale iz bivše Jugoslavije, pa prijavljajo astronomsko visoke škode, BiH na primer sto milijard dolarjev. Vse te države bi se rade na neki način odškodovale, najraje s sodelovanjem pri obnovi, za katero se v svetu pripravljajo veliki zneski.

Seveda pa na ta način nihče ne bo v celoti nadomestil prizadejane škode. Posli pri obnovi ne bodo vezani na višino škode, ki jo je kdo v vojni ali zaradi vojne utrpel. Posel bodo dobili najbolj konkurenčni ponudniki: tisti, ki bodo lahko ponudili najugodnejše cene, imeli kreditno zaledje, zajamčili najkrajše roke in ponudili še druge, pri takih projektih običajne pogoje, kot je to v navadi pri projektih, ki jih vodi Svetovna banka za obnovo in razvoj, čeprav sama neposredno ne sodeluje v njih. Tako meni Ekonomska politika in zaključuje, da je že tako, da bodo med mirovnimi tudi mnogi vojni dobičkarji.

Tako je življenje.

LASTOVKA ALI PTICA STALNICA?

Bolj kritični poznavalci ocenjujejo lanski padec letne stopnje inflacije pod deset odstotkov za največji, pa tudi za edini pravi posamični uspeh v slovenski zgodbi o uspehu. Podoben uspeh smo zabeležili davnega leta 1977 in vzdržali samo eno leto. Lani je inflacija dosegla 8,6 odstotka letne rasti. Lani pa smo zabeležili še en nenavaden dogodek: deflacijo aprila, ko je inflacija bila za desetinko odstotka nižja kakor mesec poprej. Po mesecih se je lani inflacija gibala takole: januarja 1,1 odstotka, februarja 0,9, marca 0,5, aprila minus 0,1, maja 0,5, junija 0,8 odstotka, julija 0,3, septembra 1,3 odstotka, oktobra 0,9, novembra 1,3 in decembra (ocena) 0,6 odstotka. V enem letu so se najbolj podražila živila in živilski industrijski izdelki, za 17,1 odstotka, in storitve, za 16,4 odstotka. Zaradi tega ljudje ne verjamejo dosti uradnim statističnim podatkom o rasti inflacije, saj so se najbolj podražile ravno stvari, brez katerih nihče ne more biti.

Za letošnje leto pa so napovedi o inflacijskih gibanjih različne: vlada napoveduje še nadaljnje znižanje, in to na okoli 6-odstotno letno rast, medtem ko so mednarodne institucije, ki ocenjujejo gospodarska dogajanja v Sloveniji, bolj zadržane. Te napovedujejo desetodstotno rast inflacije. Bomo zvedeli, kdo ima bolj prav. Že čez leto dni.

Da vlada ne bo imela lahkega dela pri zmanjševanju inflacije, dokazujejo napovedi o novem valu podražitev, ki jih zahtevajo naftarji, elektrifikarji, železničarji in poštarji. Ti so sicer že vse lansko leto dokazovali vladi (ki odloča o spreminjanju cen prej naštetih izdelkov), da jim dovoljene cene ne zadoščajo niti za preživetje, kje šele za razvoj. Vendar je bila vlada lani vseskozi kar dosledna pri brzdanju cen, o katerih odloča. V zadnjih lanskih mesecih je s preprosto računsko operacijo, podražitvijo električne energije v dveh obrokih, preprečila, da bi inflacija preseгла desetodstotno rast. Vprašanje pa je, koliko časa se bo lahko otepal upravničen dokazovan, da infrastrukturne cene strukturno niso usklajene, da zaostajajo za rastjo drugih cen. Denar za infrastrukturo, če jo bomo hoteli imeti dovolj razvito za gospodarsko tekmo s svetovno konkurenco, bo treba zbrati, in način, da ga zberejo uporabniki te infrastrukture, se zdi kar smoten. Pri tem je treba samo paziti, da se ne razvijejo monopolistične težnje, kar pa je že samo zase dovolj težka naloga.

Vlada je že zasuta z zahtevki za zvišanje omenjenih storitev in energije ter nafte; vtis je, kot da ji je gospodarska infrastruktura hkrati z novoletnimi čestitkami in željami izročila tudi želje za povišanje cen. Delen vzrok za nove zahtevke je tudi spremenjeno razmerje med dolarjem in drugimi valutami. Če bi v gospodarski infrastrukturi mogli storiti tako, kot so branjeve, bi se cene PTT, železnice, nafte itd. povečale že pred novim letom. Toda ta voz je treba poriniti preko kamna, imenovanega vlada, ki ima pred očmi veliki cilj, komaj šest-odstotno letno inflacijo. Poleg tega vlada ve, da podražitev v »njemem sektorju« vplivajo raje prej ko slej na gibanje cen drugih izdelkov in storitev. Kako pa rastejo cene domačih izdelkov in storitev vplivajo na gospodarsko stabilnost in trdnost domače valute, pa vemo.

Vlada se je torej že v prvih dneh novega leta znašla v primežu upravičenih zahtev po spremembah cen infrastrukturnih storitev, energije in energentov (nafte). Tik za tem, ko je ponosno razglasila, da smo v lanskem letu po dolgih letih dosegli inflacijo, nižjo od desetih odstotkov. Kaj bo objavila konec letošnjega decembra?

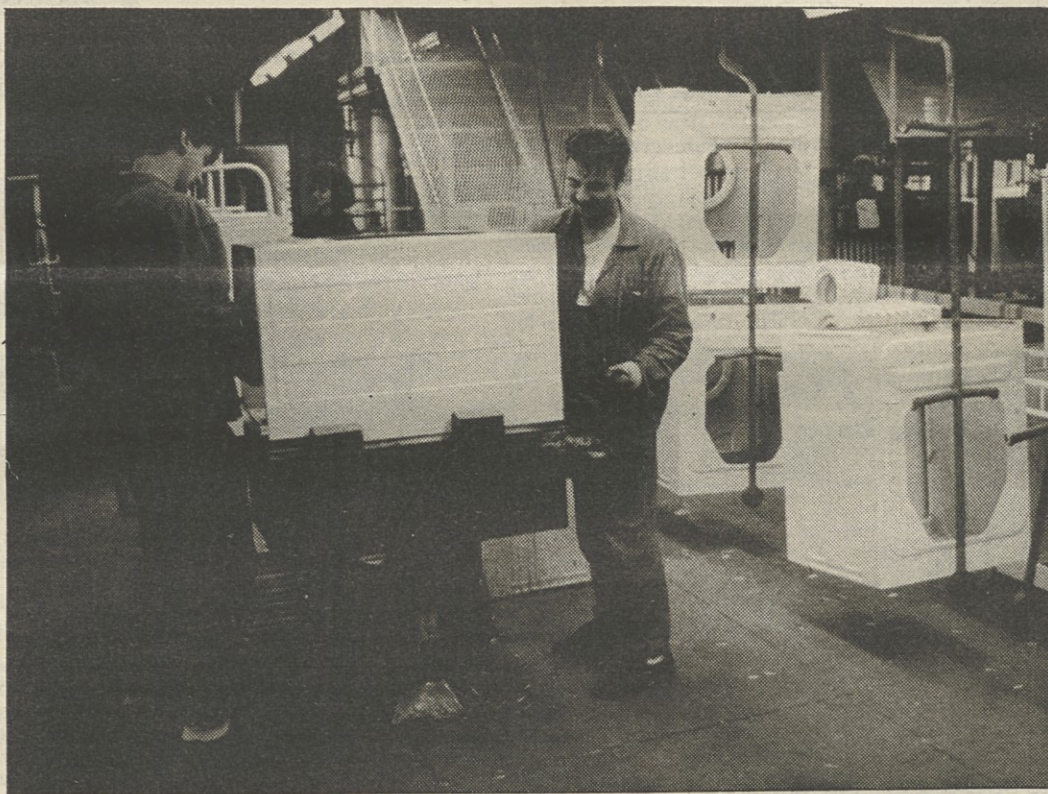
B. R.

GORENJE: IZGUBA IZ REDNEGA POSLOVANJA

Kar je že pred časom napovedal Jože Stanič, generalni direktor Gorenja, se je zgodilo: tovarna velikih gospodinjskih aparatov ima iz lanskega rednega poslovanja negativen finančni rezultat. Vzroka sta dva: razkorak med menjalnim tečajem tolarja in domačo inflacijo ter povečevanje cen surovin in sestavnih delov. Gorenju tudi ni uspelo povečati cen svojih izdelkov na svetovnem trgu, kar se mu je dozdaj vedno posrečilo. Pritisk italijanskih proizvajalcev na trg ob pomoči nizke vrednosti lire je bil prehud tudi za Gorenje, ki je po velikosti osmi izdelovalec bele tehnike v Evropi in po kakovosti izdelkov v ožjem evropskem vrhu. Položaja ni bistveno popravil niti ustrežnejši tečaj tolarja, ki se je zadnjega pol leta neprestano popravil v korist izvoznikov. Ni pa seveda nikoli dosegel ravni, ob kateri bi izvozniki lahko nadomestili škodo, ki so jo utrpeli v zadnjih dveh letih zaradi močnega tolarja.

Gorenje Gospodinjski aparati je lani poslalo na trg novo generacijo štedilnikov, pralnih, sušilnih in pomivalnih strojev, ki zadoščajo strogim evropskim ekološkim zahtevam (nimajo več freonov, ki povzročajo tanjšanje ozonske plasti, poraba vode in čistil je mnogo manjša kot doslej) in so energetsko varčni ter še lepši povrh. V razvoj teh aparatov, posodabljanje tehnologije in osvajanje proizvodnje je vložilo okrog 30 milijonov mark. Učinek se bo kajpak pokazal v naslednjih letih, saj v Gorenju menijo, da so v nekaterih pogledih in rešitvah prehiteli konkurenco za več let.

Lani so v Gospodinjskih aparatih izdelali skoraj milijon petsto šestdeset tisoč vseh aparatov, osem odstotkov več kakor v letu poprej in nekaj manj od načrtovane količine. Na razmere na svetovnem trgu, tja prodajo 95 odstotkov svoje proizvodnje, se bodo odzivali predvsem z večanjem produktivnosti in racionalizacijo poslovanja, povečevanju proizvodnje pa se ne bodo odrekli. Marijan Lipovšek, šef Gorenjeve službe za stike z javnostjo, sporoča, da nameravajo izdelavo aparatov povečati za 6 odstotkov, produktivnost pa za osem. Cena za povečanje produktivnosti pa bo tudi

Razmere na svetovnem trgu so vse bolj zahtevne in vprašanje časa je, kako dolgo bo Gorenje lahko ostalo samostojni proizvajalec bele tehnike ob čedalje bolj povezani konkurenci.

ZGODBE O USPEHU IN NEUSPEHU

Z debatami, ali je razvoj Slovenije kot samostojne države zgodba o uspehu ali ne, smo končali minulo leto in - začeli tudi novega. Debatata kajpak ni končana, saj jasnega menja o tem, ali zgodba o uspehu je ali pa je izmišljena, ni. Ker pa je zgodba o uspehu (ali neuspehu, če hočete) sestavljena iz veliko posamičnih zgodbic, so se razpravljali osredotočili še na vprašanje, katera od posamičnih zgodbic je bila prava uspešnica in katera neuspešnica. Mnenj tudi med poznavalci in strokovnjaki mrgoli, mnoga so nasprotujoča, mnoga so jasno politično obarvana. Navaden državljan pa si kljub vsem strokovnim razpravam, zapisanim in povedanim na radiu in televiziji, ne zmore ustvariti prave slike. Razdvojen je, ne ve, kako naj se v bodoče vede do državljanov drugih držav. Ali naj spoštljivo sname klobuk pred Poljakom ali Čehom in jima prizna: res je, boljši ste,

čeprav smo na začetku dirke imeli nemajhno prednost? Ali pa naj se jima prizanesljivo nasmehne? Vrag si ga vedi, kaj je res. Zahodni analitiki razvoja bivših socialističnih držav Slovenije ne uvrščajo ravno v sam vrh. Pravzaprav se o Sloveniji v Evropi v kakršnikoli zvezi zelo malo ali nič ne govori. Ali je to dobro ali slabo? Iskanje odgovorov pri naši komentatorjih dogodkov pa je brez pomena, če ve veste, kakšne politične barve je komentator (pri tem nimam toliko v mislih časnikarskih komentatorjev kot tiste iz vrst strokovnjakov in politikov). Odgovori bi vas zmedli tako, kot če bi kaj spraševali Bušmana, ne bi pa vedeli, da pritrjuje z odkimavanjem.

Kaj je torej zgodba o uspehu? Nanizanka številnih drobnih zgodb, o uspehih in neuspehih podjetij, posameznikov... To je zgodba o sreči, ki smo jo imeli ob razpadanju Jugoslavije in naši nerodnosti, da

je nismo bolje izkoristili in postavili temelje za nadaljnji trden razvoj. To je zgodba o tem, da smo imeli priložnost, da bi postavili na noge enostaven in učinkovit gospodarski sistem, pa ga nismo. To je zgodba o znižanju inflacije s stoođotne letne rasti na 8,6-odstotno. In zgodba o petodstotni gospodarski rasti, ki za majhno državo ni nič nenavadnega. To je zgodba o uspehu enih na račun drugih. In zgodba o več kot 125 tisoč nezaposlenih, ki naj bi bila sploh najslabša od vseh posamičnih zgodb v zgodbi o uspehu. Ali pa tista o »katastrofalnem pravosodnem sistemu«, ali o slabih odnosih med vlado in parlamentom, ali o prekoračevanju pooblastil (predsednik države in državni zbor). Zgodbic torej, kot nas je. In tista, ki jo je pred dnevi na TV povedala neka obiskovalka, je prav tako enakovredna drugim.

»Zame to ni zgodba o uspehu,« je dejala. »Šest let sem brez dela in ta čas mi je zavod za zaposlovanje samo dvakrat poslal ponudbo. Vmes sem iskala delo tudi sama, vendar za nas, starejše od 35 let, med delodajalci ni zanimanja.«

Kljub vsej trdosti pa vendarle le ena izmed zgodb v zgodbi o uspehu.

B. R.

190 delovnih mest, število zaposlenih naj bi se tako zmanjšalo za 3 odstotke. Prodajo izdelkov si nameravajo zagotoviti z za približno štiri odstotke nižjimi cenami, kar naj bi dosegli predvsem s konstrukcijskimi rešitvami in izboljšavami, seveda pa tudi z zmanjševanjem vseh stroškov, ki niso neposredno povezani z izdelavnimi stroški.

V poslovnem sistemu Gorenje naj

bi letos dosegli enoodstotno profitno stopnjo in triodstotni donos na kapital, čisti dohodki od prodaje pa naj bi preseglili 900 milijonov mark. Za naložbe in za vračanje posojil bodo tako letos ostala samo sredstva amortizacije, seveda okoli 30 milijonov mark. Zato bodo letos v Gorenju vlagali denar samo v take naložbe, ki bodo takoj dale učinke.

B. R.

Protestantski katekizem

Po več stoletjih ponovno **PROTESTANTSKI KATEKIZEM na Slovenskem**. Knjiga s 500 stranmi kot

– dialog med posameznikom in religijo,
– med teologijo in humanistično znanostjo in
– med Cerkvijo in družbo.

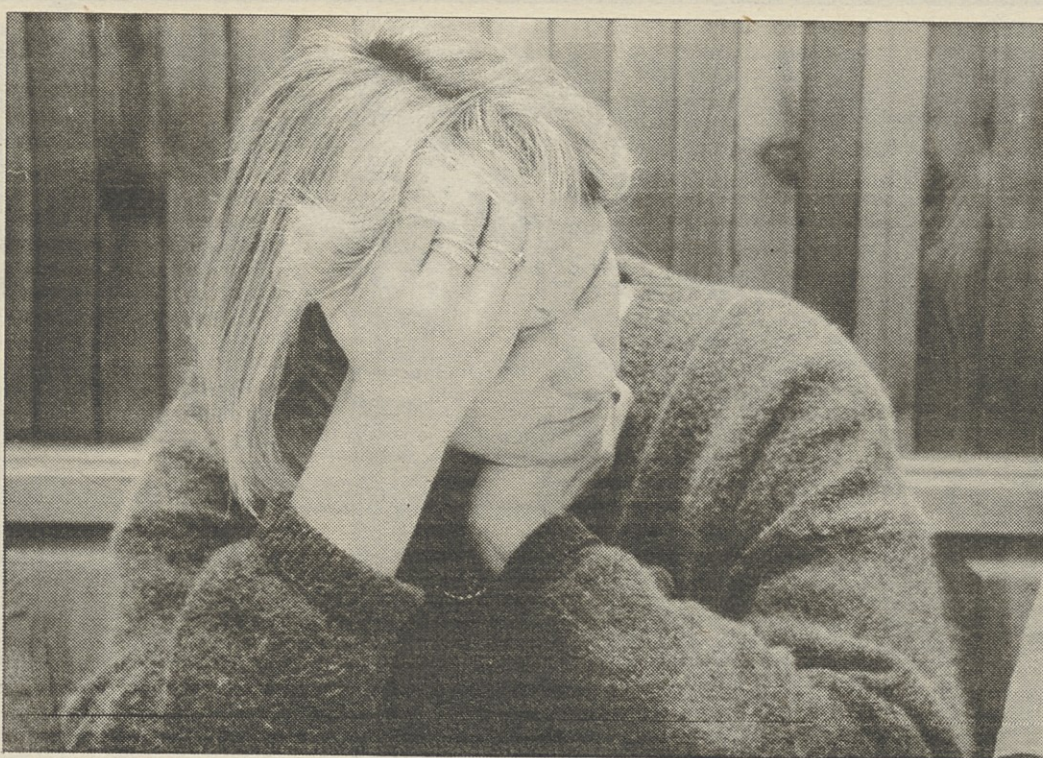
Dodatek v **Protestantskem katekizmu prinaša:**

– vse predgovore v delih slovenskih protestantskih piscev v sodobnem slovenskem knjižnem jeziku (Trubar, Dalmatin in prekmurski protestantski esej),
– fotografije vseh slovenskih evangeličanskih cerkva s temeljnimi zgodovinskimi podatki.

Založnika sta ČZP Enotnost in Evangeličanska cerkev v Sloveniji. Maloprodajna cena je 10.000 SIT (+ 5% p. d.). Možnost plačila v dveh obrokih: prvi ob prevzemu knjige in drugi s položnico naslednji mesec.

Naročilo pošljite na naslov ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4. Knjigo naročite lahko tudi po telefonu 061/321-255, 061/1310-033 in po faksu 311-956.

S prvim januarjem letošnjega leta je začel veljati poseben pravilnik o brezposelnih, ki po novem ločuje evidenco iskalcev zaposlitve od evidence brezposelnih oseb. Z novim pravilnikom bo Republiški zavod za zaposlovanje prečesal sezname vseh registriranih brezposelnih oseb in iskalcev zaposlitve in ločil resnične iskalce zaposlitve od fiktivno prijavljenih. Pregled naj bi opravili v naslednjih treh mesecih.

BREZPOSELNI V CENTRIFUGI

V pravilniku je natančno določeno, kdo in pod kakšnimi pogoji se šteje za iskalca zaposlitve (širši pojem), kdo pa za brezposelno osebo (ožji pojem). Iskalec zaposlitve je tisti, ki se prijavi na zavodu za zaposlovanje zaradi za-

poslitve in je pripravljen sprejeti ustrezno zaposlitev in jo tudi aktivno išče. Za brezposelno osebo pa štejejo tisti stega iskalca zaposlitve, ki ni v delovnem razmerju, ni lastnik ali solastnik podjetja, ne opravlja samostojne

dejavnosti, ni lastnik ali najemnik kmetijskih in gozdnih površin. Status brezposelne osebe je pomemben za uveljavljanje nekaterih pravic, še zlasti za prejemanje denarnega nadomestila oziroma pomoči.

In ravno v tem grmu tiči zajec. S strožimi merili država na tistem račun, da se bodo znižali tudi izdatki za brezposelne, pa tudi stopnja brezposelnosti sama. Dve muhi na en mah torej. Škoda le, da tega ne

dosegamo raje z večjim zaposlovanjem brezposelnih.

S strožimi merili naj bi preprečili fiktivno prijavo na zavodu za zaposlovanje tudi tistim, ki se v resnici šolajo ob delu ali delajo na črno. Pri tem mislijo predvsem na množico letošnjih študentov, ki so se izredno vpisali na univerzo, zraven pa so prijavljeni kot brezposelni, da so lahko socialno zavarovani, pri čemer ne gre za krivdo študentov, ampak številnih lukenj izobraževalnega sistema, ki je lani odpovedal na celi črti. Na prste naj bi stopili tudi vsem tistim brezposelnim, ki delajo na črno in se nočejo redno zaposliti.

Po novem mora iskalec zaposlitve najkasneje v 14 dneh od ponudbe sprejeti vsako zaposlitev s polnim ali krajšim delovnim časom, najmanj za polovico delovnega časa. Seveda pa mora takšna ponujena zaposlitev ustrezati izobrazbi iskalca zaposlitve, znanju in zmožnostim in ne sme biti več kot 40 kilometrov oddaljena od njegovega stalnega ali začasnega bivališča. Že lani so zaradi podobnih, nekoliko manj strogih kriterijev enostavno zbrisali iz evidence okrog 15.000 brezposelnih.

V pravnem neredu, ki valda v Sloveniji, se je država najprej odločila zategniti pas brezposelnim, ki so njene pomoči najbolj potrebni. Kot nam je povedala znana sindikalistka Vekoslava Krašovec, se v Podravju s statusom brezposelnosti okorišča le malo delavcev. Poostreni nadzor bi morali najprej uvesti drugje, denimo pri delodajalcih. Ogrom-

no je namreč primerov, ko delavce zaposlujejo le za tri mesece, nato pa jih preprosto vržejo na cesto, ne da bi za to kdo odgovarjal. Med novo zaposlenimi je več kot 60 odstotkov pogodbeno zaposlenih, ki niso socialno zavarovani. A tudi to države ne moti.

Država enostavno prisili delavca, da išče dodatno zaposlitev, če hoče preživeti. Zato cvetijo siva ekonomija, delo na črno, nadurno delo.

Ne nasprotujemo urejanju evidenc na področju brezposelnosti, a brezposelnost je tako kompleksen pojav, da bi ga morali celovito urejati. Kajti ni pomembno le, da se delavcu ponudi delo, ampak da se mu ponudi tudi primerno plačano delo, da lahko preživi. Med brezposelnimi je kar 34 odstotkov takih, ki so stari nad 40 let in ne morejo dobiti dela, med njimi je vse več težje zaposljivih oseb, s katerimi se nihče resno ne ukvarja.

Nobena evidenca ne bo zmanjšala števila brezposelnih, le problemi se bodo na tem področju poglabili. Seveda pa se pri vsem tem ni moč izogniti tudi domnevi, da je takšno popravljanje evidenc brezposelnih v službi nekaterih političnih interesov, povezanih z znano zgodbo o uspehu, tako za aktualne notranje kot tudi zunanje potrebe. S strožimi evropskimi merili se namreč število brezposelnih pri nas skoraj za polovico zmanjša in tako približa evropskemu povprečju, to je s sedanjih 125.000 na kakšnih sedem odstotkov aktivnega prebivalstva.

Marija Frančeskin

EVROPSKA SOCIALNA LISTINA DA, TODA...

Štirinajstega in 15. decembra je bil v KDIC mednarodni seminar Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve ter Direktorata za človekove pravice Sveta Evrope. Evropski in domači strokovnjaki so na njem pretresali vprašanje, kako prilagoditi slovensko zakonodajo in prakso, da bo Slovenija lahko brez težav podpisala in tudi izvajala t. i. Evropsko socialno listino.

Zahodnoevropska demokracija po drugi svetovni vojni temelji na spoznanju, da so človekove občanske, politične, socialne in kulturne pravice medsebojno soodvisne in nedeljive.

O tem, koliko je k temu globoko resničnemu spoznanju prispevala močna evropska demokratična levica, koliko pa sicer skromna, a zanesljiva socialna varnost ljudi za železno zaveso realsocialističnega sveta, nekaj časa ni ugajalo govoriti. Danes pa poznavanje teh dejstev postaja pomembno za lažje odločanje volilcev med desnico, centrom in levico v vsej Evropi, tudi v Sloveniji.

Zavest o tem, da sta socialni mir in mir med evropskimi narodi odvisna od upoštevanja mnogim politikom neprijetnega dejstva, da je socialna pravičnost zelo draga, socialna krivičnost pa naravnost pogubna, je že leta 1961 rodila t. i. Evropsko socialno listino.

Nastala je kot dopolnilo k Evropski konvenciji o človekovih pravicah. Dokument, dopolnjen je bil leta 1988, danes vsebuje 23 temeljnih socialnih pravic. Ratificiralo ga je 20 evropskih držav, med njimi vse, ki so članice Evropske skupnosti. Te države so se z Evropsko socialno listino zavezale k spoštovanju minimuma treh vrst temeljnih socialnih pravic. Med pravicami varovanja zaposlitve sodijo pravica do dela, do poštenega plačila, do enakega plačila za enakovredno delo, do enakih možnosti spolov pri zaposlitvi in napredovanju, pravica do svobodnega sindikalnega organiziranja, do kolektivnih pogajanj in pravica do stavke, posebna zaščita zaposlenih otrok, mladih delavcev, žensk, invalidov in ekonomskih imigrantov. Obveznost nuditi socialno zaščito vsemu prebivalstvu obsega dolžnost države, da vsem zagotovi varovanje zdravja, socialno in zdravstveno zavarovanje in dostop do brezplačnih storitev socialnovarstvenih služb.

Pomembna zaščita socialnih pravic izven delovnega okolja pa obsega pravice otrok, mladine, mater, staršev, družin, invalidov, ostarelih,

migrantskih delavcev in njihovih družin. Čeprav so med državami, ki so Evropsko socialno listino že podpisale, ne pa še ratificirale, tudi nekatere države bivšega realsocialističnega bloka - Češka, Madžarska, Poljska, Slovaška in celo Romunija, pa je v ponujanju tega dokumenta tem državam in tudi Sloveniji skrit cinizem posebne vrste.

Podpis Evropske socialne listine namreč prihaja pred parlamente teh držav in tudi k nam, skupaj s predlogi mednarodnih finančnih institucij, kako naj sesujemo svoje pokojninske sisteme, svoje javno zdravstvo, svojo zaščito materinstva in starševstva, svoje otroško varstvo itd., češ da si vsega tega v svoji revščini in zaostalosti na odprtem evropskem trgu pač ne moremo več privoščiti. Ko je razviti in demokratični svet pomagal spreminjati ekonomske in politične sisteme nekdanjih socialističnih držav, je sicer upravičeno poudarjal najnost spoštovanja človekovih občanskih in političnih pravic, pri tem pa je mednarodni kapital svojo ekonomsko pomoč prezadolženim državam tega dela Evrope vsakokrat posebej vezal na šok terapije, kakršnih bi si zahodnoevropski politiki ne drznili prodajati nobenemu od svojih lastnih volilnih teles.

Bistvo teh šok terapij je: bliskovit prehod na liberalni tržni kapitalizem, na monetaristično ekonomsko politiko (beri politiko, ki varuje koristi kapitala na račun množične brezposelnosti, nizkih plač in terja uničenje večine socialnih pridobitev prebivalstva v teh družbah).

V času od sprejema Evropske socialne listine je mednarodni kapital namreč razvil strategijo selitve v okolja, kjer se zaposleni še ne morejo enako učinkovito postaviti v bran za svoje pravice, kot so to znali in zmoгли v razviti zahodni Evropi, Kanadi, Novi Zelandiji in še kje.

Kako taka strategija deluje, je mogoče najbolje videti pri t. i. azijskih tigrih, novointustrializiranih državah, ki so preskočile stoletja v razvoju tako, da so njihovi tiranski režimi prisilili svoja ljudstva de-

setljeta delati brez vsakršnega socialnega zavarovanja za bedne plače. Leve sile in sindikati razvite, demokratične Evrope niso našli dobrega odgovora na to strategijo, in tako so prepustili tudi "inženiring" prehoda iz realsocializma v demokracijo logiki MMF in Mednarodne banke za razvoj.

Zmedene in demoralizirane sile demokratične levice v državah v tranziciji pa same niso mogle doseči, da bi po prvih večstrankarskih volitvah praktično povsod na oblast ne prišli takšni ali drugačni Demosi. Ti so s svojo slepo pokorščino diktatom mednarodnega finančnega kapitala svoje prebivalstvo v nekaj letih spravili pod vsako dopustno mejo delavskega dostojanstva in minimalne socialne varnosti.

Slovenija je edina država na prehodu, ki se je temu scenariju vsaj deloma izognila. To je lahko storila, ker je Demos vladal prekratko, da bi sesul vse pridobitve socializma, ker je imela razmeroma visok dohodek na glavo prebivalca in dokaj odprto ekonomijo in ker njena leva, demokratična alternativa nikoli ni bila dramatično poražena in ni nikoli povsem izgubila kompasa in morale.

Žal pa gre zgolj za nebstveno izjemo, ki potrjuje žalostno pravilo: Evropa Socialne listine je mednarodnemu kapitalu dovolila, da je pred vrati najbogatejšega dela sveta ustvaril razburkano morje razvrednotene in obupane delovne sile, katere izkoriščanost in nemoč že začnjenata s socialnim dumpingom nižati ceno dela v razviti Evropi sami. Evropska socialna lista je zlasti pri pokojninskem standardu, v zdravstvu in pri skrbi za socialno varnost brezposelnih, začela pokati po šivih. To je resnica socialnih bojev, ki pravkar potekajo na Švedskem, v Italiji in Franciji.

Švedski socialdemokrati, ki so lani zmagali na volitvah, so zaradi prezadolžitve, v katero je njihovo državo pahnila konzervativna vlada, danes prisiljeni sprejemati pogoje mednarodnih finančnih institucij in izvajati politiko uničevanja lastnih socialnih pridobitev.

V Italiji pod krinko tehnične vlade poteka nižanje že tako ne bleščeče ravnosti socialne države. Ni še občega družbenega soglasja, da je tako reforma treba zasnovati na partnerstvu splošno, na solidarnosti generacij, na socialnem paktu delavcev, države in domačega kapitala.

Združeni listi se Evropske socialne listine ne mudi podpisati, ker se ob sedanjem razporedu političnih sil upravičeno boji, da bi desnica in sredina minimume te Listine spreminili v edino za Slovenijo še možno raven zdaj marsikje višje postavljenih socialnih pravic ljudi. LDS se ne mudi,

politične večine, ki bi bila sposobna začeti nujno potrebno reformo naše socialne države. Ni še občega družbenega soglasja, da je tako reforma treba zasnovati na partnerstvu splošno, na solidarnosti generacij, na socialnem paktu delavcev, države in domačega kapitala.

Združeni listi se Evropske socialne listine ne mudi podpisati, ker se ob sedanjem razporedu političnih sil upravičeno boji, da bi desnica in sredina minimume te Listine spreminili v edino za Slovenijo še možno raven zdaj marsikje višje postavljenih socialnih pravic ljudi. LDS se ne mudi,

ker bi podpis Evropske socialne listine oteževal Drnovškove načrte nižanja nekaterih socialnih pravic pod evropske minimume (pokojninsko in zdravstveno varstvo npr.) in povečeval moč sindikatov. SKD se tačas ukvarja z mnogo pomembnejšimi rečmi - s sedenjem na dveh stolih hkrati, opozicija pa ima preveč dela z "afetami" in preštevanjem kosti.

Tako pristop Slovenije k Evropski socialni listini ostaja še ena izmed bistvenih stvari, ki bodo morale počakati na volitve 1996 in na, upajmo, modre odločitve volilcev.

Sonja Lokar

AKTUALNO

milan divjak

Šola -morala- cerkev na K slovenskem

Pri ČZP
Enotnost je izšlo obsežno delo znanega pedagoškega in raziskovalnega delavca dr. Milana Divjaka z naslovom »Šola, morala, cerkev«.

Gre za del obširnega raziskovalnega projekta, ki obravnava razvoj laičnega, moralnega in družboslovnega pouka na Slovenskem od začetka do danes.

Knjigo lahko naročite po telefonu na 061/321-255 ali telefaksu 311-956

Koga moti cenejši uvoz rabljenih avtomobilov

LOBI MONOPOLNIH ZASLUŽKARJEV

Državni zbor je tik pred novim letom sprejel zakon o carinski tarifi, s katerim je Republika Slovenija nadomestila podoben zakon, ki ga je podedovala od SFRJ. Gre za obsežno zakonsko materijo – 74. št. Uradnega lista obsega kar 527 strani gosto tipkanega teksta – s katero se je Slovenija na tem področju uskladila z določili Splošnega sporazuma o carinah in trgovini (GATT) oziroma Svetovne trgovinske organizacije (WTO) in drugih mednarodnih pogodb. Zakon prinaša nekatere pomembne novosti, javnost pa je bila po zaslugi avtomobilskega lobija nedvomno najbolj pozorna na ukinjeno odredbo o 25-odstotni taksi na uvoženo blago, torej tudi za rabljene avtomobile. Po novem znašajo dajatve za uvoženi rabljeni avto »le« 33,5 odstotka, medtem ko je potrebno za uvoz novih avtomobilov še vedno odmakniti 49 oziroma 57 odstotkov na njihovo neto vrednost. Različne dajatve grede izključno na rovaš različno visokih davkov, saj je carinska stopnja enotna (27 odstotkov) za vse osebne avtomobile. Tej odločitvi se je takoj ostro postavilo po robu združenje avtomobilskih zastopnikov in proizvajalcev, ki brani monopolni interes svojih članov pred tako imenovanim sivim uvozom, kar je po svoje razumljivo. Nikakor pa človeku ne gre v glavo, da tej carinski določbi, ki gre v prid socialno najbolj tankim slojem prebivalstva, zagrizeno nasprotuje pečica slovenskih, recimo jim, avtomobilskih novinarjev.

Po tistem, kar smo lahko prebrali ali slišali v slovenskih medijih, lahko nesporno ugotovimo, da pri udrihanju čez ta carinski ukrep med omenjeno pečico predstavnikov javnosti in avtomobilskega lobija praktično ni nobenih razlik. Ker pa med enim in drugim ni potrebne ločnice, ki bi opredeljevala sfero neodvisnosti medijev, lahko mirno govorimo o avtomobilskem lobiju, katerega sestavni del so na vsi žalost novinarske profesije tudi novinarji. Stvar je slej ko prej zrela za razpravo na novinarskem stanovskem društvu. Poglejmo, zakaj.

Bralci se bodo najbrž spomnili, da smo lani v našem časniku in nekaj nadaljevanjih pisali o delavcu podjetja Auto Makar Dejanu Majkiču, ki je javnosti razkril goljufanje kupcev in izigravanje homologacijskih predpisov, ki si ga je dovolil uradni zastopnik italijanskih avtomobilskih proizvajalcev v naši državi. Zanimivo je, da so šle razkrite nečestnosti popolnoma mimo vseh tistih, ki zdaj najbolj zganjajo vik in krik nad možnostjo cenejšega uvoza rabljenih avtomobilov. Je kaj čudnega potem, da so v podjetju Auto Makar Majkiča popolnoma neupravičeno in brez javnega rompompoma spravili v postopek na disciplinski komisiji in v suspenz, ki velja še danes, ne glede na to, da je podjetje Auto Makar kupil Avto Commerce. Avtomobilski lobi ima torej zelo dolge tipalke.

Pred dnevi smo lahko v osrednjem dnevnem časopisu ne prvič ponovno prebrali večji podpis pod sliko na transportnem kamionu naloženih osebnih avtomobilov z zelo indikativnim naslovom »Rabljeni avtomobili razburjajo javnost«. Kadar novinar ne opredeli te javnosti, običajno z njo misli na tisto najširšo in javnost v splošnem pomenu besede kot na skupek vseh javno zainteresiranih. Če pa je tako, o čemer najbrž ne gre dvomiti, potem se je le treba vprašati, katero javnost razburjajo rabljeni avtomobili. Tiste, ki smo jo opredelili kot skupek vseh javno zainteresiranih, prav gotovo ne. Doslej namreč razen protesta zelenih, ki ga je eden od bralcev označil za naivnega, nikjer nisem zasledil pisma, v katerem bi se avtor razburjal zaradi možnosti cenejšega uvoza rabljenih avtomobilov. In nasprotno, kljub temu da je bil zakon o carinski tarifi sprejet že pred novim letom in da je 1. januarja že začel veljati, posamezni novinarji vztrajno šibajo omenjeno določbo, ki je več kot očitno velika kost v grlu trgovine z avtomobili, v kateri se obračajo veliki denarji. Če kdo, potem javnosti ne razburja nihče drug kot ravno avtomobilski lobi na čelu z mediji in novinarji. Seveda človeku ni treba biti posebej moder in obvešččen, da bi ugotovil, v katerem grmu tiči zajec. Trgovina z avtomobili namreč ponuja lep kos pogače tudi sredstvom javnega obveščanja in novinarjem, o čemer zgovorno pričopica novih avtomobilskih časopisov, prilog in rubrik, obvezno »opremljenih« s številnimi reklamami. Tu so potem še testni avtomobili, številna potovanja po najrazličnejših sejmih ter druge takšne ali drugačne ugodnosti. Seveda to samo po sebi ni nič slabega in spotakljivega, dokler je med

proizvajalci in trgovci z avtomobili na eni in mediji in novinarji na drugi strani ločnica, ki slednjim omogoča sicer deklarirano neodvisnost, s katero se prav vsi po vrsti trkajo po prsih. Nekaj popolnoma drugega pa je pod krinko neodvisnosti medijev работа, ki se ji spričo lastnih (finančnih in drugih) interesov v resnici žvižga interes javnosti, sicer bi storili vse, da se ustrezno znižajo tudi dajatve na uvoz novih avtomobilov, ne pa da se dajatve za uvoz rabljenih povečajo.

Slovenski avtomobilski proizvajalci in trgovci so skupaj z ramo ob rami z mediji in novinarji nenadoma postali veliki državotvorci

in policaji, ki so bolj od države same zaskrbljeni zaradi morebitnih mahinacij ter za proračunski primanjkljaj, ki naj bi nastal zaradi domnevno zmanjšane prodaje novih avtomobilov. Če je na dlani, da je carinski ukrep z odpravljeno 25-odstotno takso prav gotovo v interesu potencialnih kupcev, potem so slovenski avtomobilski novinarji edinstven primer medijskih profesionalcev na svetu, ki so bolj v skrbeh za interese države in njen proračun kot pa za hotenja ljudi, se pravi te iste in po njihovem razburjene javnosti, ki naj bi jo v resnici predstavljali. Seveda je tudi največjemu bebcu

Z manjšimi dajatvami na uvoz rabljenih avtomobilov se bo število takšnih prizorov samo povečalo, kar na drugi strani lahko pomeni samo kakovostnejši voznik park in večjo varnost na naših cestah.

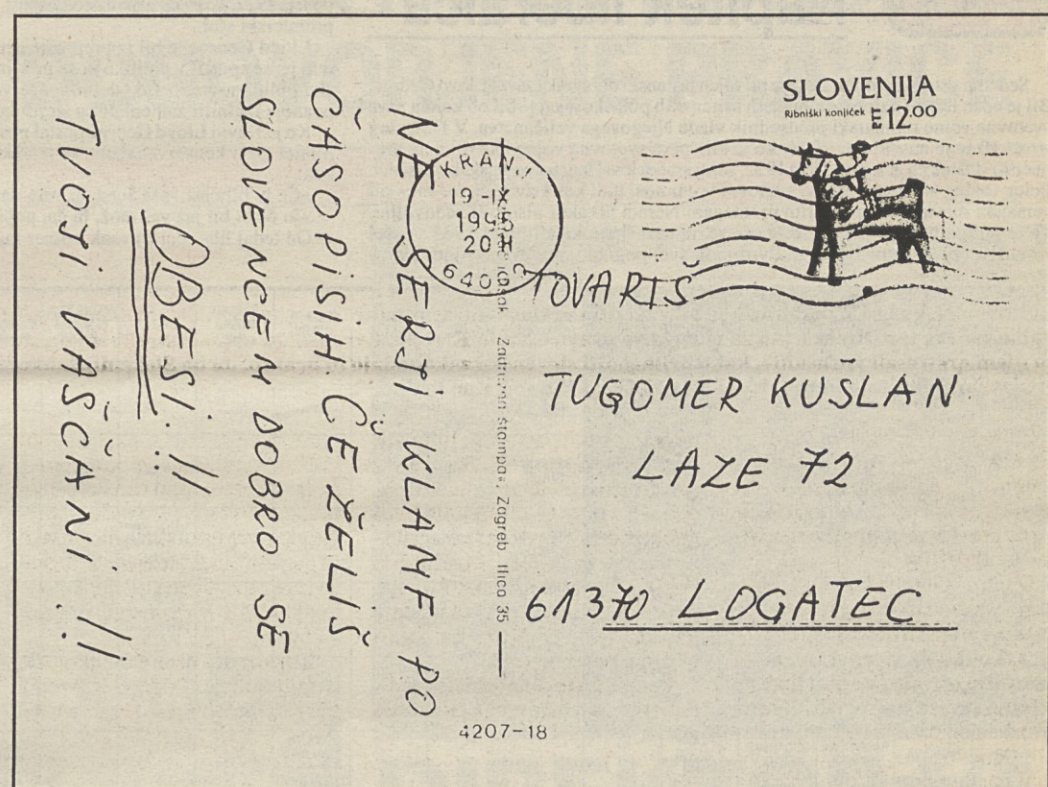
garaži boljši avto, kot ga je vozil doslej. In če bo pri nakupu »novega« vozila moral odmakniti državi 25 odstotkov manj davkov kot doslej, se ta razlika lahko pozna le v večji kakovosti kupljenega avta. Torej tudi nikakor ne drži ugovor zelenih, češ da bo uvoz rabljenih avtomobilov slabo vplival na okolje. Tembolj, ker je ta uvoz že tako in tako dosti omejen in ker se uvozniki morajo držati strogih homologacijskih predpisov.

Država ima tudi sicer na voljo dovolj instrumentov, s katerimi lahko vsak trenutek poseže v uvoz rabljenih avtomobilov in s katerimi lahko odpravlja morebitne neljubne posledice. Ampak to naj v obče dobro dela država, ki je za to tudi pristojna. Nikakor pa ne moremo pristati na prakso, da bo njeno delovanje s takšnimi ali drugačnimi pritiski in za lase privlečenimi argumenti uravnaval lobi avtomobilskega trgovca in »prodanih« novinarjev, ki jim gre predvsem za lastne finančne in druge koristi. In velika novica bi bila, če bi se poslej prav v tem oziru zgodilo kaj spodbudnega, kar pa bi res utegnilo razburiti javnost.

Ivo Kuljač

ANONIMUS

☆☆☆☆☆☆ Kotiček nizkih strasti ☆☆☆☆☆☆

Še prevelike dajatve

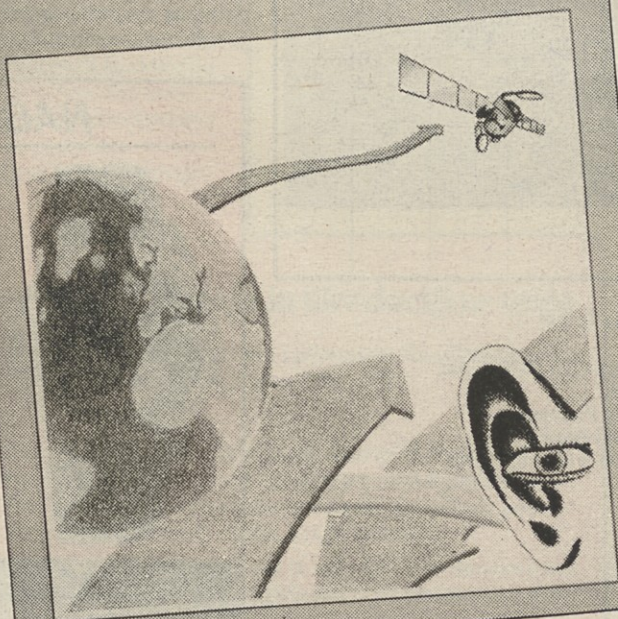
Država je z zakonom o 25-odstotnem znižanju taks na uvožene rabljene, vendar ekološko homologirane avtomobile položila le obliž na globoko rano nerazumljivo visoko obdavčenega uvoza rabljenih avtomobilov. Nemci, Italijani, Francozi in drugi svetovni proizvajalci avtomobilov nimajo prav nobenih pravih razlogov, da bi se bali uvoza starih avtomobilov, ker država skrbi za čim večjo kupno moč (plače) svojih državljanov. Čim višja je stopnja obdavčitve uvoženih dobrin, manjša je stimulacija, da se bo družba obnašala inovativno, primerjalno in tržno do tistih, ki so sposobni ceneje in kakovostneje izdelovati dobrine kot uvoznik. Češka ima kljub lastni tovarni avtomobilov Škoda le 1-odstotni davek na uvoz rabljenih avtomobilov. Alarm prodajalcev novih uvoženih avtomobilov je znak njihovega lagodnega življenja, ki jim ga jamči država z drago homologacijo in še vedno nenormalno 33,5-odstotno carinsko in davčno stopnjo.

Država bi morala sprejeti zakon, po katerem bi bil tisti, ki zamenja R 5, Jaga, 101, katro, samaro... s 3 do 4 leta starim vozilom s katalizatorjem, oproščen plačila cestnoprometnih dajatev za eno leto iz naslova uvoznih dajatev. Naš bruto družbeni proizvod na prebivalca 7000 dolarjev je sramotno nizek. Kljub prekomernemu delu zaposlenih, zato mora država predvsem znižati svoje režijske stroške in pobrati davke za novoustvarjeno vrednost, ne pa čakati na uvoz rabljenih vozil!

Jožef Jarh, Celje

dr. Adam Purg

OBVEŠČEVALNE SLUŽBE

... Delo odlikuje skrb za nadaljnjo graditev države in njene suverenosti ter želja po oblikovanju visokoprofesionalne obveščevalne službe. Avtor spoštuje dosežke tujine, ki pa jih po nepotrebem ne favorizira. Je nasprotnik mehničnega prenašanja tujih izkušenj v naše razmere. Išče in najde kompromis med množico tujih rešitev in slovensko prakso. Ves čas se zaveda dejavnikov, ki determinirajo slovensko stvarnost. ... Delo je rezultat vestnega, načrtnega, sistematičnega ter teoretičnega in znanstveno zaokroženega proučevanja. Predstavlja soliden prispevek ne samo stroki, temveč tudi sodobni politološki znanosti. ... V pravem času je prišlo v javnost ustrezno znanstveno delo, ki popravlja mučen občutek kvazi poznavanja, degradiranih in večinoma depasiranih razprav v javnosti o problemu organiziranja in delovanja obveščevalnih služb pri nas.

dr. Andrej Anžič

NAROČILNICA

Pri ČZP Enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, neprekljčno naročam(o) izvod(ov) knjige avtorja dr. Adama Purga OBVEŠČEVALNE SLUŽBE (a 3.500 SIT + 5% prometni davek).

Naročeno pošljite na naslov:.....

Ulica, poštna št., kraj:

Ime in priimek podpisnika:.....

1. Račun bomo plačali v zakonitem roku.
2. Kot ind. naročniku mi pošljite po povzetju.

Naročeno, dne:..... Podpis naročnika:.....

Humoreska

Diskoblažilec

— Že dolgo časa se nismo videli, smo nekam nevturalno začeli prvi noveletni pogovor, ko smo stopili v bife Bližnja srečanja posebne sorte. »Seveda, ko ste pa manjkali!« nam je očitujoče odvrnil tovariš Neposredni proizvajalec raznih strok, ki je skladno s pričakovanji že tičal za šankom na svojem stalnem mestu in počasi žulil svoje pivo. — Pa ja ne boste rekli, da vi prav noben dan ne manjkate v tem bifeju! — Za prmejš, da ne. Mi smo stalni gostje. Ves čas na položaju, kot vojska. Pa ne slovenska, tam ves čas nekaj menjujejo in nihče več ne ve, kaj ima delati. Sicer pa, če mi ne bi držali te naše šankovske fronte, le kaj bi se zgodilo z ubogim oštirjem? Revež bi moral zapreti svoj lokal... — Torej potem tudi vi ne bi imeli kam iti? — Točno! Saj ne rečem, da je naše permanentno dežurstvo v Bližnjih srečanjih zgolj človekoljubno do oštirja. Korist od te naše vigilije je obojestranska. — No, če bi oštir zaprl ta svoj bife, bi šli pač drugam, ali ne? — Najbrž. A daleč naokrog ni tako simpatičnega lokala... In na drug lokal bi se težko privadili. Že če samo pomislim, da nas Bližnja srečanja ne razveseljujejo z glasbo... — Kaj pa imate proti glasbi? — Načeloma nič! Le v lokalih bi morala igrati čisto poihem. Če pa bi oštir navijal kakšna diskodajca, bi se sploh ne mogli pogovarjati. Ali pa bi kričali drug na dru-

gega, da bi vsakdo mislil, da se kregamo. Saj bi bilo tako kot v našem parlamentu. Si želite kaj tako grozi? — Prav gotovo da ne! Imate kar prav, da so Bližnja srečanja ravno zato tako simpatična, ker gostov ne posiljujejo z glasbo. — Saj, saj. Veste, zadnjič sem tako rekoč pomotoma vstopil v neki drug bife. Že z vrat me je skorajda vrglo ven, tako divje je treskalo iz zvočnikov. Kot bi se drlo polAfrike hkrati. Pa sem mirno prosil okroglo natakarico, naj utiša tisti bum-bum. Najprej me ni slišala, ko pa sem rekel glasneje, me je pogledala, kot bi jo hotel posiliti... — In? — Nič, in! Pihnila je kot breja mačka in se zame sploh zmenila ni. — In kaj ste naredili vi? — Jaz sem kar šel... — Kaj pa natakarica, tista okrogloritna? — Nič. Nekaj je kričala za mano, pa je nisem razumel. — Kaj pa ste pili v tistem bifeju? — Pivo seveda. — Pa ste ga plačali? — Jaso da ne! Saj sem hotel, pa še sam sebe nisem slišal. In natakarica ni hotela utišati glasbe... — Ja, zato je pa kričala za vami, ker pač niste plačali! — Menda imate prav. Saj je tudi tekla za mano ven. — Pa vas je ujela? — Kje pa. Zunaj je bila prednoveletna gneča. Jaz pa sem se bal, da me hoče zvelič nazaj v njen disko... — Oh dajte no, dajte! Kar po pravici povejte, da ste se naredili gluhega, da vam ni bilo treba plačati. — Ne, ne. Tega mi že ne boste obesili. Pač pa ste mi pravkar dali idejo. Odslej bom zahajal tudi v bučne lokale. In če bodo še drugi gostje popili in nič plačali, ker pač ne bodo slišali, bomo počasi oštirje navadili, da so oni zaradi nas in ne mi zaradi njih. — Bogo Sajovic

Janševa priložnost

tico LDS ovce. Te pa se, kot je splošno znano, tudi ne morejo pasti na okoli kar tako — brez pastirja. Pri nas se namreč dogaja natanko to.

Slivnikove tožbe

Janez Janša, šef SDSS, je ob desetletnici Mladinega Rolanja po sceni izpustil enkratno priložnost, da bi se končno na primerni (rolarski) ravni soočil s predsednikom države Milanom Kučanom. Tako je Janša potrdil staro Kučanovo tezo, da mora imeti politik poleg tistega v hlačah tudi kaj v glavi. Za Janšo je doslej veljalo, da ima vsaj tisto v hlačah, kar tudi poslej ni sporno. Le da tisto po mnenju Direkcije Rolanja ni spredaj, temveč od zadaj. S takšnimi pa se predsednik države, ki da kaj na svoj ugled, lahko meni samo prek Roza kluba. In še to zgolj zaradi videza demokratičnega spoštovanja aktualnega načela: vsi drugačni — vsi enakopravni.

Mencingerjeve ovce

Bauerjevo pero

Dr. Jože Mencinger, direktor Ekonomskega inštituta Prave fakultete v Ljubljani, opozicijskim politikom ne verjame nič bolj kot vladajočim. Prvi se mu zaradi neodgovornega trosenja poceni obljub zdi jo kar precej nevarni. Če bi prišli na oblast, bi bila ta po njegovem mnenju precej podobna komunizmu, ampak ne tistemu iz osemdesetih let, temveč bolj staremu. Po Mencingerju so opozicionalci prepričani, da se da probleme reševati z zamenjavo ljudi in da so oni tisti pravičniki, ki bodo ljudem povedali, kaj je prav in kaj ne. Zaradi tega ima Mencinger že raje zdajšnje ZLSD in celo LDS-ovce, ki so bili člani, a v komunizmu nikdar niso verjeli. Strinjam se s profesorjem, ki pa ga je treba le opozoriti, da so za kra-

Marjan Bauer — Miši, urednik Slovenskih novic, je na noveletnem srečanju pri predsedniku države Milanu Kučanu doživel še večjo prho kot Slivnik, ko naj bi ga gostitelj vprašal, kdo stoji za njim. Po logiki pač, da je predsednik države tak politični analfabet ali celo podgorski butelj, ki odgovora na svoje vprašanje ne bi znal poiskati v Mišijevih modrih tekstih ali v političnem utripu »njegovih« Novic. Kajpak je potem tudi Miši svojim bralcem napletel slavospev v čast in večno hvalo dobrega imena in samosvojega peresa njegovega lastnika. O znameniti tiskovni tovariš za proizvodnjo političnih mrtvecev, ki je pod njegovim modrim vodstvom delovala v osemdesetih letih na Dolenskem, seveda ni črnil nobene. Kuli

HOROSKOP Napitek liberalca

Sedemnajstega januarja 1863 je bil rojen britanski državnik David Lloyd George. Bil je eden izmed najpomembnejših britanskih politikov, saj je bil ob koncu prve svetovne vojne ministrijski predsednik vlade Njegovega veličanstva. V Downing street 10 se je naselil leta 1916, ko je bila prva svetovna vojna na vrhuncu, premierski stolček pa je zapustil leta 1922. Torej je sodeloval tudi na versajski konferenci. Poleg zasluga za zmago v prvi svetovni vojni nosi tudi kos krivde za to, da je bil versajski mir takšen, da z njim premagani Nemci nikakor niso bili zadovoljni. To je potem tudi pripomoglo, da se je na nemškem krmilu leta 1933 znašel revanšistični diktator Hitler in Evropo in svet pognal v ponovno vojno, v dru-

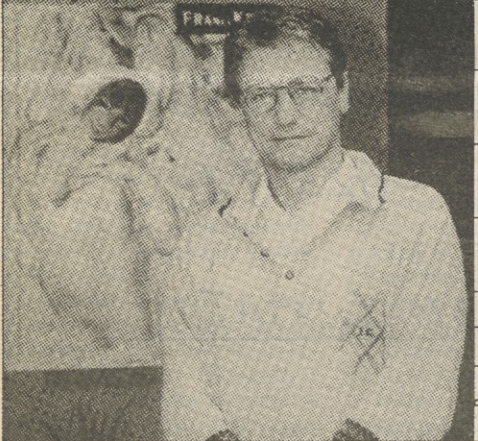

Table with 10 columns and 10 rows of horoscope-related terms and names. Columns include: DELAVSKA ENOTNOST, VOJAŠKA TRGOVINA, PREBIVALKA ASIRIJE, STOJALO, STATIV, SRBSKO MOSKO IME, KOBALT, NAZORJEVA PESNIŠKA ZBIRKA, HRVAŠKI NOGOMETAS (ROBERT), IGRALKA GARDNER, ALEKSANDER?, »VASILIJ TJORKIN«, BESEDA BREZ NAGLASA, FRANCOSKI FILOZOF (ERNEST), OTOK OB SUMATRI, NABIRALEC ZDRAVILNIH ZELIŠČ, VEZNIK, GR. BOGINJA NESREČE, SODARSKO ORODJE, SINTETIČNO VLAKNO, ZIDARSKA ŽLICA, KRAJ PRI BJELOVARU, GRŠKA CRKA, PISATELJ ČAPEK, OŽINA NA MALAKI, BAJESLOVNO BITJE, PISATELJICA FERBER, SLOVESNOST, AVTOR: BORUT LEVEC, NAPRAVA NAD ŠTEDILNIKOM, RASISTIČNA POLITIKA V JUŽNI AFRIKI, RUDARSKO MESTO V SREDNJI BOSNI, DRŽAVA V AFRIKI, GRŠKI DIDAKTIČNI PESNIK, ZGODOVIN POKRAJINA V ŠPANJI, POJAV NA VODI, SVIČARSKI ARHITEKT (ROBERT), AMERIŠKI SLIKAR (JOHN) SMUČARSKI KLUB, STROJ, NAPRAVA, TELOVADEC CERAR, MAJHNA BUNKA, PPRIPRAVIL: SALOMONOV UGANKAR, SKRAJŠAN PODPIS, SMUČARSKA DOVŽAN, ROB VINOGRADA, ANTIMON, AMERIŠKA OPERNA PEVKA (GERALDINE), VRLINA, KREPOST, ZGORNJI DEL ZEM. SKORJJE, SP. PISATELJ (EUGENIO), POLITIK HASANI, MUSLIMAN, DOBRODELNA USTANOVA BISTVO V SHOFASTIKI, NAGRADNA KRIZANKA, TONČKA SKAFAR, LAHEN VETRIC, FR. IGRALKA (MAGNANI), INDIJSKA BOGINJA, PRIPADNIK OBROV, PLAČILO ZA SEJO, ZOLAJEV ROMAN, SIMON HOČEVAR, PASTIRSKI PES, KRAJ PRI POREČU, KRANJ, PLEMENSKO GOVEDO, RIMSKI VOJSKO-VODJA, PREDUJEM, VARNOSTNI SVET, GORA V KARAVANKAH, ANTON DERMOTA, REKA V SEVERNI ITALIJI, POLJSKA PTICA, PESNIČKA ČERNAJEVA, GLAVNO MESTO SENEGALA, GOROVJE V SAHARI, DEL KNJIGE

Nagradna križanka št. 1/2 Rešeno križanko nam pošljite do 23. januarja 1996 na naslov: ČZP Enotnost, Dalmatinova 4, 61000 Ljubljana, p.p. 479 na dopisnici ali v pismu s pripisom Nagradna križanka št. 1/2. Nagrade za rešeno križanko so: (1.) - ura Etic Quartz, (2.) - 5.000 SIT, (3.) - 3.000 SIT, (4.) - 2.000, (5.) knjiga.

- Izzrebani reševalci nagradne križanke št. 58: 1. Helena Juvan, Hafnerjevo naselje 99, 64220 Škofja Loka 2. Alenka Flajs, Brezje 27, 68296 Krmelj 3. Boris Borovina, Ljubljanska 9, 66230 Postojna 4. Marica Košmerl, Hrib 16, 61318 Loški Potok 5. Samo Ogorevc, Ul. bratov Učakar 108, 61107 Ljubljana

Rešitev nagradne križanke št. 58: OSP, SAONE, LEA MASSARI, IMRE, TIVOLI, KIAR, AN, TOR, HARFISTKA, IH, MZ, ANAA, VIA MALA, STOL, LEM, LEI, IVOR, ORJOL, CIPOT, NET, KOCBEK, DEV, SILOS, OTAKAR, AROMAT, ROV, LO, ONEK, IRANKA, DR, AZI, TROS, ADAM ANT, ROKA, EASTON, RABIN, NORMAN MAILER, TACA, ANAIS, ARLAND, ISAR

Nagrade bomo poslali po pošti. Križanko pripravil SALOMONOV UGANKAR

NAGRADNI SKLAD Ta teden sta praktični nagradi v naš nagradni sklad prispevala: Uro Etic Quartz - UZO, d. o. o., podjetje za trgovino, proizvodnjo in storitve Parmova 53, 61000 Ljubljana - tel.: 061/301-787; Trgovina: Hala Tivoli, Celovška 25, tel.: 061/1315-155. V njej prodajajo ure, zlato in ostalo; kozmetiko svotovnih znamk, igrače, audio-video tehniko, tekstil - Casucci, Lee, Legend in drugo. Knjigo (otroška slikanica) Oblak, mlinar in pobeglo zdravje - Tomaž Vrabič iz Škofje Loke. Delo je njegov knjižni prvenec, ki je vzbudil veliko zanimanje. POZOR! K sodelovanju vabimo vsor (podjetja in trgovine), ki bi lahko s svojimi izdelki obogatili naš nagradni sklad.